

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ :

**ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
WORD TRADE ORGANIZATION**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΤΣΙΧΛΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ : ΑΓΓΕΛΑΚΟΥ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....σελ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ 6

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

- 1.1. Η αναγκαιότητα της προσφυγής των κρατών στην διεθνή οικονομική συνεργασία και η ανάδυση των διεθνών καθεστώτων.....σελ 7
- 1.2. Διεθνείς ρυθμίσεις.....σελ 8

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΔΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ GENERAL AGREEMENT ON TRADE AND TARIFFS (G.A.T.T.)

- 2.1. Ιστορικό της GATT.....σελ 9
- 2.2 Περιεχόμενο της GATT.....σελ 9
 - 2.2.1. Θεμελιώδης αρχές της GATT.....σελ 9
 - 2.2.2. Άλλες βασικές αρχές της GATT.....σελ 10
 - 2.2.3. Θεμελιώδη μειονεκτήματα της GATT.....σελ 10
 - 2.2.4. Εσωτερικοί φραγμοί του εμπορίου.....σελ 10
 - 2.2.5. Τεχνικά εμπόδιασελ 10
 - 2.2.6. Μέτρα διασφάλισης με ειδικές εξαιρέσεις και ρήτρες.....σελ 11
- 2.3. Οι διάφοροι <<Γύροι διαπραγματεύσεων>> της GATT.....σελ 11
 - 2.3.1. Οι πέντε πρώτοι γύροι Διαπραγματεύσεων.....σελ 11
 - 2.3.2. 6^{ος} Γύρος διαπραγματεύσεων.....σελ 11
 - 2.3.3. 7^{ος} Γύρος διαπραγματεύσεων.....σελ 12
 - 2.3.4. 8^{ος} Γύρος διαπραγματεύσεων.....σελ 12

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (Π.Ο.Ε.) WORD TRADE ORGANIZATION (W.T.O.)

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

- 3.1. Γενικά χαρακτηριστικά του Π.Ο.Ε.....σελ 13
 - 3.1.1. Φύση, συγκρότηση του Π.Ο.Ε.....σελ 13
 - 3.1.2. Σκοποί του Π.Ο.Ε.....σελ 13

3.1.3. Καθήκοντα και λειτουργίες του Π.Ο.Ε.....σελ	14
3.2. Δομή του Π.Ο.Ε.....σελ	14
3.2.1. Υπουργική συνδιάσκεψη.....σελ	14
3.2.2. Γενικό συμβούλιο.....σελ	14
3.2.3. Γραμματεία.....σελ	15
3.3. Περιεχόμενο του Π.Ο.Ε.....σελ	17
3.4. Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων.....σελ	17
3.5. Μηχανισμός επισκόπησης εμπορικής πολιτικής.....σελ	18
3.5.1. Γενικά Χαρακτηριστικά.....σελ	18
3.6. Μηχανισμός Επίλυσης Διαφορών.....σελ	18
3.6.1. Αδυναμίες προηγούμενου συστήματος.....σελ	18
3.6.2. Η Αρχή της προηγούμενης διαβούλευσης.....σελ	19
3.6.3. Ομάδες εμπειρογνομόνων.....σελ	19
3.6.3.1. Δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο.....σελ	19
3.6.3.2. Αξιολόγηση των εκθέσεων από το όργανο επίλυσης διαφορών.....σελ	19
3.6.3.3. Υλοποίηση των συστάσεων.....σελ	19
3.6.3.3.1. Συμμόρφωση.....σελ	19
3.6.3.3.2. Παροχή αντισταθμιστικών ανταλλαγμάτων.....σελ	19
3.6.3.3.3. Έγκριση αντιποίνων.....σελ	19

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ GENERAL AGREEMENT ON TRADE SERVICES (GATS)

4.1. Η γενική συμφωνία ως πυλώνας του ΠΟΕ.....σελ	20
4.2. Η δομή της συμφωνίας.....σελ	20
4.3. Το πεδίο εφαρμογής της GATS.....σελ	21
4.4. Επιμέρους τομείς υπηρεσιών που καλύπτονται από τις διατάξεις της GATS.....σελ	22
4.5. Η έννοια των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών.....σελ	22
4.6. Γενικές υποχρεώσεις των μελών.....σελ	23
4.6.1. Η ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους.....σελ	23
4.7. Οι αποκλίσεις.....σελ	24
4.7.1. Μόνιμες απαλλαγές.....σελ	24
4.7.2. Προσωρινή απαλλαγή.....σελ	24
4.8. Διαφάνεια μέτρων.....σελ	25
4.9. Ειδικές δεσμεύσεις των μελών.....σελ	26
4.9.1. Κατηγορίες ειδικών δεσμεύσεων.....σελ	26
4.9.1.1. Πρόσβαση στην αγορά.....σελ	26
4.9.1.2. Εθνική μεταχείριση.....σελ	26
4.9.1.3. Πρόσθετες ειδικές δεσμεύσεις.....σελ	27
4.10. Πίνακες ειδικών δεσμεύσεων.....σελ	27
4.11. Οι ρυθμίσεις για τις συναλλαγές στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.....σελ	28
4.11.1. Η εξέλιξη των διαπραγματεύσεων.....σελ	28

4.12.	Το περιεχόμενο των διατάξεων του πρώτου παραρτήματος για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.....σελ29
4.12.1.	Πεδίο εφαρμογής και βασικές έννοιεςσελ29
4.13.	Ειδικές διατάξεις αναφορικά με τις γενικές υποχρεώσεις και τις ειδικές δεσμεύσεις των μελών.....σελ30
4.14.	Κανόνες ελέγχου και εποπτείας τραπεζικού συστήματος.....σελ30
4.15.	Αναγνώριση μέτρων άλλων μελών.....σελ30
4.16.	Κατηγορίες περιορισμένων μέτρων στο διεθνές εμπόριο τραπεζικών υπηρεσιών.....σελ31
4.16.1.	Διασυνοριακό εμπόριοσελ31
4.16.2.	Εμπορική παρουσία.....σελ31

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (TRIPS)

AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS (T.R.I.P.S.)

5.1.	Γενικά.....σελ32
5.2.	Μέτρα μεταχείρισης αλλοδαπών.....σελ32
5.2.1.	Ελάχιστο κανονιστικό κόστος.....σελ32
5.2.2.	Αρχή της εθνικής μεταχείρισηςσελ33
5.2.3.	Η αρχή της μεταχείρισης του μάλλον ευνοούμενο κράτουςσελ 33
5.3.	Αντιμετώπιση των μονοπωλίων εισαγωγής.....σελ34
5.3.1.	Παράλληλες εισαγωγέςσελ34
5.3.2.	Αναγκαστικές άδειες εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.....σελ34
5.4.	Πλεονεκτήματα που απορρέουν από την συμφωνία TRIPS.....σελ36

6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

6.1.	Ο γεωργικό τομέας στις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις.....σελ37
6.2.	Η γεωργική συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης.....σελ37
6.3.	Νέος γύρος διαπραγματεύσεων- Γύρος Doha.....σελ38
6.4.	Εξέλιξη των διαπραγματεύσεων.....σελ39
6.5.	Κοινή θέση Ε.Ε.- Η.Π.Α.....σελ40

7. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΟΔΟΙ ΤΟΥ ΠΟΕ ΣΤΟ ΚΑΝΚΟΥΝ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΟΝΓΚ-ΚΟΝΓΚ

7.1. Σύνοδος του Κανκούν.....σελ41	
7.1.1. Το θέμα του βάμβακος.....σελ43	
7.1.2. Γεωργικές ενδείξεις.....σελ44	
7.1.3. Προοπτικές.....σελ44	
7.2. Σύνοδος στο Hong Kong.....σελ45	

8. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

Ο ΠΟΕ, ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

8.1. Ο ΠΟΕ, το Διεθνές Εμπορικό Σύστημα και οι ελληνικές εξαγωγές.....σελ46	
8.2. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....σελ47	
8.3. Στοιχεία για την ανάπτυξη των εξαγωγών.....σελ48	
8.4. Το πρόβλημα των εξαγωγών.....σελ48	
8.5. Υποδομές και υπηρεσίες στήριξης των εξαγωγών.....σελ48	
8.6. Οι εξελίξεις στις Διεθνείς αγορές και οι δυνατότητες για τα ελληνικά προϊόντασελ49	

9. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΟ 2006 ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2007

9.1. Τα ρίσκα που πάθηκαν ακολουθώντας το εμπόριο του 2006.....σελ51	
9.2. Προσδοκίες εμπορίου για το 2007.....σελ51	
9.3. Η πραγματική ανάπτυξη του εμπορίου των αγαθών και η παραγωγή του 2006.....σελ53	

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....σελ57	
--------------------	--

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 Τα 150 μέλη του ΠΟΕ.....σελ61	
Παράρτημα 2 GATT: Συμφωνίες Περιφερειακής Ολοκλήρωσης.....σελ63	

Εμπορικές Συμφωνίες του Άρθρου XXIV.....σελ63
Βιβλιογραφία- Αρθρογραφίασελ75

Εισαγωγή

Γνωρίζοντας πως πάντα το εμπόριο έχει τον κυρίαρχο ρόλο στην οικονομική και πολιτική ανάπτυξη μιας χώρας, θελήσαμε μέσα από αυτή την έρευνα να μάθουμε πως επιτεύχθηκε η απελευθέρωση τους διεθνούς εμπορίου στον τομέα τόσο των αγαθών όσο και των υπηρεσιών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχε η θέσπιση κανόνων και αρχών από τους οποίους απορρέουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις για τα αναπτυσσόμενα και αναπτυγμένα κράτη-μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου ήταν αποτέλεσμα του πρώτου κύκλου των διαπραγματεύσεων των κρατών-μελών της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, στον Γύρο της Ουρουγουάης, στον οποίο συζητήθηκε το ζήτημα της απελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου στον τομέα των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζικών και των χρηματοπιστωτικών. Η συμφωνία για τον Π.Ο.Ε. (World Trade Organization), υπογράφηκε στις 15 Απριλίου το 1994 από 124 κράτη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ως εκπρόσωπος των 15 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου το 1995.

Τμήμα της Τελικής Πράξης με την οποία ολοκληρώθηκε ο Γύρος της Ουρουγουάης, η διάρκεια του οποίου υπερέβη τα επτά έτη, υπήρξε και η Γενική Συμφωνία για τις Συναλλαγές στον Τομέα των Υπηρεσιών (G.A.T.S.). Η G.A.T.S. υπήρξε το πρώτο ολοκληρωμένο πολυμερές πλαίσιο κανόνων και αρχών μέσω των οποίων επιδιώκεται η ανάληψη από τα οικονομικά αναπτυσσόμενα και τα αναπτυγμένα κράτη-μέλη του ΠΟΕ, συγκεκριμένων υποχρεώσεων και δεσμεύσεων για την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου των υπηρεσιών, σε αντιστοιχία με το καθεστώς που διέπει το διεθνές εμπόριο αγαθών.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου έχει τρεις πυλώνες:

- Την Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT)
- Την Γενική Συμφωνία για τις Συναλλαγές στον Τομέα των Υπηρεσιών (GATS), και
- Την Συμφωνία για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας που σχετίζονται με το Εμπόριο (TRIPs)

Ανάμεσα στον ιδρυτικό της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου <<Γύρο της Γενεύης>> (1947) και τον Γύρο της Ουρουγουάης μεσολάβησαν άλλοι έξι κύκλοι διαπραγματεύσεων (όλοι σχετικοί με την απελευθέρωση του εμπορίου αγαθών), με τους οποίους συμπληρώθηκαν οι κανόνες της Γενικής Συμφωνίας και διευρύνθηκε το πεδίο εφαρμογής τους.

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

1.1. Η αναγκαιότητα της προσφυγής των κρατών στην διεθνή οικονομική συνεργασία και η ανάδυση των διεθνών καθεστώτων

Οι οικονομικές λειτουργίες ενός κράτους δεν ασκούνται στις περισσότερες περιπτώσεις αυτόνομα, αλλά σύμφωνα με τα διεθνή καθεστώτα (international regimes) τα οποία θεμελιώνονται σε διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες (παγκόσμιες και περιφερειακές).

Οι κύριοι λόγοι που ώθησαν τα κράτη να προσφύγουν στην διεθνή οικονομική συνεργασία ήταν οι κίνδυνοι για την εκδήλωση εμπορικών πολέμων ή ανταγωνιστικών νομισματικών υποτιμήσεων.

Ήδη από τον 19^ο αιώνα τα κράτη επιδίωξαν την πρόληψη εμπορικών πολέμων με την σύναψη διμερών εμπορικών συμφωνιών. Όπως επίσης επιδίωξαν να διασφαλίσουν την σταθερότητα και την μετατρεψιμότητα των νομισμάτων τους, όπως π.χ. με τη Λατινική Νομισματική Ένωση, μέλος της οποίας είναι και η Ελλάδα. Η διεθνοποίηση των οικονομικών συναλλαγών λειτούργησε ανατροφοδοτικά για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.

Τα διεθνή καθεστώτα έχουν συμβάλει θετικά στην διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος, διευκόλυναν τις διεθνείς οικονομικές συναλλαγές και κατά συνέπεια έχουν θετική επίδραση στην ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας των συμμετεχόντων κρατών.

Αντίθετα παρά τις σημαντικές θετικές επιπτώσεις των διεθνών καθεστώτων, τα οφέλη δεν κατανέμονται με βάση τις αρχές της διανεμητικής δικαιοσύνης. Ειδικότερα η κατάργηση ή η μείωση των εμποδίων στο εμπόριο των αγαθών και των υπηρεσιών ωφελεί περισσότερο τις πιο ανταγωνιστικές οικονομίες και μπορεί να προκαλέσει αλυσιδωτές αναταράξεις στο μικροοικονομικό και μακροοικονομικό περιβάλλον, όπως π.χ.

- i. εξουδετέρωση εγχώριας παραγωγής
- ii. υπερχρέωση ή πτώχευση της εταιρείας
- iii. ανεργία
- iv. κρίση στο ισοζύγιο πληρωμών

Π.χ. η οικονομική κρίση στην Ελλάδα το 1985, τέσσερα χρόνια μετά την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. (Ε.Κ.)

Για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων έχουν καθιερωθεί εξισορροπητικοί μηχανισμοί όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF) που κάνει χορήγηση χρηματοδοτικών ενισχύσεων στα κράτη-μέλη που αντιμετωπίζουν προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών τους.

1.2. Διεθνείς ρυθμίσεις

Οι διεθνείς ρυθμίσεις αποβλέπουν σε δυο βασικούς στόχους:

- 1) Free trade (απελευθέρωση του εμπορίου)
- 2) Fair trade (διασφάλιση δικαίου και θεμιτού εμπορίου)

Το ζήτημα της εξάρτησης από το διεθνές εμπόριο απασχόλησε κυρίως την θεωρία των διεθνών καθεστώτων. Βασίζεται στη διαπίστωση ότι ορισμένες χώρες ωφελούνται και εξαρτώνται περισσότερο από άλλες, από την διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου. Μεγάλη εξάρτηση έχουν οι αναπτυσσόμενες χώρες που παράγουν τα λεγόμενα βασικά προϊόντα (πρώτες ύλες και μη κατεργασμένα γεωργικά προϊόντα) π.χ. το κακάο της Δυτικής Αφρικής, η ζάχαρη και οι μπανάνες για τις χώρες της Καραϊβικής. Σε αντίθεση με τις Η.Π.Α. που δεν εμφανίζουν εξάρτηση από το διεθνές εμπόριο.

Σήμερα στις αναπτυσσόμενες χώρες οι δασμοί¹ αντιπροσωπεύουν ένα μικρό μέρος των δημοσιονομικών εσόδων. Στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας τα κράτη-μέλη δεν έχουν έσοδα από τους δασμούς, διότι οι μεν δασμοί στο ενδοκοινοτικό εμπόριο έχουν καταργηθεί ενώ οι δασμοί από τις εισαγωγές των προϊόντων τρίτων χωρών αποτελούν έσοδο της ίδιας της κοινότητας.

Η μεταχείριση των δασμών και των ποσοτικών περιορισμών² έγινε στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ/GATT). Για τους δασμούς η GATT προβλέπει την διεξαγωγή διαπραγματεύσεων για την μείωση τους, ενώ για τους ποσοτικούς περιορισμούς προβλέπει την απαγόρευσή τους.

Σήμερα πάντως για την δασμολογική επιβάρυνση των εισαγόμενων εμπορευμάτων, δεν έχει σημασία μόνο ο δασμολογικός συντελεστής αλλά και ο τρόπος υπολογισμού της δασμολογητέας αξίας τους. Οι δασμολογικές αρχές κρίνουν συχνά ότι ένα εισαγόμενο είδος υποτιμολογείται από μία επιχείρηση προκειμένου να αποφύγει την καταβολή των δασμών (αδίκημα που σε ορισμένες χώρες συνιστά λαθρεμπορία και επισύρει ποινικές κυρώσεις).

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι οι δασμοί δεν είναι η μόνη επιβάρυνση των εισαγόμενων προϊόντων. Τα κράτη καταφεύγουν σε φορολογικές διακρίσεις σε βάρος των εισαγόμενων προϊόντων, εφαρμόζοντας υψηλότερους συντελεστές.

¹ Δασμός είναι ο φόρος που επιβάλλει μία κυβέρνηση στα προϊόντα που εισάγονται ή εξάγονται από την χώρα της.

² Αποτελούν μέσα εμπορικής πολιτικής για τον περιορισμό του εξωτερικού εμπορίου μιας χώρας. Οι κυριότερες μορφές: Οι ποσοτώσεις, οι έλεγχοι στην χορήγηση συναλλάγματος για εισαγωγές εμπορευμάτων, το boycott και το embargo.

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΔΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ GENERAL AGREEMENT ON TRADE AND TARIFFS (G.A.T.T.)

2.1. Ιστορικό της GATT

Στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, διάφορες διεθνείς διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν να λαμβάνουν χώρα, σε μια προσπάθεια των κρατών να αναθερμάνουν τις σχέσεις μεταξύ τους. Μία από τις πιο σημαντικές διαπραγματευτικές διαδικασίες ήταν αυτή που έγινε στην Αβάνα της Κούβας το 1947, στο πλαίσιο της διεθνούς συνάντησης για το εμπόριο και την ανάπτυξη του Ο.Η.Ε.

Πρόκειται για την πιο σημαντική εμπορική συμφωνία σε παγκόσμιο επίπεδο. Η αφητηρία της GATT ήταν ο <<Χάρτης της Αβάνας>>, που ήταν μία διεθνής σύμβαση η οποία υπογράφηκε το 1948 στην Αβάνα της Κούβας, με σκοπό, την προοδευτική μείωση των τελωνειακών δασμών με βάση την αμοιβαιότητα, την παροχή βοήθειας στις διάφορες χώρες για την ανάπτυξη του εμπορίου τους, την ενίσχυση των καθυστερημένων χωρών για την οικονομική τους ανάπτυξη, τον αποκλεισμό της δημιουργίας ενώσεων που περιορίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό κ.α. Ο <<Χάρτης της Αβάνας>> υπήρξε ο πρόδρομος της GATT.

Η GATT ήταν πολυμερής διεθνής εμπορική συμφωνία με σκοπό την ρύθμιση των εμπορικών και δασμολογικών σχέσεων μεταξύ των μελών της για την πιο <<εύκολη>> ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου. Η GATT εφαρμόστηκε από την 1/1/1948 και οι σκοποί της ήταν : η διευκόλυνση των διεθνών συναλλαγών, η αύξηση της παραγωγής, της απασχόλησης και του βιοτικού επιπέδου όλων των λαών του κόσμου. Ξεκίνησε με 23 κράτη μέλη και έφτασε τα 128, από τα οποία τα 96 ήταν τακτικά.

Στην συνάντηση αυτή αποφασίστηκε η δημιουργία του λεγόμενου Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου. Ο οργανισμός αυτός δεν υλοποιήθηκε ποτέ. Αυτό που έγινε όμως ήταν η υπογραφή στις 30 Οκτωβρίου 1947, από 23 χώρες, του Πρωτοκόλλου για την προσωρινή εφαρμογή της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου. (ΓΣΔΕ-GATT).

Η GATT χωρίς να καταστεί διεθνής οργανισμός, απέκτησε θεσμική υπόσταση με την εγκατάσταση της Γραμματείας της, και μια σειρά από κανόνες και ρυθμίσεις, με στόχο τον περιορισμό των εμποδίων στο διεθνές εμπόριο και γενικότερα την αλλαγή και την κατάργηση των πολιτικών που μειώνουν την ελευθερία της διεθνούς διακίνησης των προϊόντων.

2.2. Περιεχόμενο της GATT

2.2.1 Θεμελιώδης Αρχές της GATT

1. Η ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους
2. Η ρήτρα της εθνικής μεταχείρισης
3. Η αρχή της διαφάνειας

Η πρώτη αρχή, υποχρέωνε τα συμβαλλόμενα μέρη που έκαναν εμπορικές παραχωρήσεις μεταξύ τους, να τις επεκτείνουν και στα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη χωρίς την προϋπόθεση της αμοιβαιότητας, ενώ η δεύτερη αρχή υποχρέωνε τα συμβαλλόμενα μέρη να παρέχουν στα εισαγόμενα προϊόντα την ίδια μεταχείριση με τα εγχώρια. Τέλος η τρίτη αρχή υποχρέωνε τα μέλη να δημοσιοποιούν τις ρυθμίσεις τους για το εξωτερικό εμπόριο και αφετέρου να προβαίνουν στις προβλεπόμενες από την GATT και λοιπές συμφωνίες, κοινοποιήσεις στα όργανα του ΠΟΕ.

2.2.2 Άλλες βασικές αρχές της GATT

- 1) Η γενική και προοδευτική κατάργηση των τελωνειακών δασμών
- 2) Η γενική κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών
- 3) Άλλα μη δασμολογικά εμπόδια (Ντάμπινγκ³, επιδοτήσεις εξαγωγών)
- 4) Ρύθμιση των τελωνειακών ενώσεων (ΤΕ) και των Ζωνών Ελεύθερων Συναλλαγών (ΖΕΣ), (ορισμοί και κανόνες, Η πρακτική της GATT στον έλεγχο των ΤΕ και ΖΕΣ)
- 5) Οι εξαιρέσεις (derogations, waiver) και οι διασφαλιστικές ρήτρες (escape clauses)
- 6) Ο Μηχανισμός Επίλυσης των Διαφορών (Dispute Settlement Mechanism-DSM)

2.2.3 Θεμελιώδη μειονεκτήματα της GATT

1. Ο Μηχανισμός Επίλυσης των Διαφορών
2. Η γενική χαλαρότητα στην εφαρμογή και επιβολή των νομικών κανόνων
3. Οι εθνικές ερμηνείες ασαφών όρων

2.2.4 Εσωτερικοί φραγμοί του εμπορίου

Η GATT παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη να λαμβάνουν μέτρα περιορισμού των εισαγωγών για μη οικονομικούς λόγους, όπως την προστασία της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και την καταπολέμηση των ασθενειών που πλήττουν τα ζώα και τα φυτά. Τα μέτρα όμως αυτά δε πρέπει να αποτελούν, μέσω αυθαίρετης και αδικαιολόγητης διάκρισης, συγκαλυμμένους περιορισμούς στο εμπόριο.

2.2.5 Τεχνικά εμπόδια

Η τήρηση των τεχνικών κανονισμών και προτύπων των χωρών προορισμού των προϊόντων ανάγκαζε σε πολλές περιπτώσεις τον κατασκευαστή τους να δημιουργήσει ξεχωριστή γραμμή παραγωγής για κάθε χώρα, με αποτέλεσμα να αυξάνεται το κόστος του συγκεκριμένου προϊόντος και να γίνεται λιγότερο ανταγωνιστικό στην ξένη αγορά.

³ Θεωρείται η πολιτική της εγχώριας επιχείρησης, λόγω της άμεσης επιδότησης, να διαθέτει τα ίδια προϊόντα σε διαφορετικές τιμές στις ξένες αγορές από ότι στην εγχώρια.

2.2.6 Μέτρα διασφάλισης με ειδικές εξαιρέσεις και ρήτρες

Τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν διατηρήσει στα πλαίσια της GATT την δυνατότητα επιβολής εκτάκτων μέτρων περιορισμού των εισαγωγών για οικονομικούς λόγους και συγκεκριμένα :

- i. Σε περίπτωση δυσχερειών στο ισοζύγιο πληρωμών
- ii. Σε περίπτωση ασυνήθους αύξησης των εισαγωγών συγκεκριμένου προϊόντος ώστε να προκαλέσει σοβαρή ζημιά στην εγχώρια παραγωγή.

Τέλος η GATT διαλαμβάνει ειδικές ρήτρες διασφάλισης για τις αναπτυσσόμενες χώρες που προνοούν για την ευέλικτη αντιμετώπιση των δυσχερειών στο ισοζύγιο πληρωμών και την προώθηση της οικονομικής τους ανάπτυξης. Αλλά όσο καιρό οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν είχαν αναλάβει υποχρεώσεις παγιοποίησης των δασμών τους, δεν είχαν ανάγκη να καταφύγουν στις ρήτρες διασφάλισης.

Η ανάγκη για την μετατροπή της GATT σε οργανισμό προέκυψε από το γεγονός ότι πλέον υπήρξε συμφωνία σε μια σειρά από τομείς και θέματα που πλέον καλύπτουν ένα πολύ ευρύτερο πλαίσιο από την αρχική συμφωνία. Μεταξύ των τομέων αυτών ήταν και ο γεωργικός τομέας.

Μέχρι και το 1995, χρονιά κατά την οποία η GATT αντικαταστάθηκε από τον ΠΟΕ, γίνονταν συνεχώς διαπραγματεύσεις για την επέκταση της συμφωνίας σε ολοένα και περισσότερους τομείς, ενώ παράλληλα τα μέλη της αυξήθηκαν κατά πολύ. Σήμερα τα μέλη του ΠΟΕ είναι 148, (λεπτομερή αναφορά γίνεται παρακάτω), και γίνονται άλλες διαπραγματεύσεις για την ένταξη νέων κρατών

2.3 Οι διάφοροι <<Γύροι διαπραγματεύσεων>> της GATT

Στα πλαίσια της GATT διεξήχθησαν οχτώ γύροι πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων από τους οποίους ο τελευταίος, ο Γύρος της Ουρουγουάης, οδήγησε στην θεσμική μετεξέλιξη του συστήματος με την υιοθέτηση του καταστατικού χάρτη για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (World Trade Organisation).

2.3.1. Οι πέντε πρώτοι γύροι Διαπραγματεύσεων

Οι πέντε πρώτοι γύροι διαπραγματεύσεων για την μείωση των δασμών, διεξήχθησαν κατά προϊόντα, μεταξύ του κύριου προμηθευτή και των κύριων εισαγωγέων των προϊόντων τους. Οι δασμολογικές ρυθμίσεις που συμφωνήθηκαν επεκτείνονταν αυτόματα και στις άλλες χώρες, μέσω της ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους.

2.3.2. 6^{ος} Γύρος διαπραγματεύσεων

Η μεθοδολογία αυτή, που είχε αφήσει σημαντικές κατηγορίες προϊόντων εκτός δασμολογικών διαπραγματεύσεων, αντικαταστάθηκε στον 6^ο γύρο γνωστό ως <<γύρος

Κένεντυ>> (1964-1967) ο οποίος απέβλεψε στην άρση των εμποδίων στο διεθνές εμπόριο. Σαν αποτέλεσμα είχε:

1. τη μείωση των δασμών ανάλογα με το είδος των προϊόντων
2. τη διευκόλυνση των εξαγωγών κυρίως των γεωργικών προϊόντων
3. τη κατάργηση των περιορισμών στις εξαγωγές, και τέλος
4. τη θέσπιση του Κώδικα Δασμών Αντι-ντάμπινγκ

2.3.3. 7^{ος} Γύρος διαπραγματεύσεων

Ο 7^{ος} γύρος πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων ονομάστηκε <<γύρος Τόκιο>> (1973-1979). Στη λήξη του υπογράφηκε συμφωνία για την ελευθεροποίηση του διεθνούς εμπορίου, με τα εξής μέτρα: κατάργηση των δασμών σε ορισμένα είδη και μείωση τους σε άλλα, δηλαδή μια γραμμική μείωση των δασμών της τάξης του 1/3. Επίσης συμφωνήθηκε η αποφυγή της επιβολής αντισταθμιστικών εισφορών και η κατάργηση άλλων εμποδίων που παρεμβάλλονται στο διεθνές εμπόριο. Από την άλλη συμφωνήθηκε η προτιμησιακή μεταχείριση των εξαγωγών, κατεργασμένων και βιομηχανικών προϊόντων των αναπτυσσόμενων χωρών, με την υιοθέτηση του Συστήματος Γενικευμένων Προτιμήσεων (General System of Preferences).

2.3.4. 8^{ος} Γύρος διαπραγματεύσεων

Ο 8^{ος} γύρος ξεκίνησε στην Punta dei Este της Ουρουγουάης, όπου και ονομάστηκε <<Γύρος Ουρουγουάης>>, άρχισε τον Σεπτέμβριο του 1986 και έληξε στις 15 Οκτωβρίου του 1993. Εκεί οι μεγάλες εμπορικές δυνάμεις του κόσμου συμφώνησαν τελικά να πραγματοποιήσουν ακόμη μεγαλύτερες μειώσεις στους δασμούς.

Ο γύρος της Ουρουγουάης ήταν επωφελής για τις αναπτυγμένες χώρες, ενώ λιγότερο ή καθόλου επωφελής για τις αναπτυσσόμενες χώρες των οποίων οι πρόσβαση στις αγορές των αναπτυγμένων χωρών δεν βελτιώθηκε. Οι αναπτυσσόμενες χώρες και ειδικότερα οι πιο ανταγωνιστικές από αυτές (Κίνα, Ινδία) αποκόμισαν μεγάλα οφέλη από την Συμφωνία για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, η οποία επέβαλε την σταδιακή κατάργηση των ποσοτώσεων στις εισαγωγές των οικείων προϊόντων έως την 1/1/2005.

Η σημαντικότερη απόφαση αφορά στην μετατροπή της GATT σε <<Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου>> (ΠΟΕ)

Οι 8 γύροι των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων οδήγησαν τελικά στην δραστική μείωση των δασμών. Από τη έναρξη της GATT τα μέσα επίπεδα των δασμών των ΗΠΑ και των άλλων ανεπτυγμένων χωρών, μειώθηκαν από το 40% στο 6%. Μετά τον Γύρο της Ουρουγουάης και ειδικότερα με το Πρωτόκολλο του Μαρακές, οι αναπτυσσόμενες χώρες υποχρεώθηκαν να παγιολογήσουν τους δασμούς τους, χωρίς να υποχρεωθούν σε σημαντικές μειώσεις.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (Π.Ο.Ε.) WORD TRADE ORGANIZATION (W.T.O.)

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

3.1. Γενικά χαρακτηριστικά του Π.Ο.Ε

3.1.1. Φύση, συγκρότηση του Π.Ο.Ε

Ολοκληρώθηκε με την υπογραφή των αποτελεσμάτων στο Μαράκες του Μαρόκου τον Απρίλιο του 1994. Σ' αυτόν πήραν μέρος 117 κράτη-μέλη και υπογράφηκαν 28 συμφωνίες.

Οι συμφωνίες που υπογράφηκαν αφορούσαν κυρίως στα εξής:

- επέκταση κανόνων του διεθνούς εμπορίου στα αγροτικά προϊόντα
- ρυθμίσεις για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα
- ρυθμίσεις για την διεθνή διακίνηση των υπηρεσιών
- ρυθμίσεις για θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας (διπλώματα ευρεσιτεχνίας, σήματα κ.τ.λ.)

διευκόλυνση των επενδύσεων σε διεθνές επίπεδο

Είναι ένας οργανισμός με διεθνή νομική προσωπικότητα και εδρεύει στη Γενεύη της Ελβετίας. Η Συμφωνία του ΠΟΕ υπογράφηκε στο Μαράκες του Μαρόκου στις 15 Απριλίου 1994 και άρχισε να ισχύει την 1 Ιανουαρίου 1995.

Από την ίδρυση του οργανισμού δικαίωμα συμμετοχής είχαν τα 128 μέλη της GATT, ενώ 10 χρόνια αργότερα τα μέλη γίνονται 148. Κύριο καθήκον του ΠΟΕ είναι να επιβλέπει την υλοποίηση των 28 συμφωνιών του Γύρου της Ουρουγουάης.

Για την ένταξη μίας χώρας στον ΠΟΕ, απαιτούνται ουσιαστικές προϋποθέσεις που αφορούν, εκτός από το εξωτερικό εμπόριο την οργάνωση της οικονομίας. Επίσης απαιτείται σύναψη ειδικής συμφωνίας, (που περιλαμβάνει τα μέτρα προσαρμογής), καθώς και πίνακες που αναφέρονται στις δασμολογικές παραχωρήσεις και στην απελευθέρωση των υπηρεσιών.

3.1.2. Σκοποί του Π.Ο.Ε

Οι σκοποί του ΠΟΕ διατυπώνονται στο προοίμιο της ιδρυτικής συμφωνίας. Αρχικά γίνονται αναφορές για την επιβεβαίωση στην προσήλωση των σκοπών της GATT. Οι σκοποί είναι:

- A) Η ανύψωση των βιοτικών επιπέδων και εισοδημάτων
- B) Η εξασφάλιση της πλήρους απασχόλησης
- Γ) Διεύρυνση της παραγωγής και του εμπορίου
- Δ) Η βέλτιστη χρήση των παγκοσμίων πόρων

Επίσης στο προοίμιο αναφέρονται τα εξής:

- i. Εμπόριο των υπηρεσιών

- ii. Ανάγκη προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης της προστασίας και διατήρησης του περιβάλλοντος, με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι συμβατή προς όλα τα επίπεδα της εθνικής οικονομικής ανάπτυξης
- iii. Ανάγκη καταβολής προσπάθειας των αναπτυσσόμενων χωρών (και αυτών που είναι λιγότερο αναπτυσσόμενες) για να αποκτήσουν μεγαλύτερο μερίδιο στη ανάπτυξη του παγκοσμίου εμπορίου.

3.1.3. Καθήκοντα και λειτουργίες του Π.Ο.Ε

- i. Να διευκολύνει την υλοποίηση, διαχείριση και λειτουργία των νομικών πράξεων του Γύρου της Ουρουγουάης και των τυχόν συμφωνιών που θα συναφθούν στο μέλλον
- ii. Να παρέχει ένα φόρουμ για περαιτέρω διαπραγματεύσεις ανάμεσα στα κράτη, για ζητήματα τα οποία καλύπτονται από την Συμφωνία, για νέα ζητήματα που εμπίπτουν στη αρμοδιότητα του και για την περαιτέρω απελευθέρωση του εμπορίου
- iii. Να αναλαμβάνει τη διευθέτηση των διενέξεων και των διαφορών ανάμεσα στα κράτη μέλη
- iv. Να αναλαμβάνει την διεξαγωγή περιοδικών επισκοπήσεων της εμπορικής πολιτικής των κρατών μελών του
- v. Να συνεργάζεται με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τη ομάδα της Παγκόσμιας Τράπεζας

3.2. Δομή του ΠΟΕ

3.2.1. Υπουργική συνδιάσκεψη

Είναι το κορυφαίο θεσμικό όργανο, το οποίο συνέρχεται κάθε 2 χρόνια. Στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα μεταξύ των συνδιασκέψεων, τις λειτουργίες της υπουργικής συνδιάσκεψης αναλαμβάνει το Γενικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από τους Νόμιμους Αντιπροσώπους των κρατών μελών στη έδρα του ΠΟΕ στην Γενεύη. (Νοέμβριος 2001, συνδιάσκεψη⇒Ντόχα

Σεπτέμβριος 2003, συνδιάσκεψη ⇒Κανκούν

Δεκέμβριος 2005, συνδιάσκεψη⇒Χονκ-Κόνγκ)

3.2.2. Γενικό Συμβούλιο

Παραπάνω αναφερθήκαμε από ποιους αποτελείται. Το Γενικό Συμβούλιο συνέρχεται σε δύο σχηματισμούς:

- Ως όργανο επισκόπησης Εμπορικών Πολιτικών, το οποίο εξετάζει τις εκθέσεις για τις εμπορικές πολιτικές των κρατών μελών, που συντάσσει η γραμματεία του ΠΟΕ, ώστε να προβεί στις αντίστοιχες συστάσεις.

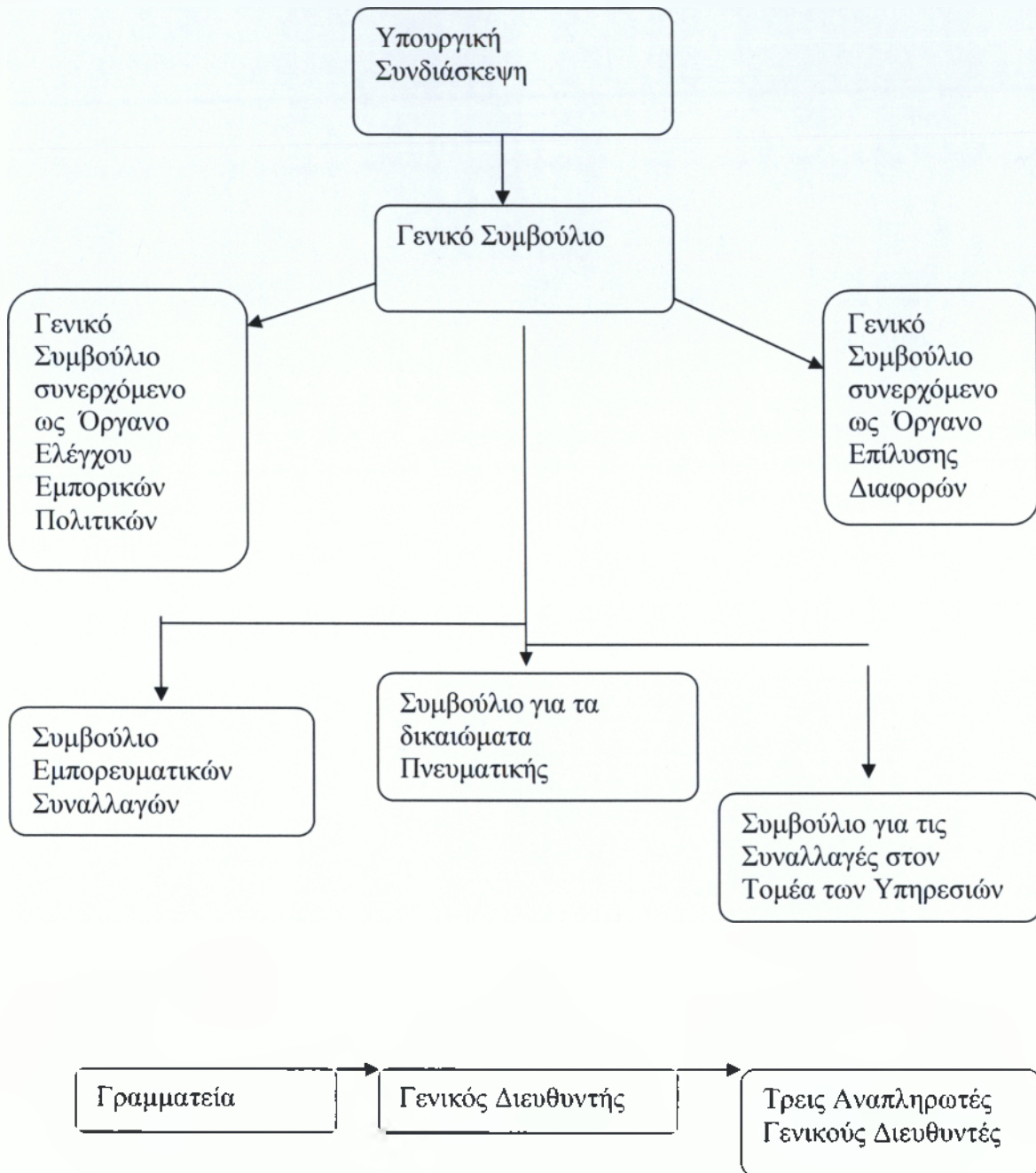
- Ως όργανο Επίλυσης Διαφορών, το οποίο αποφασίζει για την παραπομπή διαφόρων υποθέσεων στα αρμόδια σώματα, και για την έγκριση των οικείων εκθέσεων και συστάσεων αυτών των σωμάτων.

Το Γενικό Συμβούλιο υποβοηθείται στη λειτουργία του από τρία επικουρικά όργανα:

- 1) Το Συμβούλιο των Εμπορευματικών Συναλλαγών, το οποίο επιβλέπει την εφαρμογή και λειτουργία της GATT (1994) και τις σχετικές συμφωνίες
- 2) Το Συμβούλιο για τις Συναλλαγές στον Τομέα των Υπηρεσιών, το οποίο επιβλέπει την εφαρμογή και λειτουργία της GATS
- 3) Το Συμβούλιο για τα TRIPS, το οποίο επιβλέπει την λειτουργία της οικείας συμφωνίας.

3.2.3. Γραμματεία

Η Γραμματεία, παρέχει διοικητική στήριξη στον ΠΟΕ, στην οποία επικεφαλής είναι ο Γενικός Διευθυντής που επικουρείτε από τρεις Αναπληρωτές Γενικούς Διευθυντές. Αποτελείται από 500 μέλη (άτομα διαφορετικών εθνικοτήτων).

3.3. Περιεχόμενο του ΠΟΕ

A. Αντιμετωπίζοντας τα μειονεκτήματα του παρελθόντος

- Συμφωνία Πολυνιών (Multi-Fibre Agreements) Παρεκκλίνουσες ρυθμίσεις της GATT για τα κλωστούφαντουργικά προϊόντα
- Το ζήτημα της γεωργίας
- Κανόνες κατά του ντάμπινγκ και των επιδοτήσεων
- Μέτρα διασφάλισης (το θέμα της επιλεκτικής επιβολής-selective issue)
- Η μονόπλευρη Αμερικάνικη πολιτική (επιβολή οικονομικών και εμπορικών κυρώσεων όπου οι εμπορικές πρακτικές των Συμβαλλομένων Μελών εμπόδιζαν ή ματαίωναν τα εμπορικά συμφέροντα των ΗΠΑ
- Μηχανισμός Διευθέτησης Διαφορών (DSM)

B. Νέα θέματα

- Θέσπιση Κανόνων Πνευματικής Ιδιοκτησίας
- Θέσπιση Κανόνων Επενδύσεων
- Θέσπιση Κανόνων για το Εμπόριο των Υπηρεσιών

3.4. Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων

Η Συμφωνία του ΠΟΕ προβλέπει τη λήψη αποφάσεων με συναίνεση⁴. Όταν η συναίνεση δεν επιτυγχάνεται, τότε προβλέπεται η λήψη απόφασης με πλειοψηφία⁵.

Οι ψηφοφορίες διενεργούνται μόνο στα πλαίσια του Γενικού Συμβουλίου και της Υπουργικής Συνδιάσκεψης. Αν ένα επικουρικό όργανο δεν μπορεί να καταλήξει σε μία απόφαση, το θέμα παραπέμπεται στο Γενικό Συμβούλιο.

Ο κανόνας της πλειοψηφίας κάμπτεται στις περιπτώσεις όπως:

- i. Χορήγηση αναστολών από τις υποχρεώσεις των κρατών-μελών (απαιτείται η πλειοψηφία των 3/4)
- ii. Ερμηνεία των διατάξεων οποιασδήποτε Συμφωνίας (απαιτείται η πλειοψηφία των 3/4)
- iii. Τροποποίηση των Συμφωνιών (απαιτείται πλειοψηφία των 2/3 και ομοφωνία)
- iv. Προσχωρήσεις νέων μελών (απαιτείται πλειοψηφία των 2/3)

Με απόφαση που έλαβε το Γενικό Συμβούλιο τον Νοέμβριο του 1995 διευκρινίστηκε, ότι κατά την εξέταση αιτήσεων για αναστολές από υποχρεώσεις, καθώς και προσχωρήσεις νέων μελών, το Γενικό Συμβούλιο θα επιδιώκει την επίτευξη συναίνεσης. Κάθε κράτος-μέλος μπορεί να ζητήσει την διεξαγωγή ψηφοφορίας. Η τυχόν απουσία ενός κράτους μέλους δεν εμποδίζει την συναίνεση.

⁴ Όταν κανένα από τα παρόντα μέλη δεν αντιτίθεται στην προτεινόμενη απόφαση

⁵ Κάθε χώρα δικαιούται μία ψήφο

3.5. Μηχανισμός Επισκόπησης Εμπορικής Πολιτικής

3.5.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Με την ιδρυτική συνθήκη του ΠΟΕ θεσμοθετείται ένας μηχανισμός πολυμερούς εποπτείας στα πλαίσια του οποίου η εμπορική πολιτική του κρινόμενου κράτους αξιολογείται από τα υπόλοιπα κράτη. Αυτή η επισκόπηση της εμπορικής πολιτικής των κρατών-μελών γίνεται για τους εξής σκοπούς:

- i. Μέσω της επισκόπησης αυτής υλοποιείται η υποχρέωση διαφάνειας που υπέχουν τα κράτη-μέλη
- ii. Με την διεξαγωγή παρόμοιων επισκοπήσεων, ανά τακτά διαστήματα, τα κράτη-μέλη λογοδοτούν στο Όργανο Επισκόπησης Εμπορικής Πολιτικής δηλαδή στα υπόλοιπα κράτη-μέλη.
- iii. Τέλος μέσω αυτής της επισκόπησης, μπορεί να γίνει αντιληπτό κατά πόσο τα κράτη μέλη τηρούν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις πολυμερείς συμφωνίες.

Δεν μπορεί να γίνει χρήση των σχετικών επισκοπήσεων κατά την επίλυση διαφορών. Οι επισκοπήσεις έχουν σαν αποτέλεσμα την άσκηση πίεσης ,στα αντίστοιχα κράτη μέλη, για συμμόρφωση πριν από την ενδεχόμενη κίνηση διαδικασιών επίλυσης διαφορών.

Η συχνότητα με την οποία διενεργούνται οι επισκοπήσεις εξαρτάται από το μερίδιο του συγκεκριμένου κράτους-μέλους στο παγκόσμιο εμπόριο. Τα κορυφαία τέσσερα κράτη-μέλη εξετάζονται κάθε 2 χρόνια (Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Η.Π.Α, Ιαπωνία, Καναδάς). Τα επόμενα 16 εξετάζονται κάθε 4 χρόνια και τα υπόλοιπα κάθε 6 χρόνια.

Η επισκόπηση θεμελιώνεται:

- i. Στην αναφορά-έκθεση που προετοιμάζει το κράτος του οποίου η εμπορική πολιτική εξετάζεται
- ii. Στην αναφορά-έκθεση που προετοιμάζει η Γραμματεία

Οι επισκοπήσεις πραγματοποιούνται από το Γενικό Συμβούλιο, το οποίο λειτουργεί ως Όργανο Επισκόπησης Εμπορικής Πολιτικής, για τους σκοπούς αυτούς. Η αναφορά του κράτους-μέλους και οι αναφορές της Γραμματείας, δημοσιεύονται αμέσως μετά την ολοκλήρωση της επισκόπησης, μαζί με τα πρακτικά των συζητήσεων .

3.6.Μηχανισμός Επίλυσης Διαφορών

Δημιουργήθηκε για τους εξής λόγους:

3.6.1. Τις αδυναμίες του προηγούμενου συστήματος

Η θεσμοθέτηση ενός ισχυρού μηχανισμού επίλυσης των διαφορών, που βασιζόταν σε μια διάταξη ουσιαστικού δικαίου της GATT, αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές επιτυχίες των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης.

Οι μηχανισμοί αυτοί θεραπεύουν, με κανόνες και διαδικασίες, τέσσερα βασικά (ανασταλτικά) ελαττώματα του προηγούμενου συστήματος.

- i. Η σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων (panel of experts), για τη κρίση της διαφοράς, μπορούσε να εμποδιστεί από το καταγγελλόμενο κράτος και το καταγγέλλον μπορούσε να λάβει αντίμετρα χωρίς να συσταθεί παρόμοια ομάδα.(αυτοδικία)
- ii. Η υιοθέτηση της έκθεσης και των οικείων συστάσεων γινόταν με συναίνεση και συνεπώς μπορούσε να εμποδιστεί από το ηττημένο μέρος.
- iii. Περιορίζεται η πολλαπλότητα των οργάνων και των διαδικασιών επίλυσης των διαφορών. Θεσμοθετείται ένα μοναδικό όργανο για την κρίση των διαφορών, με οποιαδήποτε συμφωνία ή μνημόνιο που έχει προσαρτηθεί στον ΠΟΕ, αλλά όχι της μίας και μοναδικής διαδικασίας επίλυσης των διαφορών.
- iv. Παραμένουν προβλήματα αναφορικά με τους τρόπους συμμόρφωσης προς τις συστάσεις των αρμόδιων οργάνων.

3.6.2. Την αρχή της προηγούμενης διαβούλευσης.

Η διένεξη μπορεί να αχθεί για επίλυση ενώπιον του οργάνου Επίλυσης Διαφορών από την κυβέρνηση ενός κράτους-μέλους, εφόσον αποτύχουν οι προσπάθειες συμβιβαστικής επίλυσης σε διμερή βάση.

3.6.3. Τις ομάδες εμπειρογνομόνων

3.6.3.1. Το Δευτεροβάθμιο Δικαιοδοτικό Όργανο. Στην πραγματικότητα, η προσφυγή σε αυτό το Όργανο είναι για αναίρεση και όχι για έφεση, παρόλο που οι κρίσεις του Δ.Δ.Ο. περιορίζονται σε νομικές χρήσεις και συστάσεις που προέρχονται από την έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων.

3.6.3.2. Αξιολόγηση των εκθέσεων από το Όργανο Επίλυσης Διαφορών. Εφόσον έχει μεσολαβήσει η προσφυγή σε αυτό το σώμα, υποβάλλεται προς υιοθέτηση στο Όργανο Επίλυσης Διαφορών η έκθεση των ομάδων εμπειρογνομόνων ή του Δ.Δ.Ο.

3.6.3.3. Υλοποίηση των συστάσεων. Πραγματοποιείται εφόσον δεν βρεθούν αμοιβαία αποδεκτές λύσεις. Γίνεται με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

3.6.3.3.1. Συμμόρφωση: Το μέρος που παραβίασε τις υποχρεώσεις του οφείλει να συμμορφωθεί χωρίς καθυστέρηση στις συστάσεις της Ομάδας Εμπειρογνομόνων ή του Δ.Δ.Ο. Αν δεν είναι δυνατή η άμεση πραγματοποίησή του, τότε του χορηγείται από το Όργανο Επίλυσης Διαφορών μία εύλογη προθεσμία συμμόρφωσης.

3.6.3.3.2. Παροχή αντισταθμικών ανταλλαγμάτων : Το μέρος που ευθύνεται για την παράβαση, όταν δεν συμμορφώνεται μέσα στο εύλογο αυτό χρονικό διάστημα μπορεί να προσφέρει αντισταθμικά ανταλλάγματα , ή ακόμα το μέρος που κίνησε την διαδικασία επίλυσης της διαφοράς μπορεί να τα ζητήσει.

3.6.3.3.3. Έγκριση των αντιποίνων: Όταν το μέρος που ευθύνεται για την παράβαση, δεν συμμορφωθεί ή δεν προσφέρει ικανοποιητικά

ανταλλάγματα τότε το θιγμένο μέρος έχει δικαίωμα να ζητήσει από το Όργανο Επίλυσης Διαφορών να του επιτρέψει να επιβάλει μέτρα ανταπόδοσης ή αντίποινα, αναστέλλοντας δασμολογικές παραχωρήσεις ή άλλες υποχρεώσεις που υπάρχουν βάσει των συμφωνιών

Σύμφωνα με την Αρχή της αμοιβαιότητας, οι εισαγωγές που θα πληγούν από αυτά τα μέτρα, δεν θα πρέπει να είναι μεγαλύτερης αξίας από αυτές που επλήγησαν από τα μέτρα που έλαβε το αντίπαλο κράτος –μέλος.

Τα προτεινόμενα μέτρα ανταπόδοσης-αντίποινα θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο συναφή προς του τομείς των Συμφωνιών της GATT, GATS ή TRIPs στους οποίους διαπιστώθηκαν οι παραβάσεις. Διαφορετικά κατ' εξαίρεση, το Όργανο Επίλυσης Διαφορών μπορεί να επιτρέψει διασταυρούμενα μέτρα ανταπόδοσης.

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ GENERAL AGREEMENT ON TRADE SERVICES (GATS)

4.1. Η γενική συμφωνία ως πυλώνας του ΠΟΕ

<<Ο γύρος της Ουρουγουάης>> ήταν ένας κύκλος πολυμερών διαπραγματεύσεων των κρατών μελών της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) στον οποίο συζητήθηκε το ζήτημα της απελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου στον τομέα των υπηρεσιών. Αποτέλεσμα του εν λόγω γύρου, υπήρξε η Συμφωνία του ΠΟΕ, η οποία υπογράφηκε στις 15 Απριλίου 1994 από 124 κράτη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ως εκπρόσωπο 15 κρατών μελών της Ε.Ε.) και τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου 1995.

Τμήμα της τελικής πράξης, με την οποία ολοκληρώθηκε ο γύρος της Ουρουγουάης υπήρξε η GATS.

4.2. Δομή της συμφωνίας

Η συμφωνία περιέχει 28 άρθρα και είναι δομημένη σε 6 μέρη:

Μέρος 1: Αφορά το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της και περιέχει ορισμούς κάποιων από τις βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στις διατάξεις.

Μέρος 2: Περιέχει διατάξεις που αφορούν πέντε θεματικές ενότητες

- i. Τις γενικές υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει όλα τα κράτη μέλη
- ii. Την ένταξη των οικονομικά αναπτυσσόμενων χωρών
- iii. Τους περιορισμούς που έχουν τεθεί στα κράτη μέλη
- iv. Ορισμένες ειδικές ρυθμίσεις
- v. Ορισμένα θέματα που προβλέπεται να ρυθμιστούν σε μεταγενέστερους γύρους διαπραγματεύσεων.

Μέρος 3: Περιέχονται διατάξεις της Συμφωνίας αναφορικά με τις ειδικές δεσμεύσεις των μελών.

Μέρος 4: Περιέχει τις διατάξεις που αναφέρονται στην περαιτέρω απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου των υπηρεσιών μέσω μεταγενέστερων γύρων διαπραγματεύσεων.

Μέρος 5: Αναφέρεται σε ορισμένες θεσμικές διατάξεις που αφορούν :

- i. Την διεξαγωγή διαβουλεύσεων μεταξύ των μελών
- ii. Την διαδικασία επίλυσης των διαφορών
- iii. Το Συμβούλιο Συναλλαγών στον Τομέα των Υπηρεσιών
- iv. Την τεχνική βοήθεια που παρέχεται στα οικονομικά αναπτυσσόμενα μέλη
- v. Την σχέση με άλλους διεθνείς οργανισμούς

Μέρος 6: Περιέχει τις τελικές διατάξεις της Συμφωνίας και την πλειοψηφία των ορισμών των βασικών εννοιών.

Επίσης στην Συμφωνία συνάπτονται και τα παρακάτω:

- Τρία παραρτήματα που περιέχουν ειδικές διατάξεις για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, τις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και τις υπηρεσίες αεροπορικών μεταφορών.
- Δύο ειδικά παραρτήματα <<για τις απαλλαγές από τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το άρθρο 2, καθώς και για τη κυκλοφορία φυσικών προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες βάσει της Συμφωνίας>>.
- Τέσσερα Πρωτόκολλα, στα οποία αποτυπώνονται τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων σε ορισμένους τομείς υπηρεσιών που δεν ολοκληρώθηκαν με το κλείσιμο του Γύρου της Ουρουγουάης.
- Οκτώ Υπουργικές Αποφάσεις για διάφορα διαδικαστικά θέματα.

4.3. Το πεδίο εφαρμογής της GATS

Όπως προαναφέρθηκε, σκοπός της Συμφωνίας είναι η διαμόρφωση ενός θεσμικού πλαισίου, μέσω του οποίου να καταστεί δυνατή η σταδιακή απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου των υπηρεσιών, αφού τα κράτη μέλη του ΠΟΕ καταφέρουν να καταργήσουν τις κανονιστικές ρυθμίσεις που έχουν σε ισχύ και την παρεμποδίζουν. Με λίγα λόγια οι διατάξεις της Συμφωνίας αφορούν: <<Όλα τα μέτρα που λαμβάνονται από τα μέλη και επηρεάζουν τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών>>.

Τα μέτρα αφορούν:

- i. Την αγορά, πληρωμή ή χρήση μιας υπηρεσίας
- ii. Την δυνατότητα πρόσβασης και χρήσης υπηρεσιών που απαιτούνται από τα μέλη προκειμένου να διατεθούν στο κοινό
- iii. Την παρουσία προσώπων ενός μέλους για την παροχή υπηρεσίας στο έδαφος ενός άλλου μέλους.

4.4. Επιμέρους Τομείς Υπηρεσιών που καλύπτονται από τις διατάξεις της GATS

1. Εμπορικές υπηρεσίες (υπηρεσίες ελ. επαγγελματιών και Η/Υ)
2. Υπηρεσίες επικοινωνίας
3. Κατασκευαστικές και συναφείς υπηρεσίες πολιτικού μηχανικού
4. Υπηρεσίες διανομής
5. Εκπαιδευτικές υπηρεσίες
6. Περιβαλλοντολογικές υπηρεσίες
7. Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες
8. Υπηρεσίες συναφείς με τη υγεία και τις κοινωνικές υπηρεσίες
9. Τουριστικές και ταξιδιωτικές υπηρεσίες
10. Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές, αθλητικές
11. Υπηρεσίες μεταφορών
12. Λοιπές υπηρεσίες

4.5. Η έννοια των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών

Πρέπει να γίνει αναφορά σε αυτή την έννοια, διότι υπάρχουν τέσσερις διαφορετικοί τρόποι μέσω των οποίων είναι δυνατή η παροχή των υπηρεσιών σε διεθνές επίπεδο.

- i. Ο πρώτος τρόπος παροχής υπηρεσιών που προβλέπεται στην συμφωνία είναι η <<διασυνοριακή>> (cross-border supply services), δηλαδή << η παροχή υπηρεσιών από το έδαφος ενός μέλους στο έδαφος άλλου μέλους>>

Στην περίπτωση αυτή που είναι τυπική στο διεθνές εμπόριο αγαθών, δεν λαμβάνει χώρα μετακίνηση ούτε του φορέα παροχής ούτε του χρήστη των υπηρεσιών.

Π.χ. Η γαλλική τράπεζα Zero παρέχει δάνεια σε επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα, χωρίς να έχει φυσική παρουσία στην ελληνική επικράτεια, μέσω fax και internet.

- ii. <<Η παροχή υπηρεσιών στο έδαφος ενός μέλους προς χρήστη υπηρεσιών άλλου μέλους>> (consumption abroad)

Στην περίπτωση αυτή ο χρήστης της υπηρεσίας ή ενός περιουσιακού στοιχείου π.χ. πλοίο, μετακινείται από την χώρα όπου είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής της υπηρεσίας.

Π.χ. Μία ελληνική επιχείρηση που επιθυμεί να χρηματοδοτηθεί από τη τράπεζα Zero, στέλνει στελέχη της στην Γαλλία για να διαπραγματευθούν την σύναψη δανειακή σύμβασης.

- iii. Η τρίτη περίπτωση είναι << η παροχή υπηρεσιών από φορέα παροχής υπηρεσιών ενός μέλους μέσω εμπορικής παρουσίας στο έδαφος άλλου μέλους>> (commercial presence). Ως <<εμπορική παρουσία>> νοείται κάθε τύπος επιχειρηματικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας στο έδαφος ενός μέλους με σκοπό την παροχή υπηρεσίας.

Π.χ. Η προαναφερθείσα τράπεζα Zero ιδρύει υποκατάστημα στην Ελλάδα, ώστε να έχει αμεσότερη επαφή με ελληνικές επιχειρήσεις και ιδιώτες πελάτες.

- iv. Τέλος <<η παροχή υπηρεσιών από φορέα παροχής υπηρεσιών ενός μέλους, μέσω παρουσίας φυσικών προσώπων ενός μέλους στο έδαφος άλλου μέλους>>(presence of natural persons)

Στην περίπτωση αυτή η υπηρεσία παρέχεται είτε με την μετακίνηση του ίδιου του φορέα παροχής υπηρεσίας, είτε προστηθέντων του από ένα μέλος σε ένα άλλο.

Π.χ. Η τράπεζα Zero δεν εγκαθιστά μεν εμπορική παρουσία στην Ελλάδα, αλλά στέλνει περιοδικά στελέχη της για προσωρινή διαμονή, ώστε να έρχονται σε επαφή με την πελατεία της.

4.6. Γενικές υποχρεώσεις των μελών

4.6.1. Η ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους

Είναι η πρώτη και η βασικότερη γενική υποχρέωση που έχουν αναλάβει τα μέλη, και εφαρμόζεται σε όλα τα μέτρα που επηρεάζουν τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών. Έτσι κάθε μέλος έχει αναλάβει την υποχρέωση να παρέχει άμεσα και χωρίς όρους, τόσο στις υπηρεσίες των άλλων μελών, όσο και στους φορείς παροχής υπηρεσιών των άλλων μελών, <<μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που

παρέχει σε παρεμφερείς υπηρεσίες και φορείς παροχής υπηρεσιών, οποιασδήποτε άλλης χώρας>>.

Η εν λόγω ρήτρα, εφαρμόζεται σε όλα τα μέτρα και σε όλους τους τομείς των υπηρεσιών (είτε αυτοί έχουν αποτελέσει αντικείμενο ειδικών δεσμεύσεων, είτε όχι). Επίσης εφαρμόζεται ακόμα και σε περιπτώσεις που η ευνοϊκότερη μεταχείριση αφορά υπηρεσίες ή φορείς παροχής υπηρεσιών ενός κράτους που δεν είναι μέλος του ΠΟΕ.

Εδώ πρέπει να γίνει αναφορά σε ορισμένες βασικές έννοιες

i. <<Υπηρεσία άλλου μέλους>>

...νοείται κάθε υπηρεσία που παρέχεται:

1. Από ή στο έδαφος του συγκεκριμένου άλλου μέλους, ή στην περίπτωση των θαλάσσιων μεταφορών, από πλοίο που έχει νηολογηθεί βάσει της νομοθεσίας του άλλου μέλους, ή από πρόσωπο που προέρχεται από το άλλο μέλος, το οποίο παρέχει την υπηρεσία μέσω της εκμετάλλευσης πλοίου ή και της χρησιμοποίησης του εν λόγω ή εν μέρει πλοίου.
2. Στην περίπτωση παροχής υπηρεσίας μέσω εμπορικής παρουσίας ή μέσω της παρουσίας φυσικών προσώπων, από φορέα παροχής υπηρεσιών του συγκεκριμένου άλλου μέλους.

ii. Ο φορέας παροχής υπηρεσιών ενός άλλου μέλους μπορεί να είναι είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο

Ως <<φυσικό πρόσωπο άλλου μέλους>>

Ορίζεται κάθε φυσικό πρόσωπο που κατοικεί στο έδαφος του συγκεκριμένου άλλου μέλους ή οποιουδήποτε άλλου μέλους και το οποίο, βάσει της νομοθεσίας του συγκεκριμένου άλλου μέλους, είτε είναι υπήκοος του συγκεκριμένου άλλου μέλους, είτε δεν είναι μεν υπήκοος του, αλλά έχει δικαίωμα διαμονής στο εν λόγω άλλο μέλος, εφόσον το άλλο μέλος ή δεν έχει υπηκόους ή παρέχει ουσιαστικά την ίδια μεταχείριση στους μόνιμους κατοίκους και στους υπηκόους του όσον αφορά τα μέτρα που επηρεάζουν τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών.

Ως <<νομικό πρόσωπο άλλου μέλους>>

Εμπίπτει κάθε νομικό πρόσωπο στο οποίο :

- Έχει συσταθεί ή οργανωθεί σύμφωνα με την νομοθεσία άλλου μέλους και έχει αναλάβει ουσιαστικές επιχειρηματικές δραστηριότητες στο έδαφος αυτού του μέλους ή άλλων μελών.
- Στις περιπτώσεις παροχής υπηρεσιών μέσω εμπορικής παρουσίας ανήκει σε, ή ελέγχεται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα του συγκεκριμένου άλλου μέλους.

4.7. Οι αποκλίσεις

4.7.1. Μόνιμες απαλλαγές

Στην Συμφωνία προβλέπονται τρεις περιπτώσεις που επιτρέπουν την απόκλιση ενός μέλους σε μόνιμη βάση από την εφαρμογή της ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους.

- i. Στις ρυθμίσεις υπέρ γειτονικών κρατών
Τα μέλη έχουν δικαίωμα να εφαρμόζουν ευνοϊκές ρυθμίσεις υπέρ γειτονικών χωρών με σκοπό τη διευκόλυνση των συναλλαγών που περιορίζονται σε συνεχόμενες παραμεθόριες ζώνες και αφορούν σε υπηρεσίες που παράγονται και καταναλώνονται επιτόπια.
- ii. Στην οικονομική ολοκλήρωση
Στο άρθρο 5 της Συμφωνίας επιχειρείται η εξεύρεση της χρυσής τομής ανάμεσα στις προσπάθειες πολυμερούς απελευθέρωσης του εμπορίου υπηρεσιών και της συμφωνίας που συνάπτουν τα μέλη σε περιφερειακό επίπεδο. Το άρθρο επιτρέπει στα μέλη, κατά βάση, την κατάρτιση συμφωνιών που αποσκοπούν στην οικονομική ολοκλήρωση, υπό τον όρο, όμως ότι οι συμφωνίες αυτές καλύπτουν σημαντικό αριθμό τομέων και αποβλέπουν την απουσία ή κατάργηση ουσιαστικά κάθε μορφής διακριτικής μεταχείρισης.
- iii. Στην αμοιβαία αναγνώριση
Η αναγνώριση που παρέχει ένα μέλος σε άλλα κράτη είτε αυτόνομα είτε βάση συμφωνίας ή διακανονισμού σε πρότυπα κριτήρια εξουσιοδότησης, έκδοσης αδειών ή πιστοποίησης φορέων παροχής υπηρεσιών, δεν οφείλει να επεκτείνεται και στα άλλα μέλη, υπό τον όρο ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 7 της Συμφωνίας.

4.7.2. Προσωρινή απαλλαγή

Τα μέλη έχουν δικαίωμα να αποκλίνουν από την εφαρμογή της ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους και να συνεχίσουν να παρέχουν ευνοϊκότερη μεταχείριση σε υπηρεσίες και φορείς παροχής υπηρεσιών συγκεκριμένων χωρών, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις που επιβάλλει το άρθρο 2. Ειδικότερα:

- 1) Τα μέτρα που επιθυμεί ένα μέλος να διατηρήσει σε ισχύ υπέρ ενός ορισμένου άλλου κράτους πρέπει να έχουν περιληφθεί σε έναν ειδικό κατάλογο που καλείται <<κατάλογος απαλλαγών από τις υποχρεώσεις του άρθρου 2>>. Ο κατάλογος αυτός περιέχει πληροφορίες όπως:
 - i. Τον κλάδο ή τους κλάδους για τους οποίους ζητείται απαλλαγή
 - ii. Το μέτρο που κρίνεται ασυμβίβαστο με το άρθρο 2 της Συμφωνίας
 - iii. Το μέλος ή τα μέλη στα οποία αφορά το μέτρο
 - iv. Την διάρκεια απαλλαγής
 - v. Τις συνθήκες που καθιστούν αναγκαία την απαλλαγή
- 2) Η απαλλαγή ενός μέλους από την υποχρέωση τήρησης της ρήτρας λήγει κατά την ημερομηνία που αναφέρεται στον κατάλογο. Κατά κανόνα πάντως, οι εν λόγω απαλλαγές δεν επιτρέπεται να έχουν διάρκεια μεγαλύτερη της δεκαετίας και αποτελούν αντικείμενο επαναδιαπραγμάτευσης στο πλαίσιο μεταγενέστερων γύρων για την απελευθέρωση των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών
- 3) Το σύνολο των απαλλαγών που υπερβαίνουν την πενταετία υπόκειται σε επανεξέταση από το Συμβούλιο των Συναλλαγών στον Τομέα των Υπηρεσιών.
- 4) Με την λήξη του χρονικού διαστήματος ισχύος μίας απαλλαγής, το μέλος που την είχε ζητήσει υποχρεούται να πληροφορήσει το Συμβούλιο των Συναλλαγών στον Τομέα των Υπηρεσιών, σχετικά με την αναπροσαρμογή του μέτρου.

4.8. Διαφάνεια μέτρων

Κάθε μέλος έχει αναλάβει τρεις υποχρεώσεις διαφάνειας:

i. Δημοσιοποίηση των μέτρων γενικής εφαρμογής

Κάθε μέλος υποχρεούται να δημοσιεύσει, το συντομότερο δυνατόν, όλα τα μέτρα γενικής εφαρμογής που αφορούν ή επηρεάζουν τη λειτουργία της Συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένων και των διεθνών συμφωνιών που έχει υπογράψει και αφορούν ή επηρεάζουν τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών. Η υποχρέωση αυτή ισχύει, ανεξάρτητα από το αν το μέλος έχει αναλάβει ή όχι ειδικές δεσμεύσεις.

ii. Ενημέρωση του Συμβουλίου των Συναλλαγών στον Τομέα των Υπηρεσιών. Υποχρεούται να προβαίνει σε τακτική ενημέρωση, τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο, του Συμβουλίου των Συναλλαγών στον Τομέα των Υπηρεσιών, σχετικά με την θέσπιση νέων ή την τροποποίηση υφιστάμενων νόμων, ρυθμίσεων ή διοικητικών οδηγιών που επηρεάζουν σημαντικά τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, εφ' όσον αυτές καλύπτονται από τις ειδικές δεσμεύσεις που έχει αναλάβει στο πλαίσιο της Συμφωνίας.

iii. Παροχή πληροφόρησης σε άλλα μέλη

Κάθε μέλος οφείλει να ανταποκρίνεται αμέσως σε αιτήματα που υποβάλλουν άλλα μέλη για τη χορήγηση συγκεκριμένων πληροφοριών που σχετίζονται με τα μέτρα γενικής εφαρμογής που είχε λάβει και τις διεθνείς συμφωνίες που έχει υπογράψει.

Οφείλει να ιδρύσει κέντρα πληροφόρησης που να παρέχουν στοιχεία σε άλλα μέλη, μετά από αίτηση τους, για τα μέτρα γενικής εφαρμογής ως προς τα οποία υφίσταται είτε υποχρέωση δημοσιοποίησης, είτε υποχρέωση γνωστοποίησης στο Συμβούλιο των Συναλλαγών στον Τομέα των Υπηρεσιών. Για ορισμένες οικονομικά αναπτυσσόμενες χώρες-μέλη καθιερώθηκε η δυνατότητα έγκρισης ορισμένου βαθμού ευελιξίας.

Αξίζει να επισημανθεί ότι τα μέλη δεν έχουν υποχρέωση να παρέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες εφ' όσον η αποκάλυψή τους:

- Θα εμπόδιζε την επιβολή της νομοθεσίας
- Θα ήταν αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον
- Θα έβλαπτε τα νομικά εμπορικά συμφέροντα συγκεκριμένων δημόσιων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων

4.9. Ειδικές δεσμεύσεις των μελών

4.9.1. Κατηγορίες ειδικών δεσμεύσεων

4.9.1.1. Πρόσβαση στην αγορά (market access principle)

Κάθε μέλος παρέχει στις υπηρεσίες και στους φορείς παροχής υπηρεσιών οποιουδήποτε άλλου μέλους, μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που προβλέπεται κατ' εφαρμογή των όρων, περιορισμών και προϋποθέσεων που έχουν συμφωνηθεί και καθορισθεί στον πίνακα υποχρεώσεων του. Κατά εφαρμογή της αρχής αυτή επιδιώκεται η μείωση των διοικητικών εμποδίων και άλλων μέτρων που υιοθετούν τα μέλη για να αποκλείσουν ή απλώς να δυσχεραίνουν την διείσδυση στο έδαφος τους, των υπηρεσιών και των φορέων παροχής υπηρεσιών άλλων μελών. Τα μέλη δικαιούνται να διατηρήσουν σε ισχύ ή να υιοθετήσουν στο μέλλον τέτοια μέτρα μόνον αν υπάρχει ειδική αναφορά στην δεύτερη στήλη του <<πίνακα ειδικών δεσμεύσεων>> που έχουν υποβάλλει.

Παρακάτω αναφέρονται έξι κατηγορίες μέτρων που καλύπτουν τις περιπτώσεις περιορισμού πρόσβασης στην αγορά.

- i. Περιορισμοί σχετικά με τον αριθμό φορέων παροχής υπηρεσιών υπό την μορφή αριθμητικών ποσοτώσεων, μονοπωλίων, αποκλειστικής παροχής υπηρεσιών, εξετάσεις των οικονομικών αναγκών κ.τ.λ.
- ii. Περιορισμοί σχετικά με την συνολική αξία πράξεων στον τομέα των υπηρεσιών, υπό την μορφή αριθμητικών ποσοτώσεων ή εξέτασης των οικονομικών αναγκών.
- iii. Περιορισμοί σχετικά με τον συνολικό αριθμό πράξεων στον τομέα των υπηρεσιών ή ως προς την συνολική ποσότητα των παραγόμενων υπηρεσιών, οι οποίοι εκφράζονται με καθορισμένες αριθμητικές μονάδες υπό μορφή ποσοτώσεων ή εξέτασης των οικονομικών αναγκών.
- iv. Περιορισμοί σχετικά με τον συνολικό αριθμό φυσικών προσώπων που μπορούν να απασχοληθούν σε συγκεκριμένο τομέα παροχής υπηρεσιών ή είναι δυνατόν να απασχοληθεί συγκεκριμένος φορέας παροχής υπηρεσιών, οι οποίοι είναι αναγκαίοι για την παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας και συνδέονται άμεσα με αυτήν, υπό μορφή αριθμητικών ποσοτώσεων ή εξέτασης οικονομικών αναγκών
- v. Μέτρα που επιβάλλουν περιορισμούς ή υποχρεώσεις αναφορικά με την ύπαρξη συγκεκριμένης μορφής νομικών προσώπων ή κοινών επιχειρήσεων μέσω των οποίων είναι δυνατόν να παρέχεται υπηρεσία από φορέα παροχής υπηρεσιών.
- vi. Περιορισμοί όσον αφορά την συμμετοχή ξένου κεφαλαίου υπό την μορφή ποσοστιαίων περιορισμών στις μετοχές που κατέχουν αλλοδαποί ή τη συνολική αξία μεμονωμένων ή συνολικών ξένων επενδύσεων.

4.9.1.2. Εθνική μεταχείριση(National treatment principle)

<<...Κάθε μέλος παρέχει σε υπηρεσίες και σε φορείς παροχής υπηρεσιών, οποιουδήποτε άλλου μέλους, μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από την μεταχείριση που παρέχει στις ομοειδείς παρεμφερείς υπηρεσίες και φορείς παροχής υπηρεσιών.>>

Η αρχή της εθνικής μεταχείρισης ενεργοποιείται αφότου χορηγηθεί σε μία υπηρεσία ή σε έναν φορέα παροχής υπηρεσιών ενός άλλου μέλους πρόσβαση στην αγορά και αφορά στο είδος της μεταχείρισης της οποίας θα τυγχάνει η υπηρεσία ή ο φορέας παροχής της στο μέλος <<υποδοχής>>. Το ζητούμενο είναι η έλλειψη ή η κατάργηση, από τα μέλη, κάθε μέτρου με το οποίο καθιερώνεται είτε νομική είτε πραγματική διάκριση σε βάρος των υπηρεσιών ή των φορέων παροχής υπηρεσιών των άλλων μελών ,σε σχέση με το καθεστώς που διέπει τις υπηρεσίες που παρέχονται εγχώρια και των φορέων παροχής υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι στο μέλος υποδοχής.

Με το άρθρο 17 §3, καθιερώθηκε το αναγκαίο επίπεδο μεταχείρισης:

<<...Η τυπικά όμοια ή τυπικά διαφορετική μεταχείριση θεωρείται ότι είναι λιγότερο ευνοϊκή, αν τροποποιεί τους όρους ανταγωνισμού υπέρ των υπηρεσιών ή φορέων παροχής υπηρεσιών του συγκεκριμένου μέλους, σε σύγκριση με παρεμφερείς υπηρεσίες ή φορείς παροχής υπηρεσιών οποιουδήποτε άλλου μέλους.

4.9.1.3. Πρόσθετες ειδικές δεσμεύσεις

Τα μέλη έχουν δικαίωμα να διαπραγματεύονται την ανάληψη επιπρόσθετων ειδικών δεσμεύσεων που σχετίζονται με μέτρα που επηρεάζουν τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών. Τέτοιου είδους πρόσθετες δεσμεύσεις (σχετικές π.χ. με προσόντα, πρόσωπα, πρότυπα, έκδοση αδειών κ.τ.λ.) καταχωρούνται στην τελευταία στήλη του πίνακα ειδικών δεσμεύσεων κάθε μέλους.

4.10. Πίνακες ειδικών δεσμεύσεων

Η ανάληψη από τα μέλη ειδικών δεσμεύσεων δεν είναι υποχρεωτική. Η πρόθεση ενός μέλους να αναλάβει μία ή περισσότερες ειδικές δεσμεύσεις, για την κατάργηση περιορισμών σε έναν ή περισσότερους τομείς υπηρεσιών, αποτυπώνεται στους Πίνακες Ειδικών Δεσμεύσεων, οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της Συμφωνίας.

Η μορφή των Πινάκων είναι τυποποιημένη. Κάθε Πίνακας έχει 12 εγγραφές. Υπάρχουν τρεις στήλες στις οποίες αναφέρονται οι επιμέρους κατηγορίες ειδικών δεσμεύσεων. Σε κάθε στήλη γίνεται διάκριση αναφορικά με κάθε έναν από τους τέσσερις προαναφερθέντες τρόπους παροχής υπηρεσιών.

Οι πίνακες διακρίνονται σε δύο τμήματα. Το πρώτο περιέχει τις <<οριζόντιες δεσμεύσεις>> που αφορούν όλους τους καλυπτόμενους τομείς των υπηρεσιών, ενώ ο δεύτερος περιέχει τις <<τομεακές δεσμεύσεις>>. Ειδική αναφορά γίνεται στην χρονική διάρκεια εφαρμογής των δεσμεύσεων και την ημερομηνία έναρξής τους.

Για κάθε μία από τις εγγραφές του Πίνακα, το κάθε μέλος έχει διακριτική ευχέρεια:

- Να μην διατηρήσει σε ισχύ κανένα περιορισμό, αναλαμβάνοντας δηλαδή πλήρη δέσμευση απελευθέρωσης
- Να αναλάβει δέσμευση απελευθέρωσης υπό ορισμένους περιορισμούς
- Να μην αναλάβει καμία δέσμευση απελευθέρωσης, διατηρώντας σε ισχύ όλους τους υφιστάμενους περιορισμούς

Ενδεικτικό περιεχόμενο του Πίνακα ειδικών δεσμεύσεων ενός μέλους		
Τομείς υπηρεσιών	Περιορισμοί στο δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά	Περιορισμοί στην εφαρμογή της αρχής της εθνικής μεταχείρισης
Οριζόντιοι περιορισμοί (για όλους τους τομείς των υπηρεσιών)	1) * Κανείς 2) Μη ανάληψη δεσμεύσεων 3) Απαγόρευση απόκτησης πλειοψηφίας μετόχων σε εγχώριες επιχειρήσεις 4) Κανείς	1) Κανείς 2) Μη ανάληψη δεσμεύσεων για επιδοτήσεις και φορολογικά κίνητρα 3) Μη ανάληψη δεσμεύσεων για επιδοτήσεις 4) Κανείς
Ειδικοί περιορισμοί σε συγκεκριμένο κλάδο υπηρεσιών	1) Μη ανάληψη δεσμεύσεων 2) Κανείς 3) Φυσική παρουσία 4) Κανείς	1) Μη ανάληψη δεσμεύσεων 2) Κανείς 3) Κανείς 4) Κανείς

*Οι αριθμοί αφορούν στους τέσσερις τρόπους παροχής υπηρεσιών

- 1) Διασυνοριακά (από την επικράτεια ενός μέλους στην επικράτεια ενός άλλου)
- 2) Παροχή της υπηρεσίας στη χώρα καταγωγής του φορέα της με μετακίνηση του χρήστη της
- 3) Εγκατάσταση εμπορικής παρουσίας του φορέα της υπηρεσίας στη χώρα υποδοχής
- 4) Προσωρινή εγκατάσταση του φορέα της υπηρεσίας στη χώρα υποδοχής

4.11. Οι ρυθμίσεις για τις συναλλαγές στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

4.11.1. Η εξέλιξη των διαπραγματεύσεων

Οι διαπραγματεύσεις στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών δεν ολοκληρώθηκαν με τον Γύρο της Ουρουγουάης. Καθώς το φάσμα των ειδικών δεσμεύσεων που είχαν αναλάβει ως προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες τα περισσότερα μέλη δεν ήταν ευρύ, αποφασίστηκε η παράταση των διαπραγματεύσεων μέχρι τις 30 Ιουνίου 1995.

Ούτε όμως το 1995, κατέστη δυνατή η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων, διότι η πρόοδος που παρατηρήθηκε από τα μέλη ως προς την ανάληψη ειδικών δεσμεύσεων και την κατάργηση απαλλαγών από τις υποχρεώσεις του άρθρου 2, εξακολουθούσε να μην είναι ικανοποιητική.

Το Δεύτερο Πρωτόκολλο περιέχει το προϊόν μιας καλούμενης <<Ενδιάμεσης Συμφωνίας>> της 24^{ης} Ιουλίου 1995 με την οποία:

- Αρκετά μέλη ανέλαβαν πρόσθετες ειδικές δεσμεύσεις στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 1^η Σεπτέμβρη 1996
- Τέθηκε ως νέα καταληκτική ημερομηνία για την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων η 12^η Δεκεμβρίου 1997. Η νέα αυτή προθεσμία τηρήθηκε.

Τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων περιέχονται στο Πέμπτο Πρωτόκολλο της Συμφωνίας, που έπρεπε να τύχει αποδοχής από όλα τα μέλη που υπέβαλλαν Πίνακες Ειδικών Δεσμεύσεων μέχρι την 29^η Ιανουαρίου 1999, και τέθηκε σε εφαρμογή την 1^η Μαρτίου του ίδιου έτους. Στο Πρωτόκολλο επισυνάπτονται:

- 16 κατάλογοι απαλλαγών από τις υποχρεώσεις του άρθρου 2
- 56 Πίνακες Ειδικών Δεσμεύσεων, με τους οποίους αντικαταστάθηκαν οι μέχρι τότε ισχύοντες πίνακες και κατάλογοι, αναφορικά με τον συγκεκριμένο τομέα των υπηρεσιών.

4.12. Το περιεχόμενο των διατάξεων του Πρώτου Παραρτήματος για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες

4.12.1. Πεδίο εφαρμογής και βασικές έννοιες

Οι διατάξεις του Πρώτου Παραρτήματος είναι συμπληρωματικές εκείνων της Συμφωνίας. Εφαρμόζεται σε όλα τα μέτρα που λαμβάνουν τα μέλη και επηρεάζουν τις συναλλαγές στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με οποιονδήποτε από τους τέσσερις προαναφερθέντες τρόπους παροχής υπηρεσιών, που παρέχονται κατά την άσκηση

κρατικής εξουσίας. Στον χρηματοπιστωτικό τομέα οι εν λόγω εξαιρούμενες υπηρεσίες ορίζονται ειδικά ως εκείνες οι δραστηριότητες οι οποίες:

- i. Εκτελούνται από κεντρική τράπεζα ή νομισματική αρχή ή οποιοδήποτε οργανισμό του δημοσίου τομέα, κατά την εφαρμογή νομισματικών ή συναλλαγματικών πολιτικών.
- ii. Αποτελούν τμήμα θεσπισμένου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ή κρατικών συνταξιοδοτικών καθεστώτων, ή εκτελούνται από δημόσιο φορέα για λογαριασμό ή με την εγγύηση ή με την χρήση κρατικών χρηματοδοτικών πόρων, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι και οι εγχώριοι φορείς παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να αναλαμβάνουν τέτοιες δραστηριότητες.

Η έννοια των <<χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών>> καλύπτει 16 κατηγορίες υπηρεσιών που παρέχονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι οποίες ομαδοποιούνται ως εξής:

- i. Ασφαλιστικές υπηρεσίες, τόσο του κλάδου ζωής όσο και των υπολοίπων κλάδων, υπηρεσίες αντασφάλισης, καθώς και διαμεσολάβηση σε ασφαλιστικές υπηρεσίες
- ii. Τραπεζικές υπηρεσίες, τόσο παραδοσιακές (αποδοχή καταθέσεων, χορήγηση δανείων, εγγυοδοσίες, υπηρεσίες πληρωμών) όσο και καινοτομικές (leasing)
- iii. Επενδυτικές υπηρεσίες στις αγορές χρήματος, κεφαλαίου και παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων (υπηρεσίες επί τίτλων, διαχείριση χαρτοφυλακίου κ.τ.λ.)
- iv. Υπηρεσίες εκκαθάρισης και διακανονισμού όλων των ανωτέρω υπηρεσιών
- v. Προσφορά και μεταβίβαση χρηματοπιστωτικών πληροφοριών και επεξεργασία χρηματοπιστωτικών δεδομένων από πρόσωπα που παρέχουν άλλες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες
- vi. Συμβουλευτικές, διαμεσολαβητικές και βοηθητικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που σχετίζονται με τις ανωτέρω υπηρεσίες

Ως <<φορέας παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών>> ορίζεται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ενός μέλους που επιθυμεί να παράσχει ή που παρέχει χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Ο όρος αυτός δεν περιλαμβάνει τους δημόσιους φορείς, δηλαδή:

- Διοικητική αρχή, κεντρική τράπεζα ή νομισματική αρχή ενός μέλους, ή οντότητα που ανήκει ή ελέγχεται από άλλο μέλος, η οποία έχει επιφορτισθεί κυρίως με την εκτέλεση διοικητικών λειτουργιών ή δραστηριοτήτων για χρήση δημόσιων υπηρεσιών, μη συμπεριλαμβανομένης αυτής που ασχολείται, βασικά, με την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών με εμπορικούς όρους.
 - Ιδιωτικό φορέα, επιφορτισμένο με λειτουργίες που εκτελούνται κανονικά από κεντρική τράπεζα ή νομισματική αρχή, όταν ασκεί αυτή τις λειτουργίες.
- Από όλους τους τρόπους παροχής υπηρεσιών από τις τράπεζες σε διεθνές επίπεδο, η πιο σημαντική είναι εκείνη της <<εμπορικής παρουσίας >>, μέσω της ίδρυσης θυγατρικών επιχειρήσεων και της εγκατάστασης υποκαταστημάτων.

4.13. Ειδικές διατάξεις αναφορικά με τις γενικές υποχρεώσεις και τις ειδικές δεσμεύσεις των μελών

Σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί ως προς τις γενικές υποχρεώσεις και τις ειδικές δεσμεύσεις, σε ότι αφορά τον τραπεζικό τομέα, τα μέλη έχουν αναλάβει τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

- i. Να αντιμετωπίζουν τις τραπεζικές υπηρεσίες και τους φορείς παροχής τραπεζικών υπηρεσιών των άλλων μελών, με ισοδύναμο τρόπο, κατ' εφαρμογή της ρήτηρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους, λαμβανομένων πάντοτε υπόψη των αποκλίσεων που μπορεί να ισχύουν

- ii. Να τηρούν τις υποχρεώσεις διαφάνειας που καθορίζονται στο άρθρο 3 της Συμφωνίας ως προς τα πάσης φύσεως μέτρα που ισχύουν στην επικράτεια τους και περιορίζουν τις συναλλαγές στον τομέα των τραπεζικών υπηρεσιών
- iii. Σε συμφωνία με τις ειδικές δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει στους Πίνακες, να παρέχουν στις τραπεζικές υπηρεσίες και στους φορείς παροχής τραπεζικών υπηρεσιών των άλλων μελών την δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στην αγορά τους αλλά και μεταχείριση, όχι λιγότερο ευνοϊκή σε σχέση με εκείνη που ισχύει για τις εγχώριες υπηρεσίες και τους εγχώριους φορείς παροχής υπηρεσιών

4.14. Κανόνες ελέγχου και εποπτείας του τραπεζικού συστήματος

Τα μέλη έχουν δικαίωμα να διατηρήσουν σε ισχύ ή να λαμβάνουν μέτρα που κρίνονται απαραίτητα για την πολιτική ελέγχου και εποπτείας του τραπεζικού συστήματος. Το πεδίο εφαρμογής αυτών των μέτρων είναι:

- Προληπτική εποπτεία τραπεζών
- Προστασία επενδυτών, καταθετών ή προσώπων, στα οποία οι τράπεζες καταβάλουν αμοιβή για υπηρεσίες θεματοφύλακα, και τέλος
- Διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Η χρήση των εν λόγω μέτρων, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται ως μέσον αποφυγής των υποχρεώσεων που απορρέουν είτε από την εφαρμογή της ρήτηρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους, είτε από την ανάληψη ειδικών δεσμεύσεων.

4.15. Αναγνώριση μέτρων άλλων μελών

Κατά τον καθορισμό των μέσων εφαρμογής των μέτρων που αφορούν τις τραπεζικές υπηρεσίες, ένα μέλος δικαιούται επίσης, να αναγνωρίζει για λόγους προληπτικής εποπτείας, μέτρα ορισμένων άλλων μελών κατ' απόκλιση από την ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους. Η αναγνώριση αυτή, η οποία μπορεί να επιτυγχάνεται είτε με εναρμόνιση ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, επιτρέπεται:

- Να χορηγείται αυτόνομα, παρέχοντας κατάλληλες ευκαιρίες στα υπόλοιπα μέλη να αποδείξουν ότι ισχύουν οι σχετικές προϋποθέσεις
- Να βασίζεται σε συμφωνία ή διακανονισμό με το ενδιαφερόμενο μέλος

Στην δεύτερη περίπτωση το μέλος πρέπει να παρέχει κατάλληλες ευκαιρίες σε άλλα ενδιαφερόμενα μέλη να διαπραγματεύονται είτε την προσχώρησή τους σε σχετικές συμφωνίες ή τους σχετικούς διακανονισμούς, είτε την σύναψη παρεμφερών συνθηκών ή διακανονισμών για την εξασφάλιση ισοδύναμων ρυθμίσεων, μηχανισμών εποπτείας, διαδικασιών εφαρμογής και ενδεχομένων διαδικασιών σχετικών με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μερών που συμβάλλονται στην συμφωνία ή συνάπτουν διακανονισμό.

4.16. Κατηγορίες περιοριστικών μέτρων στο διεθνές εμπόριο τραπεζικών υπηρεσιών

4.16.1. Διασυνοριακό εμπόριο

- Περιορισμοί στην έκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών
- Επιβολή της υποχρέωσης για εγκατάσταση εμπορικής παρουσίας στην χώρα υποδοχής

4.16.2. Εμπορική παρουσία

A. Περιορισμοί ως προς την πρόσβαση στην αγορά

- Απαγόρευση εγκατάστασης
- Περιορισμοί στην χορήγηση άδειας και ίδρυσης λειτουργίας
- Περιορισμοί ως προς την νομική μορφή εμπορικής παρουσίας (θυγατρική, υποκαταστήματα κ.τ.λ.)
- Υπαγωγή στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο
- Περιορισμοί αναφορικά με την απόκτηση συμμετοχών σε εγχώριες επιχειρήσεις

B. Περιορισμοί αναφορικά με την λειτουργία

- Περιορισμοί στο φάσμα παρεχόμενων υπηρεσιών
- Περιορισμοί στην γεωγραφική έκταση δραστηριοποίησης
- Περιορισμοί ως προς την δυνατότητα άντλησης ίδιων και δανειακών κεφαλαίων
- Περιορισμοί ως προς την συμμετοχή φορέων και μηχανισμών που στηρίζουν την λειτουργία ενός τομέα υπηρεσιών

Γ. Περιορισμοί ως προς την παρουσία φυσικών προσώπων

- Επιβολή της υποχρέωσης τα διευθυντικά στελέχη ή και το προσωπικό να έχουν εγχώρια υπηκοότητα
- Περιορισμοί ως προς τη διάρκεια της εγκατάστασης αλλοδαπών στελεχών

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (TRIPS)

AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS (T.R.I.P.S.)

5.1. Γενικά

Η Συμφωνία TRIPs αποτελεί τμήμα της Τελικής Πράξης του Γύρου της Ουρουγουάης και κυρώθηκε τόσο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και από τα κράτη-μέλη. Το πεδίο εφαρμογής της είναι ευρύ, και καλύπτει το σύνολο της διανοητικής ιδιοκτησίας, δηλαδή τόσο την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, όσο και την βιομηχανική ιδιοκτησία, ακολουθώντας την τάση συγχώνευσης και ενιαίας αντιμετώπισης των δύο αυτών κλάδων δικαίου.

Η εξεταζόμενη Συμφωνία περιορίζεται στην επιβολή υποχρέωσης στα κράτη-μέλη να εναρμονίσουν το εθνικό τους δίκαιο σύμφωνα με τις διατάξεις της. Έτσι γίνεται δεκτό ότι εφ' όσον ορισμένες από τις διατάξεις της TRIPs περιλαμβάνουν σαφείς και ανεπιφύλακτες υποχρεώσεις θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως αυτοεκτελεστές (self-executing).

5.2. Μέτρα μεταχείρισης αλλοδαπών

Με την TRIPs εισάγεται το απόλυτο μέτρο μεταχείρισης αλλοδαπών σε συνδυασμό με τις ουσιαστικές διατάξεις της που το εξειδικεύουν.

5.2.1. Ελάχιστο κανονιστικό κόστος

Στην Συμφωνία TRIPs καθιερώνεται το απόλυτο-ελάχιστο μέτρο μεταχείρισης, σύμφωνα με το οποίο τα μέλη επιφυλάσσουν την μεταχείριση που προβλέπεται στην Συμφωνία στους υπηκόους των άλλων μελών.⁶

Προκειμένου λοιπόν να επιτευχθεί η Συμφωνία, και κυρίως η εφαρμογή της αρχής της εθνικής μεταχείρισης και η υιοθέτηση των επιμέρους ρυθμίσεων της, που εξειδικεύουν το προαναφερθέν μέτρο μεταχείρισης, διαφοροποιείται από την GATT και την GATS, καθώς δικαιούχοι της προστασίας της είναι οι <<υπήκοοι>> των μελών της, τόσο ημεδαποί όσο και αλλοδαποί.

Το περιεχόμενο της προβλεπόμενης προστασίας, χωρίς να αποκλείει την παροχή ευρύτερης προστασίας από τα συμβαλλόμενα μέρη, αρκεί αυτή να μην έρχεται σε αντίθεση με άλλες διατάξεις της Συμφωνίας, προκύπτει κατ' αρχάς από τις ουσιαστικές ρυθμίσεις της τελευταίας. Επίσης συμπεριέλαβε ρητά τις πιο σημαντικές διατάξεις των

⁶ Υπήκοοι: Φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν την νομική κατοικία τους ή την γνήσια πραγματική και ισχύουσα βιομηχανική ή εμπορική τους έδρα, στο τελωνειακό έδαφος ενός συμβαλλομένου μέλους. Ειδικά όταν πρόκειται για την άσκηση κάποιου δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, με τον όρο υπήκοοι νοούνται φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία πληρούν τις προϋποθέσεις αναγνώρισης της προστασίας.

βασικότερων σχετικών πολυμερών διεθνών συμβάσεων, ειδικά δε όσον αφορά την βιομηχανική ιδιοκτησία.

5.2.2. Αρχή της εθνικής μεταχείρισης

Κάθε μέλος παρέχει στους υπηκόους των άλλων μελών μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που παρέχει στους δικούς του υπηκόους, όσον αφορά την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Η αρχή αυτή αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό των υφισταμένων διεθνών συμβάσεων, για την προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Στην Συμφωνία TRIPs, όμως αποκτά ευρύτερο περιεχόμενο, πρώτον, γιατί ο όρος <<προστασία>> στην TRIPs περιλαμβάνει και την χρήση των προστατευομένων από αυτήν δικαιωμάτων, σε αντίθεση με τις παλαιότερες επιμέρους πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις και δεύτερον επειδή η εξεταζόμενη αρχή ερμηνευμένη με την ίδια ευρύτητα όπως και η αντίστοιχη πρόβλεψη της GATT, αναφέρεται σε κάθε de jure και de facto διάκριση ενός κράτους-μέλους εις βάρος υπηκόων άλλων μελών, ενώ η υφιστάμενη διεθνής προστασία περιορίζεται μόνο στη πρώτη.

5.2.3. Η αρχή της μεταχείρισης του μάλλον ευνοούμενου κράτους

Προβλέπεται ότι << Προκειμένου περί της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας κάθε πλεονέκτημα, ευεργέτημα, προνόμιο ή ασυλία που αναγνωρίζεται από ένα μέλος στους υπηκόους οποιαδήποτε άλλης χώρας, παραχωρείται αυτομάτως και άνευ όρων στους υπηκόους όλων των υπόλοιπων μελών>>. Βασικό χαρακτηριστικό της αρχής αυτής είναι η επιβολή ίσης μεταχείρισης όλων των αλλοδαπών. Η πρόβλεψη της σε μία πολυμερή διεθνή συνθήκη (όπως η Συμφωνία TRIPs) αναμένεται να οδηγήσει στην ελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου σε σχέση με τα προστατευόμενα δικαιώματα, διαμέσου της πολυμεροποίησης των συμφωνιών που ενδεχομένως θα συναφθούν στο μέλλον στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

Η αρχή αυτή δεν κατοχυρώνεται ανεπιφύλακτα, αλλά υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες εξαιρέσεων. Οι δυο από αυτές αναφέρονται στην βιομηχανική ιδιοκτησία. Η πρώτη αφορά την διανοητική ιδιοκτησία, που στο σύνολό της, η υποχρέωση που απορρέει από την εφαρμογή της ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους δεν καλύπτει κάθε πλεονέκτημα, ευεργέτημα, προνόμιο ή ασυλία που παραχωρείται από κάποιο μέλος και που απορρέει από διεθνείς συμβάσεις για την παροχή δικαστικής συνδρομής ή την επιβολή του νόμου, εφ' όσον έχει γενικό χαρακτήρα και δεν περιορίζεται ειδικά σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η δεύτερη και η σημαντικότερη, είναι η εξαίρεση που αποσκοπεί στην επιβεβαίωση διεθνών συμβάσεων σχετικά με την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, που ετέθησαν σε ισχύ πριν από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας για τον ΠΟΕ, υπό την προϋπόθεση ότι οι συμφωνίες αυτές έχουν γνωστοποιηθεί στο Συμβούλιο για την TRIPs και ότι δεν εισάγουν αυθαίρετες ή αδικαιολόγητες διακρίσεις σε βάρος των υπηκόων των υπόλοιπων μελών.

5.3. Αντιμετώπιση των μονοπωλίων εισαγωγής

5.3.1. Παράλληλες εισαγωγές

<<Στο πλαίσιο των διαδικασιών επίλυσης των διαφορών βάσει της παρούσας συμφωνίας, καμία διάταξη δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί για ρύθμιση του θέματος της εξάντλησης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας>>. Όπως προκύπτει, η Συμφωνία δεν καθιέρωσε την αρχή της διεθνούς εξάντλησης ή ανάλωσης των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, σύμφωνα με την οποία ο δικαιούχος ενός τέτοιου δικαιώματος, (αφού τεθούν νόμιμα σε πρώτη κυκλοφορία τα καλυπτόμενα, από το δικαίωμά του, προϊόντα από τον ίδιο ή με την έγκριση του) δεν δικαιούται να παρεμποδίσει την εισαγωγή τους σε τρίτη χώρα.

Προτιμήθηκε, στην προσπάθεια συμβιβασμού των αντιτιθέμενων απόψεων των αναπτυσσόμενων κρατών που ήταν υπέρ, και των ανεπτυγμένων που ήταν κατά της αναγνώρισης της εξεταζόμενης αρχής, να διασφαλιστεί η ελευθερία των μελών τους και να εφαρμόζουν το δικό τους σύστημα. Κατά συνέπεια ένα κράτος-μέλος της TRIPs, μπορεί να αναγνωρίσει την αρχή της διεθνούς εξάντλησης των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας ή να προβεί στην θέσπιση τέτοιου περιεχομένου ρύθμισης. Οποιαδήποτε και αν είναι όμως, η νομοθετική επιλογή του, υποχρεούται να εφαρμόσει τόσο την αρχή της εθνικής μεταχείρισης, όσο και την αρχή της μεταχείρισης του μάλλον ευνοούμενου κράτους.

5.3.2. Αναγκαστικές άδειες εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας

Στην ρύθμιση των προϋποθέσεων, υπό τις οποίες τα μέλη της TRIPs έχουν δικαίωμα να προβαίνουν στην χορήγηση αναγκαστικών αδειών εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, προβλέπεται μία σειρά από όρους που πρέπει να πληρούνται, για να δικαιολογηθεί η σχετική ενέργεια ενός μέλους, οι σημαντικότεροι από τους οποίους είναι οι εξής:

- i. Όποιος ενδιαφέρεται να λάβει υποχρεωτική άδεια, πρέπει προηγουμένως να έχει καταβάλει προσπάθειες, προκειμένου να εξασφαλίσει την άδεια του δικαιούχου υπό εύλογους οικονομικούς όρους και προϋποθέσεις οι οποίες να μην έχουν ευοδωθεί σε εύλογο χρονικό διάστημα.
- ii. Η χρήση της αδειάς επιτρέπεται, κατά κύριο λόγο, για την κάλυψη της ζήτησης στην εγχώρια αγορά του μέλους που την παρέχει.
- iii. Η έκταση και η διάρκεια αυτής της χρήσης θα είναι περιορισμένες από τον σκοπό της εξαίρεσης
- iv. Η χρήση θα είναι αποκλειστική
- v. Η άδεια θα χορηγείται υπό τον όρο ότι θα τερματίζεται όταν πάψουν να ισχύουν οι συνθήκες που οδηγούν στη χορήγησή της
- vi. Ο δικαιούχος του διπλώματος ευρεσιτεχνία θα λαμβάνει εύλογο οικονομικό αντάλλαγμα, ανάλογα με τα δεδομένα κάθε περίπτωσης, λαμβανομένης υπόψη και της οικονομικής αξίας της αδειάς
- vii. Τα μέλη της TRIPs έχουν υποχρέωση να μην διακρίνουν μεταξύ εισαγομένων και εγχώρια παραγομένων προϊόντων κατά τον ορισμό της εκμετάλλευσης.

Επίσης προβλέπεται ότι τα μέλη δεν έχουν υποχρέωση εφαρμογής των δύο πρώτων προϋποθέσεων, όταν η χορήγηση της μη συμβατικής αδειάς γίνεται για να αρθούν οι

συνέπειες μίας πρακτικής, που ύστερα από σχετική δικαστική ή διοικητική διαδικασία κρίθηκε να αντιβαίνει στους κανόνες του ανταγωνισμού. Αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν η παραγωγή ή η εισαγωγή των καλυπτόμενων από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αγαθών, πραγματοποιείται σε μη επαρκής ποσότητες ή μη ικανοποιητικές τιμές.

Η δήλωση της υπουργικής συνδιάσκεψης της Ντόχα (14/11/2001) για την Συμφωνία TRIPs και την δημόσια υγεία, αφού αναγνώρισε την σοβαρότητα των προβλημάτων δημόσιας υγείας, (AIDS, ελονοσία, φυματίωση που μαστίζουν έναν μεγάλο αριθμό αναπτυσσόμενων και λιγότερο αναπτυγμένων χωρών) τόνισε την ανάγκη να αποτελέσει η συμφωνία TRIPs μέρος μίας προσπάθειας, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, για την διευθέτηση των εν λόγω δυσχερειών. Ακολούθως διευκρίνισε, ότι η εξεταζόμενη συμφωνία δεν θα πρέπει να αποτρέπει την λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας, ενώ η ερμηνεία και η εφαρμογή της επιβάλλεται να ενισχύσει αντίστοιχες προσπάθειες των χωρών-μελών του ΠΟΕ, αποβλέπουσες ιδίως, στην πρόσβαση φαρμάκων για όλους, χωρίς ωστόσο να αναιρείται η παρεχόμενη προστασία των καλυπτόμενων δικαιωμάτων.

Επιπλέον στην δήλωση αυτή, αναγνωρίζονται οι παρεχόμενες ευκαιρίες στα κράτη-μέλη, αναφορικά με το δικαίωμα χορήγησης αναγκαστικών αδειών εκμετάλλευσης, σε συνδυασμό με τον προσδιορισμό των όρων, με τους οποίους τέτοιες άδειες χορηγούν το δικαίωμα κάθε μέλους, να καθορίζει το ίδιο, τις υπαγόμενες στην έννοια της εθνικής ή άλλης έκτακτης ανάγκης περιστάσεις, στις οποίες δύναται να συμπεριληφθούν και οι κρίσεις στον τομέα της δημόσιας υγείας καθώς και της ελευθερίας των χωρών-μελών του ΠΟΕ να εφαρμόζουν το δικό τους σύστημα ανάλωσης εξάντλησης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να επιτρέψει στις αναπτυσσόμενες χώρες που διαθέτουν τις απαραίτητες υποδομές, να παράγουν φάρμακα με αναγκαστικές άδειες, για λόγους δημόσιας υγείας. Περαιτέρω αναγνωρίστηκε το πρόβλημα των χωρών που δεν διέθεταν τις κατάλληλες υποδομές για παραγωγή, και μετέθετε για το μέλλον την διευθέτηση του ζητήματος της εξαγωγής και εισαγωγής προς αυτές τις χώρες φαρμάκων που έχουν παραχθεί με αναγκαστικές άδειες.

Μετά τις επίπονες διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν στο Συμβούλιο της TRIPs, το Γενικό Συμβούλιο του ΠΟΕ υιοθέτησε στις 30/8/2003 απόφαση προσωρινής παρέκκλισης, ώστε να επιτρέπεται σε κάθε κράτος-μέλος του ΠΟΕ, να εξάγει φάρμακα που έχουν παραχθεί με αναγκαστικές άδειες εκμεταλλεύσεως υπέρ <<επιλέξιμων κρατών-μελών>> (eligible member-states), δηλαδή λιγότερο αναπτυγμένων χωρών που δεν διαθέτουν τις απαραίτητες υποδομές καθώς και των κρατών-μελών που θα προβούν στην σχετική γνωστοποίηση.

Επιπλέον προσδιορίζεται ένα σύνολο ασφαλιστικών δικλείδων, στόχος των οποίων είναι να αποφευχθεί η διοχέτευση των φθηνά παραγόμενων φαρμάκων στις αγορές των αναπτυγμένων χωρών. Στα μέτρα συγκαταλέγεται η διαφορετική συσκευασία και ο διαφορετικός χρωματισμός των εν λόγω φαρμάκων, σε σύγκριση με αυτά που πωλούνται με σκοπό το κέρδος στις αναπτυγμένες χώρες, στον βαθμό βέβαια που δεν οδηγούν σε σημαντική αύξηση της τιμής.

Δικαίωμα εισαγωγής έχει λοιπόν, κάθε λιγότερο αναπτυγμένη χώρα καθώς και οποιοδήποτε άλλο μέλος του ΠΟΕ προβεί σε σχετική γνωστοποίηση στο Συμβούλιο της TRIPs. Αναφέρεται όμως και ένας κατάλογος αναπτυγμένων χωρών που δεσμεύονται εξ' αρχής να μην κάνουν χρήση της εξεταζόμενης ευχέρειας. Πρόκειται για 23 αναπτυγμένες χώρες μεταξύ των οποίων τα κράτη-μέλη της Ε.Κ., Η.Π.Α., Ιαπωνία, Καναδάς, Αυστραλία. Άλλες όπως Κίνα, Κορέα, Μεξικό, Τουρκία, επιφύλαξαν στον εαυτό τους το δικαίωμα να κάνουν χρήση της ευχέρειας, σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Οι χώρες που δεν έκαναν παρόμοια δήλωση διατηρούν, συνεπώς, το δικαίωμα να προμηθεύονται φάρμακα που έχουν παραχθεί με αναγκαστικές άδειες.

5.4. Πλεονεκτήματα που απορρέουν από την Συμφωνία TRIPs

Τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την Συμφωνία TRIPs όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας εντοπίζονται καταρχάς, στην συμμετοχή σε αυτήν περισσότερων συμβαλλομένων χωρών σε σύγκριση με την αντίστοιχη στη Δ.Σ. των Παρισίων (1967), της οποίας ενσωματώνει τις βασικές ρυθμίσεις. Συγκεκριμένα παρατηρείται σημαντική ανομοιομορφία του διεθνούς πλαισίου προστασίας των εν λόγω δικαιωμάτων, συνέπεια της μη αποδοχής απ' όλα τα συμβαλλόμενα μέρη του συνόλου των αναθεωρήσεων και της συχνής διατύπωσης επιφυλάξεων για κάποιες από τις ρυθμίσεις.

Επιπλέον με την TRIPs, αναβαθμίστηκε ως προς ορισμένες πτυχές, το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα των διατάξεων για τις αναγκαστικές άδειες εκμετάλλευσης των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και της καθιέρωσης της προστασίας των μη-διαδόσιμων πληροφοριών, στις οποίες κυρίως υπάγονται τα βιομηχανικά απόρρητα.

Σημαντική είναι επίσης, πρόβλεψη εξειδικευμένων υποχρεώσεων υποβολής (enforcement). Στο πρώτο τμήμα προβλέπονται οι γενικές υποχρεώσεις, όπου αναφέρεται ότι η εφαρμογή των προβλεπόμενων διαδικασιών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση κάθε πράξης παραβίασης των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από την Συμφωνία, χωρίς να ανορθώνονται εμπόδια για το νόμιμο εμπόριο, με παράλληλη εξασφάλιση της μη καταχρηστικής προσφυγής σε αυτή. Το δεύτερο τμήμα αφορά τις διαδικασίες και τα μέτρα προστασίας του αστικού και διοικητικού δικαίου, με τα οποία επήλθε σημαντική βελτίωση της ένδικης προστασίας του δικαιούχου, ενώ το τρίτο τμήμα προβλέπει την δυνατότητα εφαρμογής άμεσων και αποτελεσματικών προσωρινών μέτρων, που αποτρέπουν την είσοδο στα υπαγόμενα στην δικαιοδοσία των συμβαλλομένων κρατών, δίκτυα εμπορίας αγαθών, προϊόντων απομίμησης ή παραποίησης, αμέσως μετά τον εκτελωνισμό τους. Στο τέταρτο τμήμα ορίζονται οι ειδικές προϋποθέσεις για τα διασυνοριακά μέτρα (border measures). Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι σε περίπτωση που υφίσταται πιθανότητα εισαγωγής προϊόντων που φέρουν εμπορικά σήματα, τα οποία αποτελούν αντικείμενο απομίμησης και παραποίησης, θα πρέπει τα συμβαλλόμενα μέρη να έχουν θεσπίσει μια διαδικασία, σύμφωνα με την οποία ύστερα από γραπτή υποβολή σχετικής αίτησης από τον δικαιούχο προς τις αρμόδιες τελωνιακές αρχές, να είναι δυνατή η εκ μέρους των τελευταίων, αναστολή της κυκλοφορίας των σχετικών προϊόντων. Ακόμη το πέμπτο τμήμα αφορά την υποχρέωση καθιέρωσης ποινικών διαδικασιών τουλάχιστον σε περιπτώσεις απομίμησης ή παραποίησης εμπορικών σημάτων.

Τέλος το σημαντικότερο ίσως πλεονέκτημα που απορρέει από την Συμφωνία TRIPs είναι η δυνατότητα παραπομπής των διακρατικών διενέξεων στους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ, κάτι που αποκτά μεγαλύτερη αξία αν λάβουμε υπόψη μας την έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών επίλυσης διαφορών στο προϋπάρχον διεθνές δίκαιο προστασίας των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει το θιγόμενο κράτος ή τελωνιακή ένωση ακόμα και σε διασταυρούμενα μέτρα ανταπόδοσης, αν το παραβαίνον μέλος δεν συμμορφωθεί στην σύσταση του panel ή του δευτεροβάθμιου οργάνου.

6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

6.1. Ο γεωργικός τομέας στις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις

Μέχρι το γύρο της Ουρουγουάης, για τον γεωργικό τομέα προβλέπονταν κάποιες μόνιμες ή προσωρινές εξαιρέσεις. Με την πάροδο των χρόνων όμως, η σημασία της γεωργίας στις αναπτυγμένες χώρες υποχώρησε σταδιακά. Οι αποδόσεις και τα επίπεδα διατροφικής ασφάλειας αυξήθηκαν και πολλές αναπτυγμένες χώρες, ιδίως οι ευρωπαϊκές, από καθαροί εξαγωγείς τροφίμων μετατράπηκαν σε καθαρούς εξαγωγείς. Παράλληλα δόθηκε έμφαση στο μεγαλύτερο άνοιγμα των αγορών των χωρών (αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων), για τα βιομηχανικά προϊόντα αλλά και τους τομείς (κυρίως των υπηρεσιών).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το πρώτο βήμα για την απελευθέρωση των αγορών των γεωργικών προϊόντων έγινε με την γεωργική συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης, το 1955, που αποτέλεσε την πρώτη γεωργική συμφωνία σε πολυμερές επίπεδο.

6.2. Η γεωργική συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης

Η συμφωνία αυτή προβλέπει δεσμεύσεις, κανόνες και πειθαρχίες σε τρεις πυλώνες:

I. Πρόσβαση στην αγορά (αφορά δασμούς)

Η προστασία από τις εισαγωγές διασφαλίζεται πλέον μόνο με δασμούς, αφού τα μη δασμολογικά μέτρα μετατράπηκαν σε ισοδύναμους δασμούς με μια διαδικασία που ονομάστηκε δασμοποίηση. Η επαναφορά τους ή και η επιβολή νέων απαγορεύτηκε από την συμφωνία. Μετά την δασμοποίηση καθορίστηκαν σταδιακές μειώσεις των δασμών (βασικός κανόνας GATT), ενώ κάθε συμβαλλόμενο κράτος ανέλαβε δεσμεύσεις για το ποσοστό της εσωτερικής του κατανάλωσης που θα καλύπτεται από εισαγόμενα προϊόντα.

II. Ανταγωνισμός στις εξαγωγές (εξαγωγικές επιδοτήσεις)

Οι εξαγωγικές επιδοτήσεις αποτελούν το κυριότερο παράγοντα που προκαλεί στρεβλώσεις στην παγκόσμια αγορά και μειώνει τις διεθνείς τιμές των αγροτικών προϊόντων. Καθορίστηκαν συγκεκριμένα ποσοστά μείωσης, τόσο του όγκου των επιδοτούμενων εξαγωγών όσο και των δαπανών εξαγωγικών επιδοτήσεων. Παράλληλα προβλέφθηκαν περιορισμένοι κανόνες για την αποφυγή καταστρατήγησης των δεσμεύσεων μέσω εμμέσων εξαγωγικών ενισχύσεων.

III. Εσωτερική στήριξη (επιδοτήσεις στους παραγωγούς)

Αφορά το σύνολο των μέτρων που προβλέπουν οι αγροτικές πολιτικές για την χρηματοδότηση του γεωργικού τομέα. Το βασικό στοιχείο είναι ο διαχωρισμός των επιδοτήσεων σε :

- Κεχριμπαρένιο κουτί: Ανήκουν αυτές οι επιδοτήσεις που προκαλούν διαταραχές και στρεβλώσεις στο διεθνές εμπόριο και πρέπει να μειωθούν. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι ενισχύσεις στην παραγωγή, η στήριξη τιμών μέσω παρέμβασης κ.τ.λ.
- Πράσινο κουτί : Σε αυτό ανήκουν οι επιδοτήσεις για τις οποίες δεν επιβάλλονται μειώσεις, γιατί δεν συνδέονται με την παραγωγή και το εμπόριο, και επομένως δεν προκαλούν στρεβλώσεις στις εμπορικές ροές. Π.χ. οι ενισχύσεις στις επενδύσεις, τα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, οι ενισχύσεις για την αγροτική έρευνα, ενώ σε αυτές περιλαμβάνονται και οι αποδεδειγμένες ενισχύσεις.
- Μπλε κουτί : Τέλος σε αυτό το κουτί εντάσσονται οι επιδοτήσεις που συνδέονται με ένα σύστημα περιορισμού της παραγωγής, επομένως θεωρούνται ότι τα προβλήματα και οι στρεβλώσεις που προκαλούν στο διεθνές εμπόριο δεν είναι μεγάλα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι ποσοστάσεις. Για τις επιδοτήσεις αυτές δεν επιβάλλονται μειώσεις, αφού διατηρούνται ως στάδιο μετάβασης από το κεχριμπαρένιο κουτί στο πράσινο. Άλλα παραδείγματα είναι οι ελλειμματικές ενισχύσεις (μέτρο ιδιαίτερα δημοφιλές στην πολιτική των Η.Π.Α.), στρεμματικές ενισχύσεις και οι ενισχύσεις που χορηγούνται ανά ζώο.

Η Συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης προέκυψε μετά από μία <<προσυμφωνία>> μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Η.Π.Α. που ονομάζεται <<συμβιβασμός Blair House>>.

6.3. Νέος γύρος διαπραγματεύσεων- Γύρος Doha

Οι γεωργικές διαπραγματεύσεις άρχισαν το 2000, με πρώτη φάση Μάρτιος 2000-Μάρτιος 2001, που ήταν η φάση υποβολής προτάσεων και δεύτερη Μάρτιος 2001-Φεβρουάριος 2002, που αφορούσε την λεπτομερή εξέταση των διαπραγματευτικών προτάσεων.

Η Υπουργική Σύνοδος, που έγινε στην Doha, του Κατάρ, τον Νοέμβριο του 2001, ενέταξε την γεωργική διαπραγμάτευση στο πλαίσιο του νέου γύρου των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων. Συνεπώς, η γεωργία αποτελεί ένα αναπόσπαστο μέρος του ενιαίου συνόλου των διαπραγματεύσεων, που σύμφωνα με την Υπουργική Διακήρυξη της Doha θα έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί στις 31 Δεκεμβρίου 2004.

Βάση των διαπραγματεύσεων αποτέλεσε αφενός η γεωργία και αφετέρου οι διαπραγματευτικές προτάσεις των κρατών-μελών.

Στόχος των διαπραγματεύσεων ήταν:

- i. Η ουσιαστική βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά
- ii. Η μείωση όλων των μορφών εξαγωγικών επιδοτήσεων (με προοπτική την σταδιακή τους εξάλειψη)
- iii. Η μείωση της εσωτερικής στήριξης που προκαλεί στρεβλώσεις στο εμπόριο

Αναπόσπαστο τμήμα των διαπραγματεύσεων αποτελεί η ειδική μεταχείριση των αναπτυσσόμενων χωρών, δηλαδή των φτωχών χωρών του κόσμου, ενώ θα έπρεπε να ληφθούν υπ' όψη οι λεγόμενες μη-εμπορικές πτυχές. Δηλαδή ο πολυλειτουργικός χαρακτήρας της γεωργίας :

- Συμβολή της γεωργίας στην ανάπτυξη της υπαίθρου και της απασχόλησης

- Προστασία περιβάλλοντος και του τοπίου
- Επισιτιστική ασφάλεια κ.τ.λ.

Από πλευράς χρονοδιαγράμματος η διακήρυξη προέβλεπε ότι θα έπρεπε να είχε επιτευχθεί η Συμφωνία, για τις μεθόδους διαπραγματεύσεως μέχρι τις 31 Μαρτίου 2003, ενώ στην 5^η Υπουργική του ΠΟΕ (Κανκούν-Σεπτέμβριος 2003), θα γινόταν η υποβολή των συγκεκριμένων σχεδίων-καταλόγων δεσμεύσεων. Κανένα όμως από τα παραπάνω χρονοδιαγράμματα δεν τηρήθηκε.

Λίγο πριν την Υπουργική Σύνοδο του Κανκούν που έγινε το 2003, οι αναπτυσσόμενες χώρες, με προεξάρχουσες τη Βραζιλία και την Ινδία, δημιούργησαν μια νέα ομάδα χωρών, την λεγόμενη G-20 (στην οποία ανήκουν όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες που ήταν μέλη της ομάδας Cairns¹, με την προσθήκη της Ινδίας, Κίνας και Μεξικού), διαλύοντας ουσιαστικά την ομάδα των χωρών Cairns (που πλέον περιλαμβάνει μόνο την Αυστραλία, την Νέα Ζηλανδία και τον Καναδά).

6.4. Εξέλιξη των διαπραγματεύσεων

Ο γύρος Doha θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, ως γύρος χαμένων προθεσμιών και χρονοδιαγραμμάτων. Δεδομένου ότι υπήρχαν διαφορές στην διαπραγματευτική προσέγγιση των μελών του ΠΟΕ, δεν αποτελεί έκπληξη η αποτυχία επίτευξης Συμφωνίας μέχρι το τέλος Μαρτίου 2003. Είναι γεγονός ότι τα μέλη του ΠΟΕ προτίμησαν να αφήσουν την επίλυση των διαφορών για την Υπουργική Σύνοδο του Κανκούν (γι' αυτό και απέκτησε μεγάλη σημασία).

Δύο είναι οι παράγοντες που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την διαμόρφωση μίας βάσης για την τελική συμφωνία. Από τη μία η εξέλιξη της πολιτικής των Η.Π.Α. και από την άλλη η εξέλιξη της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η.Π.Α.: Ο νέος γεωργικός νόμος των Η.Π.Α. (F.S.R.I.A) κινιόταν σε αντίθετη κατεύθυνση από αυτήν που επέβαλε η Συμφωνία για την γεωργία του Γύρου της Ουρουγουάης, αλλά και από τους στόχους που η ίδια είχε θέσει για τον νέο γύρο. Αύξησε σημαντικά τα επίπεδα στήριξης που προσφέρονταν στους αμερικανούς αγρότες και επανέφερε σε πλήρη ισχύ το σύστημα στήριξης των τιμών μέσω παρεμβάσεων.

Ε.Ε.: Η Ε.Ε με τον συμβιβασμό που επιτεύχθηκε στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας τον Ιούνιο 2003 (επί ελληνικής προεδρίας) προχώρησε σε αναθεώρηση της Κ.Α.Π., στοχεύοντας στον προσανατολισμό της ευρωπαϊκής γεωργίας προς την αγορά αλλά και προς τα ενδιαφέροντα των καταναλωτών και των φορολογουμένων. Με την <<ενιαία ενίσχυση>> που τέθηκε σε ισχύ το 2005, η πλειοψηφία των επιδοτήσεων δεν είναι συνδεδεμένη με τον όγκο παραγωγής, ούτε και με τις τιμές των γεωργικών προϊόντων, αλλά μετατράπηκαν σε ουδέτερες εκτατικές ενισχύσεις. Έτσι με κανέναν τρόπο δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ότι προκάλεσαν στρεβλώσεις στο διεθνές εμπόριο των αγροτικών προϊόντων. Στην ουσία το μέγιστο μέρος των ενισχύσεων που μέχρι τον Μάιο 2004 κατατάσσονται στο κεχριμπαρένιο και μπλε κουτί, θα μπορούσαν να θεωρηθούν μέρος του πράσινου κουτιού. Αυτή η αναθεώρηση σίγουρα αύξησε τις δυνατότητες ελιγμών από πλευράς Ε.Ε. στις γεωργικές διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ.

¹ Ομάδα Cairns: Χώρες που είναι καθαροί εξαγωγείς αγροτικών προϊόντων. Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονταν μέχρι και την Υπουργική Σύνοδο του Κανκούν οι ακόλουθες χώρες: Αργεντινή, Αυστραλία, Βολιβία, Βραζιλία, Καναδάς, Χιλή, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Γουατεμάλα, Ινδονησία, Μαλαισία, Ν. Ζηλανδία, Παραγουάη, Φιλιππίνες, Ν. Αφρική, Ταϊλάνδη, Ουρουγουάη.

6.5. Κοινή θέση Ε.Ε.- Η.Π.Α.

Τα παραπάνω δεδομένα επέτρεψαν στην Ε.Ε. να αναζητήσει κοινό έδαφος με τις Η.Π.Α.. Άλλωστε μετά την απώλεια του χρονοδιαγράμματος της 31/3/2002, πολλά μέλη του ΠΟΕ πίεσαν τους δύο κύριους παίκτες της διαπραγμάτευσης, προς την εξεύρεση κοινού εδάφους, ώστε να τονώσουν την διαπραγματευτική διαδικασία.

Έτσι τον Αύγουστο του 2003 υπήρξε μία γενική συμφωνία μεταξύ Η.Π.Α.-Ε.Ε., που οδήγησε στην δημοσιοποίηση μίας κοινής θέσης σε πολλά θέματα, αφήνοντας βέβαια ανοιχτά και ορισμένα σημεία, στα οποία δεν βρέθηκε κοινό έδαφος. Τα βασικά σημεία της κοινής αυτής θέσης² είναι τα εξής:

- Σημαντική μείωση του κεκριμπαρένιου κουτιού, καθώς και περιορισμός του μπλε κουτιού στο 5% της αξίας της παραγωγής, ενώ τα κριτήρια του πράσινου κουτιού δεν διαφοροποιούνται. Δεσμεύσεις μείωσης και για το άθροισμα των τριών κουτιών. Ουσιαστικά δηλαδή πρόκειται για την διατήρηση της ίδιας δομής σε ότι αφορά τον τρόπο στήριξης, με το κεκριμπαρένιο και μπλε κουτί να καθορίζονται σε επίπεδα που να μην δημιουργούν προβλήματα στην Ε.Ε., λαμβάνοντας υπ' όψη και την αναθεώρηση της Κ.Α.Π..
- Μείωση δασμών για ορισμένα προϊόντα, με την ίδια φορολογία του γύρου της Ουρουγουάης, που προβλέπει κατά μέσο όρο μειώσεις στους δασμούς των προϊόντων και κατά συνέπεια δίνει την ευελιξία στα κράτη να επιλέγουν τα ποσοστά μείωσης ανάλογα με την σημασία του κάθε προϊόντος στο εμπόριο τους. Για ορισμένα άλλα προϊόντα, μείωση δασμών με την λεγόμενη <<ελβετική φόρμουλα>>, σύμφωνα με την οποία καθορίζεται ένα μέγιστο ύψος επιτρεπτού δασμού και έπειτα μειώνονται οι δασμοί, έτσι ώστε όλοι να είναι μικρότεροι από το μέγιστο αυτό ύψος. Τέλος για τα υπόλοιπα προϊόντα προβλέπεται μηδενισμός των δασμών. Με αυτόν τον τρόπο η Ε.Ε. θεωρούσε ότι θα είχε την δυνατότητα να συνεχίσει να προστατεύει τα προϊόντα που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο στην εσωτερική της αγορά.
- Κατάργηση των εξαγωγικών επιδοτήσεων για ορισμένα προϊόντα ενδιαφέροντος αναπτυσσόμενων χωρών και μειώσεις για τα υπόλοιπα προϊόντα. Αντίστοιχη πειθαρχία και για τις εξαγωγικές πιστώσεις.

Η πλέον εντυπωσιακή και μη αναμενόμενη εξέλιξη που προκάλεσε η κοινή αυτή θέση ήταν η <<αναγέννηση>> μίας αντιπαράθεσης και διαμάχης βορρά-νότου, σε θέματα παγκοσμίου εμπορίου. Η δημιουργία της ομάδας G-20 ήταν ακριβώς το αποτέλεσμα αυτής της κοινής θέσης.

² Αποτέλεσαν τον Μάιο του 2004 τη θέση της Ε.Ε. στην γεωργική διαπραγμάτευση

7. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΟΔΟΙ ΤΟΥ ΠΟΕ ΣΤΟ ΚΑΝΚΟΥΝ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΟΝΓΚ-ΚΟΝΓΚ

7.1. Σύνοδος του Κανκούν

Η σύνοδος του Κανκούν στο Μεξικό, έγινε τον Σεπτεμβρίου του 2003. Δεν κατέρρευσε όμως λόγω των γεωργικών διαπραγματεύσεων, αλλά λόγω των λεγόμενων θεμάτων της Σγκαπούρης (ανταγωνισμός, κρατικές προμήθειες, διευκόλυνση του εμπορίου και επενδύσεις) που δεν αφορούν τον γεωργικό τομέα, αλλά που αναδεικνύονται ως τα σημαντικότερα θέματα της γεωργίας του διεθνούς εμπορίου. Παρά την ευελιξία που επέδειξε η Ε.Ε στα θέματα αυτά, απέδειξε επίσης και την καλή της πρόθεση για την επίτευξη συμφωνίας σε ότι αφορά τον γεωργικό τομέα. Η κοινοτική της θέση ήταν σαφής: Με την αναθεώρηση της Κ.Α.Π. η Ε.Ε. προσδιόρισε μέχρι ποιο σημείο μπορεί να διαπραγματευθεί και έδειξε την θέληση της για την συμφωνία και ότι πλέον έπρεπε και οι εταίροι της να δείξουν την δική τους καλή θέληση.

Με χρονική διάρκεια τεσσάρων ετών από το Σιάτλ, αυτές που προκαλούν την Συμφωνία στον ΠΟΕ, ήταν και πάλι οι χώρες του Νότου. Το σημείο ρήξης δεν ήταν η γεωργία όπως όλοι περίμεναν, αλλά τα λεγόμενα new issues ή θέματα της Σγκαπούρης, δηλαδή οι επενδύσεις, ο ανταγωνισμός, η διαφάνεια στις εργολαβίες και οι εμπορικές διευκολύνσεις. Αυτές που αντιστάθηκαν δεν ήταν οι χώρες της ομάδας G21, η νέα και ισχυρή ομάδα που συντονίζονται από την Βραζιλία, αλλά περισσότερο οι τέσσερις αφρικάνικες χώρες που αποτελούν την λεγόμενη <<ομάδα του βαμβακιού>>, το Μπένιν, το Μάλι, το Τσάντ και η Μπουρκίνα Φάσο, συν την Ουγκάντα και την Σενεγάλη, στις οποίες προστέθηκαν στη συνέχεια άλλες αναπτυσσόμενες Χώρες.

Διάφορα άρθρα, σε όλο τον κόσμο, εκείνη την περίοδο κατέγραψαν από την αρχή της Συνόδου τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν όπως αναφέρονται παρακάτω:

Στα τέλη του 1999, οι διαδηλώσεις στο Σιάτλ ματαίωσαν την συνάντηση του ΠΟΕ που γινόταν σε εκείνη την πόλη. Το Σιάτλ έγινε σημαία του κινήματος ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, που από τότε αγκάλιασε εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο.

Φοβούμενος μια επανάληψη του Σιάτλ, ο ΠΟΕ επέλεξε το 2002 να κάνει την συνάντηση του στην <<ασφαλή>> Ντόχα του Κατάρ στον περσικό, όπου οι διαδηλώσεις απαγορεύονται. Η συνάντηση στο Κανκούν έγινε για την συνέχιση του Γύρου των διαπραγματεύσεων που ξεκίνησε στην Ντόχα.

Ένα από τα κύρια μέληματα του ΠΟΕ ήταν <<η απελευθέρωση>> του εμπορίου. Τι αποτέλεσμα είχε όμως για τους φτωχούς καλλιεργητές και τους εργάτες σε πάρα πολλές χώρες του κόσμου; Ένα παράδειγμα είναι ο καφές. Το Δ.Ν.Τ. επέβαλε σε χώρες όπως το Βιετνάμ ή τη Νικαραγουά να επεκτείνουν την καλλιέργεια καφέ ώστε με την εξαγωγή της σοδειάς στην διεθνή αγορά να ξεχρέωνα τα χρέη τους στις δυτικές τράπεζες.

Η παραγωγή του καφέ αυξήθηκε, απ'όλες τις χώρες που παράγουν το προϊόν. Σύντομα όμως η τιμή του κατέρρευσε. Για τις μεγάλες εταιρίες όπως η Νεστλέ, αυτό δεν ήταν μεγάλο πρόβλημα. Είναι γιγάντιες εταιρίες που μπορούσαν να περιμένουν να φτιάξουν τα πράγματα. Αλλά για έναν φτωχό αγρότη στην Ονδούρα ή την Νικαράγουα αυτό σημαίνει πείνα. Αντί να μειωθεί το χρέος που πνίγει αυτές τις χώρες, αυξήθηκε. Η Ονδούρα πλήρωσε 4,9 δις δολάρια μέσα σε έναν χρόνο, από το 1999 μέχρι το 2000.

Ένα από τα κεντρικά θέματα που θα περιείχαν στις συζητήσεις στο Κανκούν, ήταν το εμπόριο αγροτικών προϊόντων και οι αγροτικές επιδοτήσεις. Τόσο οι Η.Π.Α. όσο και η Ε.Ε., έδιναν δισεκατομμύρια δολάρια σε επιδοτήσεις στις μεγάλες εταιρείες που κυριαρχούσαν στον αγροτικό τομέα. Με αυτό τον τρόπο οι αμερικάνικες και οι ευρωπαϊκές εταιρείες μπορούσαν να πουλούν φθηνότερα, εκτοπίζοντας τα προϊόντα των χωρών που δεν είχαν τέτοιες δυνατότητες.

Το βασικό σημείο τριβής των διαπραγματεύσεων στο Κανκούν, η γεωργία ήταν αυτή που οδήγησε στην αποτυχία τους. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2003 ο Υπουργός Εξωτερικών του Μεξικού, Luis Ernesto Derbez κατέθεσε ένα συμβιβαστικό προσχέδιο συμφωνίας, σύμφωνα με το οποίο προβλέπονται μερικές, μόνο, παραχωρήσεις στο ζήτημα των αγροτικών επιχορηγήσεων από Η.Π.Α. – Ε.Ε και άλλες <<πλούσιες χώρες>>, ώστε να συνεχιστεί η πρόοδος των γενικότερων διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ που όφειλε να επιτύχει οριστική συμφωνία την 1 Ιανουαρίου 2005.

Οι σύνεδροι των αναπτυσσόμενων και φτωχών χωρών αντέδρασαν αρνητικά μέχρι και οργισμένα στο προσχέδιο. <<Νιώθουμε απογοήτευση σε σχέση με τις προσδοκίες που είχαμε για το μέλλον >> δήλωσε ο Υπουργός Αγροτικής μεταρρύθμισης της Βραζιλίας, Miquel Rosetto. <<Πρόκειται για ένα κουτσουρεμένο κείμενο, το οποίο δεν υποστηρίζει τις θέσεις της ομάδας 21 (G21), δεν εγκαινιάζει βαθύτερες αλλαγές. Θα προσπαθήσουμε να το βελτιώσουμε>>.

Η Βραζιλία είναι από τα σημαντικότερα μέλη της συμμαχίας των 21 αναπτυσσόμενων χωρών (G21) που πίεζαν για την πλήρη κατάργηση των επιχορηγήσεων στους εξαγωγείς αγροτικών προϊόντων στον <<πλούσιο>> κόσμο (κυρίως Η.Π.Α. – Ε.Ε.).

Λίγες ώρες πριν αρχίσει η Σύνοδος, μια ομάδα κρατών, με επικεφαλής την Κίνα, την Ινδία και την Βραζιλία, κάλεσε την Ε.Ε., την Ιαπωνία και τις Η.Π.Α. να περιορίσουν δραστικά τις αγροτικές επιδοτήσεις οι οποίες οδηγούν σε υπερπαραγωγή και σε τεχνητά φθηνές εξαγωγές.

Όπως εκτίμησε ο απεσταλμένο του BBC στο Κανκούν, η πρωτοβουλία των χωρών αυτών ισοδυναμούσε ουσιαστικά με προειδοποίηση ότι η Σύνοδος αυτή ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία, αν τα πλούσια κράτη δε άλλαζαν ριζικά την στάση τους στο θέμα των αγροτικών επιδοτήσεων.

Έτσι η Κενυατική αντιπροσωπεία αποχωρεί από την υπουργική Συνάντηση του ΠΟΕ. Οι περισσότεροι εκπρόσωποι των αναπτυσσόμενων χωρών έδιναν συνεντεύξεις τύπου, ανακοινώνοντας ότι από τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τα θέματα της Σγκαπούρης.

Αυτό θεωρήθηκε από όλους ως η επίσημη κατάρρευση της Συνόδου του ΠΟΕ. Οι αντιπρόσωποι των αναπτυσσόμενων χωρών θεώρησαν το γεγονός ως μια νίκη.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες που αποτελούν την πλειοψηφία των μελών του ΠΟΕ, σχημάτισαν μια συμμαχία και αποχώρησαν από την 5^η Υπουργική Σύνοδο στις 14 Σεπτεμβρίου 2003. Ο Κενυάτης εκπρόσωπος George Ordour Ongwen, που μίλησε εκ μέρους της συμμαχίας ανακοίνωσε ότι δεν υπήρξε απόλυτη συμφωνία και ότι η Υπουργική Συνάντηση έχει φτάσει στο τέλος της.

Ο Ραφίντα Αζίζ, ο Υπουργός Εμπορίου της Μαλαισίας, απέδωσε την αποτυχία στην άρνηση των πλουσίων χωρών να αποδεχτούν τις ενστάσεις των αναπτυσσόμενων χωρών. <<Συνέχισαν να απαιτούν πράγματα που οι άλλοι δεν μπορούσαν να δώσουν>>, είπε.

Η Ε.Ε. προσήλθε στη Σύνοδο, δηλώνοντας ότι δεν θα συζητούσε την αγροτική πολιτική, το κύριο θέμα της σύσκεψης, εκτός αν είχε ενοποιηθεί με τα θέματα επενδύσεων, πολιτικής ανταγωνισμού, κυβερνητικής προμήθειας και εμπορικής διευκόλυνσης.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες έλεγαν εβδομάδες πριν την Σύνοδο ότι είναι ήδη υπερφορτωμένες και χτυπημένες από παλιότερες ομόφωνες αποφάσεις, δεν ήταν έτοιμες να διαπραγματευτούν, εκτός κι αν τα θέματα αγροτικής πολιτικής εξετάζονταν ειλικρινά. Όπως ήταν αναμενόμενο, η απαίτηση των πλουσίων χωρών να συμπεριλάβουν τα θέματα της Σιγκαπούρης ήταν μια καθαρή ένδειξη ότι δεν είχαν στον νου τους την <<ανάπτυξη>>, ή ακόμα την λεγόμενη <<ατζέντα ανάπτυξης>> που είχε συμφωνηθεί στη Ντόχα.

Ο Αμερικάνος Εκπρόσωπος εμπορίου Robert Zoelick απείλησε κ' πάλι ότι αν οι Η.Π.Α. δεν πάρουν αυτό που θέλουν από τον ΠΟΕ, θα δώσουν έμφαση σε αμφίπλευρες και περιφερειακές συμφωνίες, όπως η Περιοχή Ελεύθερου Εμπορίου της ηπείρου της Αμερικής (F.T.A.A.).

Ο Ευρωπαίος Επίτροπος, για θέματα εμπορίου, Πασκάλ Λαμώ χαρακτήρισε τον ΠΟΕ μεσαιωνικό οργανισμό που χρειάζεται μεταρρύθμιση. <<Η Ε.Ε. θα προσπαθήσει να αλλάξει τον μηχανισμό λήψης αποφάσεων δουλεύοντας μέσα από τον ΠΟΕ>>,είπε.

Η κατάρρευση των συμφωνιών προκλήθηκε από την αποχώρηση των αντιπροσώπων φτωχών χωρών (κυρίως από την ομάδα των 21 κρατών που έχουν συνασπιστεί γύρω από την Βραζιλία) όταν είδαν πως η Ε.Ε. και οι Η.Π.Α. δεν ήταν διατεθειμένες να προχωρήσουν σε καμία αλλαγή των επιδοτήσεων και των εισαγωγικών δασμών για αγροτικά προϊόντα στις χώρες τους.

Ένα τρανό παράδειγμα από την πιο κακή επικαιρότητα της διάσκεψης του Κανκούιν είναι το παρακάτω: <<Ο Τρίτος Κόσμος πεθαίνει από Έιτς, φυματίωση ή ελονοσία (10 εκατομμύρια θάνατοι από την προηγούμενη συνδιάσκεψη του ΠΟΕ στην Ντόχα μέχρι τότε), μόνο και μόνο επειδή οι πολυεθνικές των φαρμάκων και ο ΠΟΕ απαγορεύουν στις φτωχές χώρες να κατασκευάζουν ή να προμηθεύονται σε προσιτές τιμές τα φάρμακα που χρειάζονται>>.

7.7.1. Το θέμα του βάμβακος

Το θέμα αυτό δεν περιλαμβάνεται στην διακήρυξη της Doha, αλλά προέκυψε κατόπιν πρωτοβουλίας τεσσάρων χωρών, πρώην γαλλικών αποικιών (Benin, Burkina-Faso, Chad), η οικονομία των οποίων στηριζόταν σχεδόν αποκλειστικά στην παραγωγή του βάμβακος. Βασικά σημεία της πρωτοβουλίας αυτής συνοψίζονται ως εξής:

- Αναγνώριση της στρατηγικής σημασίας του βάμβακος για την ανάπτυξη και καταπολέμηση της φτώχειας στις Ελάχιστα Αναπτυγμένες Χώρες.
- Εξάλειψη όλων των μέτρων στα σύνορα, στην εσωτερική στήριξη των εξαγωγικών επιδοτήσεων στο βαμβάκι

Προκειμένου να αποκατασταθεί η πλήρης λειτουργία της διεθνούς αγοράς, οι χώρες αυτές πρότειναν:

- Λήψη απόφασης στο Κανκούν, για επιταχυνόμενη μείωση της στήριξης στον τομέα αυτό και ταυτόχρονα τον καθορισμό της τελικής ημερομηνίας κατάργησης.
- Μέχρι την πλήρη κατάργηση της στήριξης, χορήγηση οικονομικής αποζημίωσης στους παραγωγούς των πιο φτωχών χωρών, για τις απώλειες εισοδήματος τους, εξαιτίας της μείωσης των διεθνών τιμών, η οποία ήταν αποτέλεσμα της στήριξης που χορηγούν οι πιο πλούσιες χώρες.

Η Ελλάδα πίστευε ότι το πρόβλημα της φτώχειας σε αυτές τις χώρες δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποκλειστικά με εμπορικά μέσα και ότι απαιτούνται πιο ολοκληρωμένες δράσεις. Η θέση αυτή όμως έγινε δύσκολα κατανοητή διότι α) το όλο θέμα είχε συνδεθεί με την φτώχεια, πράγμα που έφερε την χώρα μας ηθικά και πολιτικά σε δυσχερή θέση και β) επειδή το στόχαστρο της πρωτοβουλίας αυτής ήταν η πολιτική των Η.Π.Α..

Στις αρχές του 2004 η Ε.Ε. αποφάσισε την αναθεώρηση του καθεστώτος του βάμβακος στα πλαίσια της Κ.Α.Π.. Το νέο καθεστώς προέβλεπε την αποδέσμευση σε ποσοστό 65%, ενώ το υπόλοιπο 35% των ενισχύσεων θα χορηγούταν με βάση την καλλιεργούμενη έκταση. Έτσι οι ενισχύσεις του βαμβακιού <<μεταφέρονται>> από το κεκριμπιπάρνιο κουτί στο πράσινο (αποδεσμευμένη ενίσχυση) και στο μπλε (στρεμματική ενίσχυση). Με την αναθεώρηση αυτή η Ε.Ε. διευκολύνεται για να αντιμετωπίσει πιο αποτελεσματικά τις διεθνείς πιέσεις στο θέμα αυτό και της δίνει την ευκαιρία να μεταβάλλει την μέχρι τότε στάση της σε επίπεδο ΠΟΕ, στη βάση του αναθεωρημένου καθεστώτος.

7.7.2. Γεωγραφικές ενδείξεις

Πρόκειται για την δυνατότητα που υπάρχει για ορισμένες γεωγραφικές περιοχές να παράγουν αποκλειστικά ένα προϊόν με κάποια ονομασία. Π.χ. η Ελλάδα πέτυχε να κατοχυρώσει σε επίπεδο Ε.Ε. την ονομασία <<φέτα>> η οποία παράγεται αποκλειστικά σε ορισμένες περιοχές της χώρας. Έτσι κανένα άλλο κράτος της Ε.Ε. δεν έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει την ίδια ονομασία για την παραγωγή ομοειδούς προϊόντος. Το ίδιο ισχύει και για το <<ούζο>>.

7.7.3. Προοπτικές

Η αποτυχία στο Κανκούν ουσιαστικά πάγωσε τις διαπραγματεύσεις. Παρόμοιες αποτυχίες έχουν παρατηρηθεί σε πολλούς γύρους διαπραγματεύσεων στο παρελθόν (π.χ. Σύνοδος των Βρυξελλών το 1990 που επιμήκυνε τον γύρο της Ουρουγουάης για 3 χρόνια). Οι χώρες G-20 στήριξαν την στρατηγική τους στην προσδοκία ότι η Ε.Ε. θα υποχωρούσε στην γεωργία για να κερδίσει άλλα θέματα που την ενδιαφέρουν, κάτι που αποδείχθηκε εσφαλμένο.

Η τήρηση του χρονοδιαγράμματος της Υπουργικής Διακήρυξης της Doha, που πρόβλεπε ολοκλήρωση του γύρου στις 31/12/2004 ήταν αδύνατη. Ουσιαστικές

διαπραγματεύσεις αναμένονταν μέσα στο 2005 και ως πιθανότερο έτος επίτευξης της Συμφωνίας το 2007.

7.2. Σύνοδος στο Hong Kong

Η διάσκεψη στο Hong Kong αποτέλεσε <<ενδιάμεσο σταθμό>> στην πορεία των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Doha.

Σκοπός ήταν η υιοθέτηση ενός πολιτικού κειμένου κατευθύνσεων, με στόχο την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων στο τέλος του 2006.

Για την ολοκλήρωση αυτή η μόνη διέξοδος του Hong Kong ήταν ο καθορισμός ενός χρονοδιαγράμματος που ουσιαστικά θα εξειδίκευε κάποιες από τις πτυχές της διαπραγμάτευσης ανάλογα την πρόοδο αυτών.

Η γεωργία βρέθηκε στον πυρήνα όλων των συζητήσεων. Η Ε.Ε. βρέθηκε κάτω από ισχυρή πίεση, σχεδόν όλου του συνόλου των μελών του ΠΟΕ, με τις εξαγωγικές επιδοτήσεις να βρίσκονται στο στόχαστρο και έπειτα οι η πρόσβαση στην αγορά και η εσωτερική στήριξη. Τα κυριότερα σημεία της Συμφωνίας:

- Γενικά συμφωνήθηκε ότι πρέπει να υπάρχει εντατικοποίηση των προσπαθειών σε όλα τα εκκρεμή θέματα, προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία στις διαπραγματευτικές μεθόδους (modalities), το αργότερο μέχρι την 30^η Απριλίου 2006 και να υποβληθούν αναλυτικοί πίνακες δεσμεύσεων των μελών του ΠΟΕ, το αργότερο μέχρι την 31^η Ιουλίου 2006. Σημειώνεται ότι το ίδιο χρονοδιάγραμμα συμφωνήθηκε και για την διαπραγμάτευση σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά των μη γεωργικών προϊόντων (N.A.M.A. Non Agricultural Market Access). Για τους άλλους τομείς διαπραγμάτευσης τα χρονοδιαγράμματα θα μπορούσαμε να τα χαρακτηρίσουμε λιγότερο <<σφιχτά>>.
- Εσωτερική στήριξη. Συμφωνήθηκε ότι η φόρμουλα εναρμόνισης με βάση την οποία θα γίνει η μείωση τόσο της συνολικής στήριξης όσο και της στήριξης που παρέχεται μέσω του κεχριμπαρένιου κουτιού (δείκτης AMS), θα έχει τρεις ζώνες. Στην πρώτη ζώνη θα είναι η Ε.Ε. (που θα κάνει και τις μεγαλύτερες μειώσεις), στη δεύτερη θα είναι οι Η.Π.Α. και η Ιαπωνία και στην τρίτη όλα τα υπόλοιπα μέλη του ΠΟΕ. Θα αναπτυχθούν πειθαρχίες, ώστε να επιτευχθούν αποτελεσματικές μειώσεις στην στρεβλωτική στήριξη του εμπορίου, ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες που δεν έχουν δεσμεύσεις στο κεχριμπαρένιο κουτί, δεν θα κάνουν μειώσεις σε ότι αφορά την ρήτρα του ελάχιστου (de minimis) καθώς και στην συνολική στήριξη. Όσον αφορά τα κριτήρια του πράσινου κουτιού, αυτά θα πρέπει να προσαρμοστούν, ώστε να εξασφαλιστεί, ότι θα καλυφθούν τα προγράμματα των αναπτυσσόμενων χωρών που δεν προκαλούν στρέβλωση στο εμπόριο.
- Ανταγωνισμός στις εξαγωγές. Συμφωνήθηκε ότι οι εξαγωγικές ενισχύσεις θα καταργηθούν μέχρι το 2013. Επίσης συμφωνήθηκαν γενικές ρυθμίσεις σε ότι αφορά κυρίως τις εξαγωγικές πιστώσεις αλλά και την επισιτιστική βοήθεια και λιγότερο τις Εξαγωγικές Εταιρείες Κρατικού Εμπορίου, καθώς και ευελιξία υπέρ των αναπτυσσόμενων χωρών.
- Πρόσβαση στην αγορά. Αποφασίστηκε ότι η φόρμουλα εναρμόνισης με βάση την οποία θα μειωθούν οι δασμοί θα έχει τέσσερις ζώνες. Επαναβεβαιώθηκε ότι θα πρέπει να προχωρήσει το θέμα του χειρισμού των ευαίσθητων προϊόντων, ενώ σε ότι αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες συμφωνήθηκε ότι θα έχουν την δυνατότητα αυτοκαθορισμού του κατάλληλου αριθμού Ειδικών Προϊόντων, με βάση τα

κριτήρια της επισιτιστικής ασφάλειας, της ασφάλειας διαβίωσης και της αγροτικής ανάπτυξης, καθώς επίσης και της προσφυγής σε ένα Ειδικό Μηχανισμό Διασφάλισης που θα ενεργοποιείται με κριτήριο είτε το όγκο είτε την αξία των εισαγωγών.

- Βαμβάκι. Αποφασίστηκε η ένταξη του θέματος αυτού στο πλαίσιο της γεωργικής διαπραγματεύσεως. Συμφωνήθηκαν τα εξής:
 - i. Κατάργηση όλων των μορφών των εξαγωγικών ενισχύσεων από τις αναπτυγμένες χώρες μέσα στο 2006
 - ii. Σε ότι αφορά την πρόσβαση στη αγορά, όλες οι αναπτυγμένες χώρες θα δώσουν αδασμολόγητη και χωρίς ποσοτώσεις πρόσβαση στις εξαγωγές του βάμβακος από τις Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες.
 - iii. Σε ότι αφορά την Εσωτερική Στήριξη, αποφασίστηκε ότι ο στόχος των διαπραγματεύσεων θα πρέπει να είναι η μείωση των στρεβλωτικών επιδοτήσεων για το βαμβάκι και πιο φιλόδοξα από την συνολική μείωση που θα συμφωνηθεί, και ότι η μείωση αυτή θα πραγματοποιηθεί σε μικρότερο χρονικό διάστημα από την συνολική.
- Γεωγραφικές ενδείξεις. Το θέμα αυτό δεν κινήθηκε σχεδόν καθόλου στο Hong Kong και απ' ότι φαίνεται δεν θα υπάρξουν ιδιαίτερα θετικές εξελίξεις στο μέλλον, παρά το γεγονός ότι παραμένει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.
- Ειδική και Διαφοροποιημένη Μεταχείριση. Συμφωνήθηκε ότι οι αναπτυγμένες αλλά και οι αναπτυσσόμενες χώρες, που θα δηλώσουν ότι είναι σε θέση να κάνουν κάτι τέτοιο, θα δώσουν ελεύθερη πρόσβαση, από δασμούς και ποσοτώσεις, στις αγορές τους για τα προϊόντα καταγωγής των Λιγότερο Αναπτυγμένων Χωρών σε ότι αφορά τουλάχιστον το 97% του συνόλου των δασμολογικών κλάσεων. Η πρόσβαση αυτή θα πρέπει να παραχωρηθεί μέχρι το 2008 ή το αργότερο μέχρι την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής της Συμφωνίας.

8. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Ο ΠΟΕ, ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

8.1 Ο ΠΟΕ, Το Διεθνές Εμπορικό Σύστημα και οι ελληνικές εξαγωγές

Ο ΠΟΕ ξεκίνησε την λειτουργία του την 1/1/1995, εδρεύει στην Γενεύη και αριθμεί 132 χώρες-μέλη. Οι λειτουργίες του αφορούν την διαχείριση των συμφωνιών εμπορίου, την διαπραγμάτευση και τον χειρισμό εμπορικών διαφωνιών, την παρακολούθηση των εθνικών πολιτικών εμπορίου, τεχνική βοήθεια και εκπαίδευση στις αναπτυσσόμενες χώρες, συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς κ.τ.λ. Οι βασικές αρχές του είναι να καταργηθούν οι διακρίσεις, η απελευθέρωση του εμπορίου, να μην γίνονται αιφνίδιες αλλαγές, να διαμορφωθεί περισσότερο ανταγωνιστικό περιβάλλον και να αποδειχθεί περισσότερο ευεργετικός στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

Τα κύρια γνωρίσματά του Παγκόσμιου Οικονομικού Συστήματος είναι:

- i. Σταδιακό άνοιγμα των αγορών
- ii. Παγκοσμιοποίηση των οικονομιών
- iii. Εξάπλωση της οικονομίας της αγοράς

8.2. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Οι ΜΜΕ λόγω του μεγέθους τους είναι ευέλικτες και μπορούν να προσαρμόζονται εύκολα και γρήγορα στις απαιτήσεις μίας συνεχώς μεταλλάσσομενης αγοράς. Δεν έχουν κατορθώσει όμως να διεισδύσουν στο παγκόσμιο εμπόριο με την αναμενόμενη δυναμικότητα. Κύρια αιτία για αυτό αποτελούν οι αδυναμίες χρηματοδότησης και οι αδυναμίες ανάληψης κινδύνου επενδύσεων, ιδίως σε τομείς τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού.

Το παγκόσμιο εμπόριο εξακολουθεί να κυριαρχείται από μεγάλες επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν τα δικά τους δίκτυα διανομής και προώθησης των προϊόντων τους. Τα σημαντικότερα εμπόδια που συναντούν για την διείσδυση στο παγκόσμιο εμπόριο είναι:

- Στρεβλώσεις ανταγωνισμού
- Καθυστερήσεις στη μεταφορά της κοινοτικής νομοθεσίας στα κράτη-μέλη
- Δυσκολίες πρόσβασης στις διαδικασίες τυποποίησης και πιστοποίησης
- Εμπόδια που δυσχεραίνουν την συμμετοχή σε διαγωνισμούς για συμβάσεις Κρατικών Προμηθειών
- Έλλειψη σφαιρικών πληροφοριακών στοιχείων για την αγορά
- Δυσχέρειες εντοπισμού κατάλληλων εταίρων

Οι δασμοί αποτελούν το κυριότερο μέσο άσκησης εμπορικής πολιτικής, λόγω της διαφάνειας που τους χαρακτηρίζει. Με τον Γύρο της Ουρουγουάης αποφασίστηκε η μείωση των δασμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Σημαντικό όμως εμπόδιο στην ελεύθερη διακίνηση των αγαθών και υπηρεσιών αποτελούν τα μη δασμολογικά μέτρα. Για να αντιμετωπιστούν τα μη δασμολογικά μέτρα συντάχθηκαν από τον ΠΟΕ οι κώδικες Anti-Dumping, Επιδοτήσεων και Αντισταθμικών Μέτρων, Δασμολογητέας Αξίας, Τεχνικών Εμποδίων και Αδειών Εισαγωγής.

Ο ΠΟΕ προβλέπει την απελευθέρωση του τομέα παροχής υπηρεσιών αλλά και την ισότιμη πρόσβαση στους διαγωνισμούς Δημοσίων Προμηθειών των κρατών που συμμετέχουν στην Συμφωνία περί Δημοσίων Συμβάσεων.

Στους τομείς της γεωργίας και της κλωστοϋφαντουργίας-ένδυσης, οι δασμοί παραμένουν υψηλοί και μετά την πλήρη εφαρμογή των αποτελεσμάτων του Γύρου της Ουρουγουάης. Οι αναπτυσσόμενες χώρες θα διατηρήσουν τους δασμούς τους σε υψηλά επίπεδα.

Στο πλαίσιο του ΠΟΕ προστατεύονται και η πνευματική ιδιοκτησία (TRIPS). Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται το λογισμικό, τα βιομηχανικά σχέδια, τα εμπορικά σήματα, οι γεωγραφικές ενδείξεις, τα διπλώματα ευρεσιτεχνιών κ.τ.λ.

Σημαντικό στοιχείο πρέπει να είναι η ωφέλεια του πελάτη και όχι το κόστος. Κύριος στόχος θα πρέπει να είναι η κατάκτηση και η διατήρηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ξεκινήσουν την αναδιοργάνωσή τους από απλά καθημερινά πράγματα. Θα πρέπει να ικανοποιούνται ο πελάτης, ο προμηθευτής, ο διανομέας, τα στελέχη και οι εργαζόμενοι.

8.3. Στοιχεία για την ανάπτυξη των εξαγωγών

- Επιχειρηματική στρατηγική
- Κρατικός μηχανισμός και κρατική πολιτική
- Συντονισμός των ενεργειών
- Επιστημονική διοικητική πρακτική
- Ο ανθρώπινος παράγοντας
- Προώθηση ανταγωνιστικής στρατηγικής συγκεκριμένων κλάδων
- Αλλαγή τρόπου προσέγγισης των διεθνών αγορών. Σύνδεση με τις ιδέες που γεννήθηκαν στην Ελλάδα και όχι με τα μνημεία μόνο.

8.4. Το πρόβλημα των εξαγωγών

Τόσο ο λόγος των συνολικών εξαγωγών προς το Α.Ε.Π. όσο και ο λόγος των εξαγωγών προς τις εισαγωγές κυμαίνεται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με άλλες χώρες-μέλη της Ε.Ε. Η πλειοψηφία δίνει έμφαση στην τιμολογιακή πολιτική η οποία όμως αποτελεί μέρος μόνο του εξαγωγικού marketing.

Ο κύριος όγκος των βιομηχανικών εξαγωγών πάσχει σοβαρά από έλλειψη export marketing. Απαραίτητη είναι η ίδρυση και ανάπτυξη στη χώρα μας Εταιρειών Διεθνούς Εμπορίου. Ένα ακόμη επιχορηγούμενο συλλογικό σχήμα δράσης είναι και τα Κέντρα Κοινής Επιχειρηματικής Δράσης. Η Ελλάδα δεν υστερεί έναντι των άλλων χωρών-μελών της Ε.Ε. όσον αφορά τον αριθμό και το είδος των δημοσίων φορέων που στηρίζουν της εξαγωγική προσπάθεια. Οι ελληνικοί όμως φορείς πάσχουν από ανεπάρκεια οργάνωσης, ειδικευμένων στελεχών και οικονομικών πόρων. Υπάρχουν σοβαρότατες ελλείψεις σε σύγχρονες υποδομές δικτύων μεταφοράς των εξαγομένων προϊόντων, σύγχρονων τελωνείων, ελεύθερων ζωνών κ.τ.λ.

8.5. Υποδομές και υπηρεσίες στήριξης των εξαγωγών

Αυξάνεται η συμμετοχή στις εξαγωγές κλάδων που βρίσκονται στην αιχμή της τεχνολογικής προόδου, όπως της βιομηχανίας τηλεπικοινωνιών, των ηλεκτρονικών και των τελικών προϊόντων από μέταλλο και νέων προϊόντων όπως της ιχθυοκαλλιέργειας.

Είναι απαραίτητη μία πιο στενή συνεργασία της ιδιωτικής πρωτοβουλίας με το κράτος και μια συστηματική οικονομική συνεργασία με τις άλλες χώρες σε διμερές ή πολυμερές επίπεδο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα απαραίτητων υποδομών είναι η πενταπλή ΕΓΝΑΤΙΑ: οδική, σιδηροδρομική, ενεργειακή, τεχνολογική, πληροφορική, τηλεπικοινωνιακή. Έμφαση πρέπει να δοθεί και στις άλλες υποδομές, οι οποίες δημιουργούν ένα ευνοϊκότερο περιβάλλον στη λειτουργία της επιχείρησης, νέους θεσμούς και παρεμβάσεις για την στήριξη και ανάπτυξη της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Οι υποδομές δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά πρέπει να συντελούν στη ταυτόχρονη ανάπτυξη του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού. Οι ιδιωτικές υποδομές θα πρέπει να είναι βιώσιμες και να λειτουργούν αποδοτικά.

Το κόστος της μεταφοράς παίζει σημαντικό ρόλο μία και ο ανταγωνισμός δεν περιορίζεται μόνο σε όμοια προϊόντα, που παράγονται και διανέμονται σε μία στενή περιοχή, αλλά μεταξύ προϊόντων που ο τόπος παραγωγής μπορεί να απέχει πολλές χιλιάδες χιλιόμετρα από τον τόπο κατανάλωσης. Σημαντικό ρόλο στην ελεύθερη ροή των εμπορευμάτων θα παίζει η ελαχιστοποίηση της γραφειοκρατίας. Η δημιουργία πολυεθνικών Διαμετακομιστικών Κέντρων στις εισόδους των μεγάλων πόλεων, θα επέτρεπε πρόσθετες οικονομίες κλίμακας μέσα από τα οργανωμένα κέντρα διανομής. Είναι απαραίτητες οι υποδομές στο χώρο των μεταφορών όπως και η δημιουργία τακτικών ναυτιλιακών γραμμών, αύξηση του έργου στα λιμάνια, στους οδικούς άξονες, στις σιδηροδρομικές γραμμές κ.τ.λ.

Τα logistics αποτελούν ένα νέο δεδομένο στην οργάνωση και την λειτουργία των επιχειρήσεων. Η λειτουργία μιας επιχείρησης εσωκλείει κόστη, τα οποία ποτέ δεν έχουμε υπολογίσει. Αν συνειδητοποιήσουμε αυτά τα κόστη, θα διαπιστώσουμε ότι οι επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό δεν είναι τόσο ακριβές όσο αρχικά φαίνονται. Η αξιοποίηση των σύγχρονων εργαλείων Logistics μπορούν να επιτρέψουν σε μια μικρή επιχείρηση να λειτουργήσει με προδιαγραφές που αναμένονται από μια μεγάλη εταιρεία.

Το factoring δεν είναι τόσο δαπανηρό, πολύπλοκο και απρόσιτο όσο πιστεύουν πολλοί επιχειρηματίες. Αντίθετα η χρησιμοποίησή του μπορεί να απλοποιήσει την εξαγωγική διαδικασία και να δώσει νέα προοπτική στις διεθνείς συναλλαγές μίας επιχείρησης. Π.χ. το λιμάνι της Θεσσαλονίκης προσφέρει σημαντικό έργο και εξυπηρετεί τόσο την Βόρεια Ελλάδα όσο και τις γειτονικές χώρες. Είναι απαραίτητη η περαιτέρω ανάπτυξη του και όχι η συρρίκνωση του και η διάθεση των ζωτικών του χώρων για άλλους σκοπούς. Απαιτείται ευελιξία στην λειτουργία του για να ακολουθήσει τους ρυθμούς ανάπτυξης.

8.6. Οι εξελίξεις στις Διεθνείς αγορές και οι δυνατότητες για τα ελληνικά προϊόντα

Ελλάδα

Η διαφύλαξη των μεριδίων μας στην Ευρωπαϊκή αγορά πρέπει να αποτελέσει άμεση προτεραιότητα. Οι παραδοσιακές αγορές είναι σημαντικές τόσο από άποψη εξασφάλισης μακροπρόθεσμων εξαγωγικών προοπτικών όσο και προαγωγής του επιπέδου της ελληνικής παραγωγής. Πρέπει να αρχίσει να απασχολεί η ιδέα επανασχεδιασμού των εξαγωγών μας προς τον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο, ώστε να έχουμε την κατάλληλη ετοιμότητα τοποθέτησης νέων προϊόντων στην αγορά, σε περίπτωση που θα

κινδυνεύσουμε να χάσουμε οριστικά τα μερίδια μας, σε ορισμένα τουλάχιστον παραδοσιακά εξαγωγικά προϊόντα μας.

Γαλλία

Η Γαλλία είναι μία από τις σημαντικότερες εμπορικές δυνάμεις του κόσμου. Αποτελεί την τέταρτη εξαγωγική και την τρίτη εισαγωγική δύναμη παγκοσμίως. Τα ελληνικά προϊόντα έχουν χάσει σημαντικό μερίδιο στην γαλλική αγορά. Στις περισσότερες έχουν αντικατασταθεί από ανταγωνιστικά προϊόντα χαμηλότερου κόστους. Παρόλα αυτά μια οργανωμένη προώθηση ελληνικών προϊόντων θα μπορούσε να αποφέρει θετικά αποτελέσματα.

Κύπρος

Η Ελλάδα είναι ο τέταρτος προμηθευτής της Κυπριακής αγοράς μετά της Η.Π.Α., την Μ. Βρετανία και την Ιταλία. Η Κύπρος έχει αναδειχθεί σε διεθνές κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου και υπηρεσιών. Αποτελεί για τις ελληνικές επιχειρήσεις μια πύλη εισόδου στις αγορές της Μέσης Ανατολής και Αφρικής και γέφυρα για την προώθηση των εξαγωγών τους στις εν λόγω γεωγραφικές περιοχές.

Βραζιλία

Η Βραζιλία συγκαταλέγεται στις πέντε χώρες με την ισχυρότερη δυναμική ανάπτυξης για την επόμενη εικοσαετία και αποτελεί πόλο έλξης των επενδυτών κεφαλαίων προς την Λατινική Αμερική. Η ισχυρή παρουσία της ομογένειας στην Βραζιλία σε συνδυασμό με την συμπάθεια των Βραζιλιάνων προς τους Έλληνες ευνοούν την προώθηση των ελληνικών προϊόντων προς την χώρα αυτή. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα, η προώθηση των προϊόντων να υποβοηθηθεί από την ναυτιλία και τον τουρισμό. Η είσοδος όμως σε μία τόσο μεγάλη χώρα σαν την Βραζιλία πρέπει να γίνει προσεκτικά, συντονισμένα και με την βοήθεια της ελληνικής πολιτείας.

Ρωσία

Η ρωσική αγορά, παρά τους κινδύνους που υπάρχουν και την άνιση κατανομή πόρων και επενδύσεων, εξακολουθεί να παρέχει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης για τους Έλληνες επιχειρηματίες. Σημαντικά εμπόδια αποτελούν η εγκληματικότητα, η γραφειοκρατία, η έλλειψη ρευστότητας αλλά και το νομικό πλαίσιο που δεν έχει ακόμη προσαρμοστεί στα σύγχρονα δεδομένα. Χρειάζονται προσεκτικά βήματα για την είσοδο στην ρωσική αγορά. Έχουν όμως αρχίσει πλέον να δημιουργούνται μηχανισμοί για να επιτευχθεί αυτή η είσοδος.

Κίνα

Η Κίνα αποτελεί την πλέον ανερχόμενη δύναμη της παγκόσμιας οικονομίας. Οι εντυπωσιακές διαρθρωτικές αλλαγές που επιτελούνται θα της επιτρέψουν να αποτελέσει τον τέταρτο πόλο της διεθνούς οικονομίας μετά τις Η.Π.Α., την Ε.Ε. και την Ιαπωνία.

Η δυνατότητα απευθείας άσκησης εξωτερικού εμπορίου από ιδιώτες παραμένει αδύνατη. Δικαίωμα εισαγωγών και εξαγωγών έχουν μόνο ειδικά εξουσιοδοτημένοι οργανισμοί και σχεδόν όλες οι αλλοδαπές μεικτές επιχειρήσεις για προϊόντα που έχουν άμεση σχέση με το αντικείμενο της παραγωγικής τους διαδικασίας. Η Κίνα έχει δεσμευτεί να απελευθερώσει το σύστημα του εξαγωγικού της εμπορίου εφόσον γίνει αποδεκτή η ένταξη της στον ΠΟΕ.

Η είσοδος στην αγορά της Κίνας απαιτεί μακροχρόνιο πρόγραμμα δράσης και υπομονή. Η προσέγγιση πρέπει να γίνει με την προοπτική της συμμετοχής από κοινού στην ανάπτυξη της. Επίσης ο κινέζικος λαός δίνει μεγάλη σημασία στις προσωπικές σχέσεις και έχει δικές του αξίες και δική του πολύ αρχαία ιστορία και πολιτισμό.

Η κινέζικη αγορά λόγω μεγεθών και λόγω μεγάλων παροχών και χορηγήσεων από τις περισσότερες χώρες του κόσμου αποτελεί μία αγορά άκρως ανταγωνιστική, δυναμική και απαιτητική.

9. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΟ 2006 ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2007

9.1 Τα ρίσκα που πάρθηκαν ακολουθώντας το εμπόριο το 2006

Τα ρίσκα που παίρνονται στις οικονομικές αγορές, αποδεικνύουν λόγω της ανισορροπίας του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών, ότι αυξάνονται δυστυχώς για το 2007, και αυξάνουν επίσης τις προσδοκίες για μια αδύναμη οικονομία και επομένως μια αδύναμη επέκταση του εμπορίου, σύμφωνα με τους οικονομολόγους του ΠΟΕ.

<<Ένα επιτυχημένο συμπέρασμα από το Γύρο της Ντόχα ήταν ότι υπάρχει μια μεγάλη πιθανότητα για προώθηση της ανάπτυξης και ανακούφιση από την φτώχεια>>. Ανέφερε ο Pascal Lamy. <<Μια συμφωνία επίσης θα πρόσφερε περισσότερους σχετικούς κανόνες όσον αφορά το εμπόριο, βοηθώντας να ιδρυθούν περισσότερα σταθερά και ασφαλή ιδρύματα δυναμώνοντας την παγκόσμια αγορά>>.

Σύμφωνα με μία προκαταρκτική εκτίμηση, όσον αφορά το εμπόριο του 2006, και τις προσδοκίες για τον επόμενο χρόνο, αναφέρεται ότι η επικρατούσα γνώμη στις προβλέψεις είναι ότι η ανάπτυξη της παγκόσμιας αγοράς θα κυμαίνεται γύρω στο 3% για το 2007, η οποία θα μπορούσε να μειώσει το ποσοστό ανάπτυξης του εμπορίου των εμπορευμάτων στο 6%, συγκρινόμενο με το 8% του 2006.

Σε αντίθεση, η παγκόσμια οικονομία και το εμπόριο αναπτύχθηκαν δυναμικά το 2006, με ποσοστό επέκτασης του εμπορίου 8% που είναι το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό από το 2000. Η ανάπτυξη του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος (Α. Ε. Π.- Gross Domestic Product- G.D.P.) ήταν πιο δυνατή απ' ό τι περιμέναμε στην Ευρώπη και την Ιαπωνία. Οι Κινέζικες και Ινδιάνικες οικονομίες συνέχισαν να καταγράφουν υψηλά επίπεδα ανάπτυξης.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες το εμπόριο αναπτύχθηκε σε ποσοστό 30%, αποτελούμενο από τις υψηλότερες τιμές του πετρελαίου και άλλων βασικών προϊόντων. Αυτές και οι αναπτυσσόμενες χώρες είδαν τα μερίδια τους στην παγκόσμια αγορά να κάνουν ρεκόρ αναλογιών. Για κάποιους από τους μικρότερους παροχείς, ο φόβος για επιβράδυνση των εξαγωγών των υφασμάτων και των ρούχων όσον αφορά των ανταγωνισμό με την Κίνα, φάνηκε αβάσιμος το 2006.

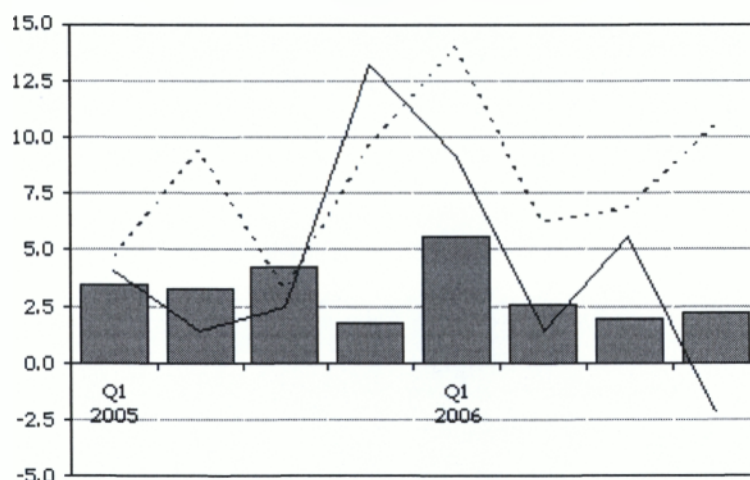
Η καλύτερη συνεργασία που θα μπορούσε να κάνει ο ΠΟΕ είναι να συνεχίσει να ενισχύει τον πολλαπλασιασμό του συστήματος του εμπορίου. Ένα από τα επιτεύγματα του συστήματος είναι η δικιά σου σταθεροποιημένη επίδραση στο παγκόσμιο εμπόριο και οικονομία.

9.2 Προσδοκίες εμπορίου για το 2007

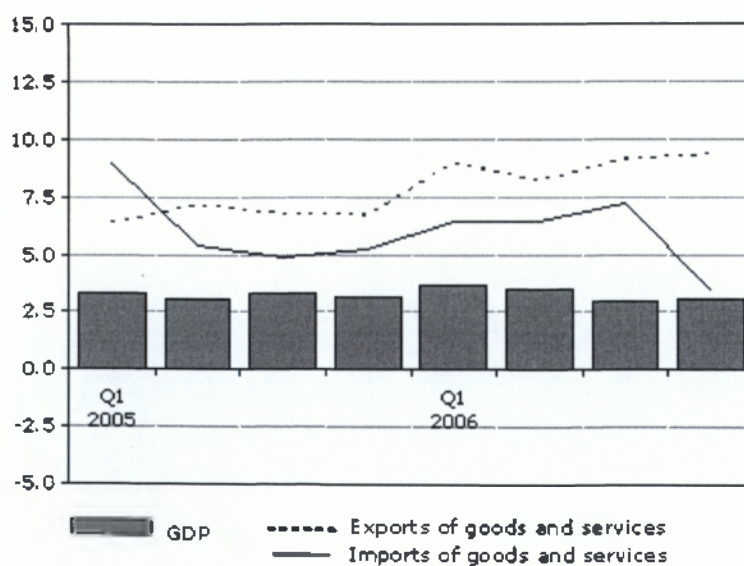
Στα τέλη Φεβρουαρίου 2007, παρατηρήθηκε μία έντονη αναδιάρθρωση των μετοχών των αποθεμάτων στην παγκόσμια αγορά, έχοντας αυξημένη την αβεβαιότητα των επενδύσεων. Το 2007 επικρατούσε η γνώμη για ευνοϊκές προγνώσεις και για μια επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας. Η οικονομική θεμελίωση στις μείζονες οικονομίες είναι αρκετά δυνατή ώστε να κρατήσει την παγκόσμια οικονομία κοντά στο 3%.

Οι εγχώριες απαιτήσεις των Ηνωμένων Πολιτειών σημείωσαν μια έντονη επιβράδυνση στο β' εξάμηνο του 2006 και αναμένεται να είναι περισσότερο αδύναμες στο α' εξάμηνο του 2007. Οι χώρες που εισάγουν πετρέλαιο προσδοκούμε να ωφεληθούν από μία χαμηλότερη μέση τιμή των εισαγόμενων καυσίμων το 2007. Παρόλο που την τελευταία δεκαετία οι ενδογενείς παράγοντες έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της παρουσίας των οικονομιών κάθε χώρας, η επιβράδυνση των βιομηχανικών αγορών πιθανόν να συμβάλει σε μια μικρότερη ανάπτυξη των οικονομιών των αναπτυσσόμενων χωρών. Το πιο πιθανόν σενάριο είναι ότι η ανάπτυξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος θα μειωθεί το 2007, ακόμα και σχετικά με την ανάπτυξη ανάμεσα στις αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες περιοχές.

Percentage change on quarter to quarter basis
(at annual rates)

Percentage change on a year to year basis

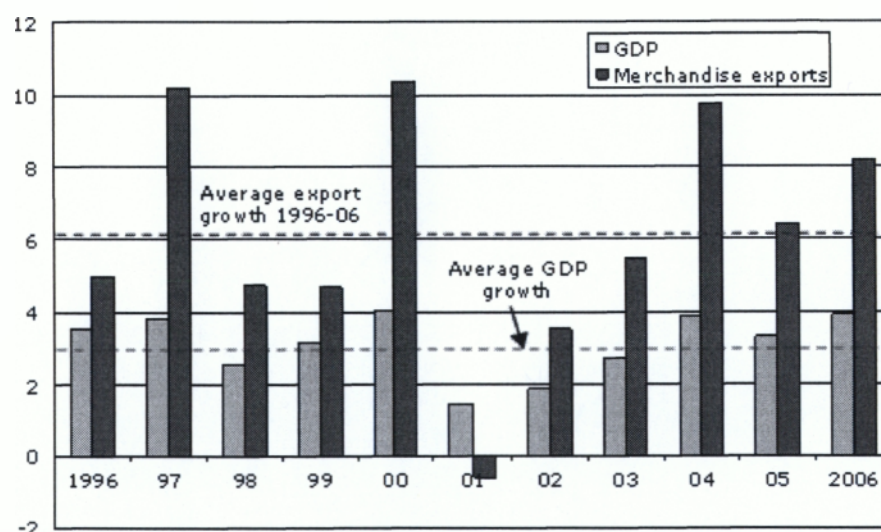

Θεωρώντας ότι το βασικό σενάριο είναι ότι η παγκόσμια ακαθάριστη εγχώρια παραγωγή αναπτύχθηκε κοντά στο 3% του παγκόσμιου εμπορίου των εμπορευμάτων το 2006, μπορεί να οδηγήσει σε μια μείωση περίπου στο 6% το 2007, ή ποσοστό 2%, μικρότερο από το 2006. Αυτή η πρόβλεψη στηρίζεται στα αποτελέσματα των Γραμματειών, από ένα μοντέλων συνεχών χρονολογικών προβλέψεων, το οποίο προβλέπει μια μείωση, στις περιοχές της OECD, στις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από 4,5% στο 2,5% ποσοστό μειωμένο από αυτό που είχε παρατηρηθεί το 2006.

9.3 Η πραγματική ανάπτυξη του εμπορίου και η παραγωγή του 2006

Η περισυλλογή των δραστηριοτήτων της παγκόσμιας οικονομίας ήταν ο κύριος παράγοντας για τη ρωμαλέα επέκταση του παγκόσμιου εμπορίου το 2006. Η ανάπτυξη των εξαγωγών των εμπορευμάτων εκτιμήθηκε, προσωρινά, να έχει αναπτυχθεί κατά 0,8% το 2006, σχεδόν δύο εκατοστιαίες μονάδες παραπάνω από το 2005, και πέρα από τον μέσο όρο της τελευταίας δεκαετίας (1996-2006). Η επέκταση του πραγματικού εμπορίου υπερέβη την ανάπτυξη της παγκόσμιας παραγωγής περισσότερο από 4 ποσοστιαίες μονάδες.

Διάγραμμα 2: Η ανάπτυξη των εξαγωγών και του Α.Ε.Π. (GDP), 1996-2006 (Ετήσιες ποσοστιαίες αλλαγές)

Το 2006 αυξήθηκε η μεταβολή του τοπικού εμπορίου, παρόλο που η οικονομική ανάπτυξη ανά περιφέρεια διαφοροποιήθηκε ελάχιστα σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Οι αποκλίσεις αυτές στην ανάπτυξη μπόρεσαν να αποδώσουν περισσότερο τις περιόδους αλλαγών του εμπορίου χάρη στις εξαγωγικές χώρες και περιφέρειες του πετρελαίου. Η περιφέρεια της Β. Αμερικής αποτελούταν από δύο εξαγωγικά δίκτυα καυσίμων ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες αποτελούσαν τον βασικό εισαγωγέα στα δίκτυα αυτά. Οι εξαγωγές στις Ηνωμένες Πολιτείες αυξήθηκαν στο 10,5% το 2006, ποσοστό

ανάπτυξης που ήταν το μεγαλύτερο από το 1997 και σχεδόν δύο φορές γρηγορότερο από την ανάπτυξη των εισαγωγών. Η ανάπτυξη των προϊόντων πετρελαίου που σχετίζονται με την ενέργεια μειώθηκαν κατά το 2,5% σε πολλές περιόδους. Οι αδύναμες εγχώριες απαιτήσεις των Ηνωμένων Πολιτειών και η δυνατότερη ανάπτυξη των παγκοσμίων απαιτήσεων συνέβαλαν σε αυτή την ευνοϊκή ανάπτυξη. Οι εξαγωγές των εμπορευμάτων του Καναδά σημείωσαν μείωση λόγω του συνδυασμού των χαμηλών απαιτήσεων των Ηνωμένων Πολιτειών και της εμφανής υποτίμησης του δολαρίου μέχρι το 2002. Το Μεξικάνικο εμπόριο επεκτάθηκε ρωμαλέα, με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να είναι ανεβασμένες με διψήφιο ποσοστό, αφού η οικονομία του κατέγραψε την καλύτερη ανάπτυξη από το 2000.

Στο 13,5%, το εξαγωγίμο εμπόριο της Ασίας παραμένει το πιο αναπτυγμένο απ' όλες τις περιφέρειες. Οι εισαγωγές της Ασίας αυξήθηκαν γρηγορότερα από την προηγούμενη χρονιά, και γρηγορότερα από την ανάπτυξη των εισαγωγών του παγκόσμιου εμπορίου. Οι περισσότερες από τις υπερβολικές εξαγωγές της Ασίας ξεπερνούν την ανάπτυξη των εισαγωγών και αυτό μπορεί να αποδοθεί στους βασικούς εμπορούς των περιφερειών. Κίνα και Ιαπωνία. Η επέκταση των εισαγωγών της Κίνας ήταν κάτι από λιγότερο δυναμικές το 2006 σε σχέση με το 2005, ενώ η Ιαπωνία, η Δημοκρατία της Κορέας και της Κινέζικης Ταϊπέης κατέγραψαν μία γρηγορότερη ανάπτυξη (μεταξύ στο 10%-15%). Οι εισαγωγές στην Ιαπωνία και την Κινέζικη Ταϊπέης, παρόλαυτά, ανατιμήθηκαν μόνο 2%-3% το 2006.

Πίνακας 1: Το ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και το εμπόριο ανά περιφέρεια, 2004-2006

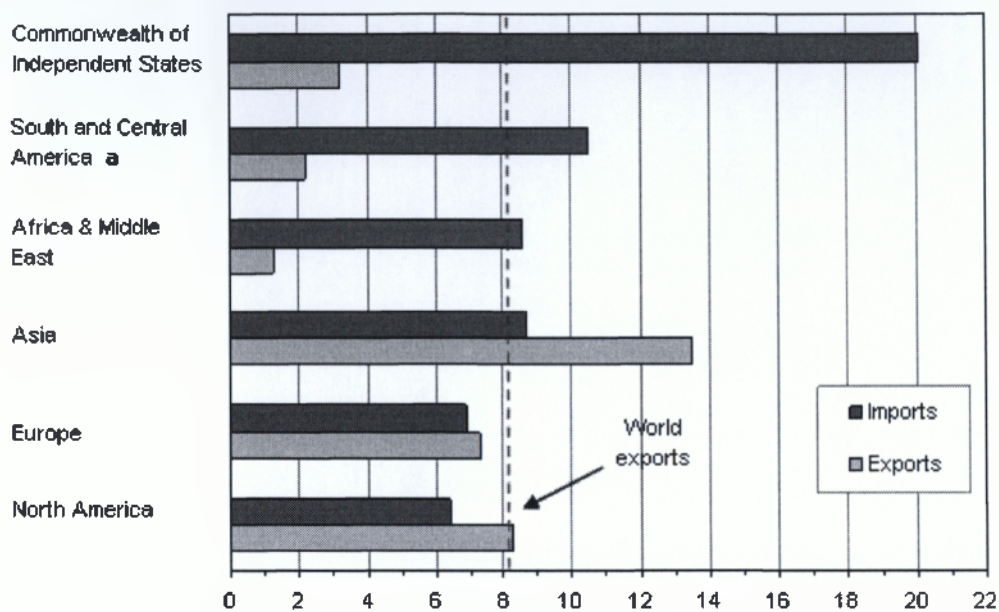
(Ετήσιες ποσοστιαίες αλλαγές σε σταθερές)

	Α.Ε.Π.			Εξαγωγές			Εισαγωγές		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
North America	3.9	3.2	3.4	8.0	6.0	8.5	10.5	6.5	6.5
United States	3.9	3.2	3.4	8.5	8.0	10.5	11.0	6.0	5.5
South and Central America	6.9	5.2	5.2	13.0	8.0	2.0	18.5	14.0	10.5
Europe	2.4	1.8	2.8	7.0	4.0	7.5	7.0	4.0	7.0
European Union (25)	2.3	1.6	2.8	7.0	4.0	7.5	6.5	3.5	6.5
Commonwealth of Independent States (CIS)	8.0	6.7	7.5	12.0	3.5	3.0	16.0	18.0	20.0
Africa and Middle East	6.0	5.5	5.4	8.0	5.0	1.0	14.0	13.0	8.5
Asia	4.8	4.1	4.4	15.5	11.5	13.5	14.5	8.0	8.5
China	10.1	9.9	10.7	24.0	25.0	22.0	21.5	11.5	16.5
Japan	2.7	1.9	2.2	13.5	5.0	10.0	6.5	2.0	2.0
India	8.0	8.5	8.3	15.5	20.5	11.5	16.0	20.5	12.0
World	3.9	3.2	3.7	10.0	6.5	8.0

Οι ευρωπαϊκές εξαγωγές κατέγραψαν την δυνατότερη ανάπτυξη από το 2000, υπερβαίνοντας την ανάπτυξη των εισαγωγών (εκτιμήθηκε στο 7%), αλλά συνεχίζουν να βραδυπορούν σε σχέση με την παγκόσμια αναλογία των εξαγωγών. Οι ευρωπαϊκές χώρες κατέγραψαν μία αξιόλογη μεταβολή στην εμπορική τους παρουσία. Μια διψήφια ανάπτυξη των εξαγωγών μπορεί να παρατηρηθεί στα πιο ανατολικά σύνορα, ξεκινώντας από την Φιλανδία και την Βαλτική φτάνοντας στα Βόρεια της Τουρκίας ως το Νότο. Όλες αυτές οι χώρες ωφελήθηκαν από την περαιτέρω ολοκλήρωση, της Ε.Ε. και της δύναμης των εισαγωγικών απαιτήσεων από την περιφέρεια ης Κοινοπολιτείας των Ανεξαρτήτων Κρατών (Commonwealth of Independent states-CIS). Και η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο κατέγραψαν μια ανάπτυξη εξαγωγών και εισαγωγών, καλύτερη από τον μέσο όρο της Ευρώπης, ενώ η ανάπτυξη του εμπορίου ήταν αδρανής στην Ιταλία και η Ισπανία και στάσιμη στην Γαλλία και Ιρλανδία.

Το δίκτυο των τεσσάρων εξαγωγικών περιφερειών (CIS, Μέση Ανατολή, Αφρική, Βόρεια και Κεντρική Αμερική και Καραϊβική) σημείωσε μια μικρή αύξηση στην δύναμη των εξαγωγών του (περίπου 2%), ενώ οι εισαγωγές του αυξήθηκαν γρηγορότερα απ' ότι το παγκόσμιο εμπόριο το 2006.

Chart 3: Η πραγματική ανάπτυξη του εμπορίου ανά περιφέρεια το 2006
(Ετήσιες ποσοστιαίες αλλαγές)

a Περιέχει και την Καραϊβική

Οι περισσότεροι ενθαρρυντικές εισαγωγές απ' όλες τις περιφέρειες είχαν παρατηρηθεί από τις CIS, οι οποίες είχαν εκτιμηθεί ότι επεκτάθηκαν κατά 20%, ενώ οι πραγματικές εξαγωγές των περιφερειών παρέμειναν αδρανοποιημένες το 2006. Σε αντίθεση με αυτή την παγκόσμια ανάπτυξη του εμπορίου, οι αναλογίες της επέκτασης των εισαγωγών και των εξαγωγών της Βόρειας και Νότιας Αμερικής επιβραδύνθηκαν το 2006. Η Βενεζουέλα κατέγραψε μια αξιοσημείωτη <<συστολή>> των εξαγωγών της σε σχέση με αυτές της Βραζιλίας που αυξήθηκαν το λιγότερο 4%. Οι συνδυασμένες εξαγωγές της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής εκτιμήθηκαν ότι είχαν σχεδόν αδρανοποιηθεί, ενώ οι εισαγωγές, παρόλο την επιβράδυνση, συνέχισαν να επεκτείνονται κάπως γρηγορότερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο. Ενώ η βραδυπορία των περιφερειών στις εξαγωγές, μπορεί να συνδεθεί με την ελάττωση των απαιτήσεων για τις πιο ακριβές κατηγορίες καυσίμων και μετάλλων, η αύξηση των εισαγωγών ίσως θεωρηθεί ότι έδωσε ανάπτυξη στα κύρια εισοδήματά τους, μεγαλύτερη από αυτές της περιφέρειας τα τελευταία τρία χρόνια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο ΠΟΕ συνέλαβε σημαντικά στην ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου, με αποτέλεσμα την βέλτιστη χρήση των παγκόσμιων πόρων και την διεύρυνση των παγκόσμιων πόρων και την διεύρυνση της παραγωγής των κρατών μελών του.

Η επιτυχία του ΠΟΕ θα εξαρτηθεί σημαντικά από την ικανότητα του να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα όλων των κρατών μελών του.

Ωστόσο ο ΠΟΕ συνεχίζει να είναι ένας από τους σημαντικότερους διεθνείς οργανισμούς που συμβάλλει θετικά στην παγκοσμιοποίηση και στην διεθνή συνεργασία των κρατών σε όλους τους τομείς.

Παράρτημα 1

ΤΑ 150 ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΕ (11 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2007)

Albania	Brunei	Congo,	Estonia	Hong Kong
Angola	Darussalam	Democratic	European	China
Antiqua and	Bulgaria	Republic	Communities	Hungary
Barbuda	Burkina Faso	Costa Ric	Fiji Finland	Iceland India
Argentina	Burundi	Cote d'Ivoire	France	Indonesia
Armenia	Cambodia	Croatia Cuba	Gabon	Ireland Israel
Australia	Cameroon	Cyprus	Georgia	Italy Jamaica
Austria	Canada	Crech	Germany	Japan Jordan
Bahrain	Central	Republic	Ghana	Kenya
Kingdom of	African	Denmark	Creece	Korea,
Bangladesh	Republic	Djibouti	Grenada	Republic of
Barbados	Chad Chile	Dominica	Guatemala	Kuwait
Belgium	China	Dominican	Guinea	Kyrgyz
Belize Benim	Chinese	Republic	Guinea	Republic
Bolivia	Taipei	Equador	Bissau	Latvia
Botswana	Colombia	Egypt El	Guyana Haiti	Lesotho
Brazil	Congo	Salvador	Honduras	Liechtenstein
Lithuania	Republic			
Luxembourg	Slovenia			
Macao	Solomon			
China	Islands Soyth			
Macedonia	Africa Spain			
Madagascar	Sri Lanaka			
Malaysia	Syriname			
Maldives	Swaziland			
Mali Malta	Sweden			
Mauritania	Switherland			
Mauritious	Tanzania			
Mexico	Thailand			
Moldova	Cambia			
Mongolia	Togo			
Morocco	Trinidad and			
Mozambique	Tobago			
Myanmar	Tunisia			
Namibia	Turkey			
Nepal	Uganda			
NeTherlands	UniTed Arab			
New Zeland	EmiraTes			
Niacaragua	UniTed			
Niger	Kingdom			
Nigeria	UniTed STaTes			
Norway	of America			
Oman	Uruguay			

PacisTan
 Panama
 Papua New
 Guinea
 Paraguay
 Peru
 Philippines
 Poland
 PorTugal
 QaTar
 Romania
 Rwanda
 SainT KiTTs
 and Nevis
 SainT Lucia
 SainT VincenT
 and The
 Grenadines
 Saudi
 Arabia
 Kingom
 Senegal
 Sierra Leone
 Singapore
 Slovac

Venezuela
 VieT Nam
 Zambia
 Zimbabwe

Παράρτημα Πίνακα 1
 Παγκόσμιο εμπόριο ανά περιφέρεια και επιλεγμένες χώρες, 2006

(Δισεκατομμύρια δολάρια και ποσοστιαίες αλλαγές)

	Εξαγωγές					Εισαγωγές				
	Αξία	Ετήσιο ποσοστό αλλαγών				Αξία	Ετήσιο ποσοστό αλλαγών			
	2006	2000-06	2004	2005	2006	2006	2000-06	2004	2005	2006
World	11762	11	22	14	15	12080	11	22	13	14
NorTh America	1675	5	14	12	13	2546	7	17	14	11
UniTed STaTes	1037	5	13	11	14	1920	7	17	14	11
Canada	388	6	16	14	8	357	7	14	15	11
Mexico	250	7	14	13	17	268	7	16	13	15
SouTh and CenTral America	426	14	30	24	20	351	9	28	23	18
Brazil	137	16	32	23	16	88	7	31	17	14
OTHer SouTh and CenTral America	289	13	29	25	22	262	10	27	25	19
Europe	4957	11	20	9	13	5218	11	20	10	14
European Union (25)	4527	11	19	8	12	4743	11	20	9	14
Germany	1112	12	21	7	15	910	11	18	9	17
UniTed Kingdom	443	8	14	11	15	601	10	20	9	17
France	490	7	15	3	6	533	8	18	7	6
ITaly	410	9	18	5	10	436	11	19	8	13
CommonwealTh of Independent STaTes (CIS)	422	19	36	28	24	278	23	31	25	29
Russian FederaTion	305	19	35	33	25	164	24	28	29	31

Africa	361	16	31	30	21	290	14	28	20	16
South Africa	58	12	26	12	13	77	17	35	17	24
Africa less South Africa	303	17	32	34	23	213	13	26	22	13
Oil exporters b	212	19	40	46	25	81	18	33	25	18
Non oil exporters	90	13	20	14	17	131	11	23	20	10
Middle East	644	16	33	35	19	373	14	31	19	14
Asia	3276	12	25	16	18	3023	12	27	17	16
China	969	25	35	28	27	792	23	36	18	20
Japan	647	5	20	5	9	577	7	19	13	12
India	120	19	30	30	21	174	23	37	41	25
Four East Asian Traders c	844	9	25	12	15	787	9	27	13	17
Memorandum items:										
MERCOSUR	190	14	28	21	16	134	7	38	20	17
ASEAN	771	10	20	15	18	683	10	25	17	14
EU (25) extra-Trade	1480	11	21	11	11	1697	11	21	15	15
Developing economies	4274	14	27	22	20	3749	13	29	18	17
Least Developed Countries	108	20	32	36	30	101	15	18	21	17

a Περιέχει την Καραϊβική. Για την έκθεση των ομάδων βλέπε τις Τεχνικές σημειώσεις του ΠΟΕ, Διεθνής Στατιστικές Εμπορίου, 2006.

b Αλγερία, Αγκόλα, Καμερούν, Τσαντ, Κονγκό, Γουινέα, Καμπόν, Λιβύη, Νιγηρία, Σουδάν.

c Κινεζική Ταϊπέη, Χονγκ-Κονγκ, Κίνα, Δημοκρατία της Κορέας και Σιγκαπούρη

Πηγή : ΠΟΕ

Παράρτημα Πίνακα 2

Παγκόσμιες εξαγωγές των εμπορικών υπηρεσιών ανά περιφέρεια, 2006

(Δισεκατομμύρια δολάρια και ποσοστιαίες αλλαγές)

	Εξαγωγές					Εισαγωγές				
	Αξία	Ετήσιο ποσοστό αλλαγών				Αξία	Ετήσιο ποσοστό αλλαγών			
	2006	2000-06	2004	2005	2006	2006	2000-06	2004	2005	2006
World	2710	10	20	11	11	2620	10	19	11	10
North America	460	6	13	10	9	401	7	15	9	9
United States	387	6	14	10	9	307	7	16	9	9
South and Central America a	77	9	16	18	14	80	7	14	21	14
Brazil	18	12	21	28	21	27	9	12	38	20
Europe	1382	11	20	9	9	1223	10	17	8	8
European Union (25)	1247	12	19	9	9	1132	10	16	8	8
United Kingdom	223	11	25	5	9	169	10	18	10	6
Germany	164	13	17	10	11	214	8	13	4	7
France	112	6	11	6	-2	108	10	19	8	3
Italy	100	10	18	7	13	101	11	12	9	14
Spain	100	12	16	9	8	77	15	24	11	18
Commonwealth of Independent States (CIS)	51	20	29	20	21	74	21	28	19	19
Russian Federation	30	21	26	21	22	45	18	23	18	17
Africa	64	13	21	12	12	80	13	23	21	12
Egypt	16	9	30	3	10	10	6	24	27	9
South Africa	12	16	16	15	8	14	16	28	18	17
Middle East	63	11	16	14	9	96	12	23	19	10
Israel	19	4	21	10	9	15	4	15	7	8
Asia	614	12	27	14	15	666	10	24	12	14
Japan	121	9	25	14	12	143	4	21	2	8

China	87	...	34	19	...	100	...	31	16	...
India	73	34	70	40
Four East Asian Traders b	208	10	22	9	14	197	10	23	10	12

a Περιέχει την Καραϊβική. Για την έκθεση των ομάδων βλέπε τις Τεχνικές σημειώσεις του ΠΟΕ, Διεθνής Στατιστικές Εμπορίου, 2006.

b c Κινέζικη Ταϊπέη, Χονγκ-Κονγκ, Κίνα, Δημοκρατία της Κορέας και Σιγκαπούρη

Σημείωση: Κι ενώ τα προσωρινά δεδομένα του έτους ήταν διαθέσιμα στις αρχές του Μαρτίου και για τις 33 χώρες, που υπολογίζονται περισσότερο από 60% του παγκόσμιου εμπορίου των υπηρεσιών, εκτιμάται ότι για τις υπόλοιπες χώρες είναι βασισμένα σε δεδομένα των τριών πρώτων τετραμήνων (και το πρώτο εξάμηνο στην περίπτωση της Κίνας)

Πηγή: ΠΟΕ

Παράρτημα Πίνακα 3

Οι κυριάρχοι εισαγωγείς και εξαγωγείς στο παγκόσμιο εμπόριο, 2006

(Δισεκατομμύρια δολάρια και ποσοστιαίες αλλαγές)

Θέση Εξαγωγείς	Αξία	Μερίδιο	Ετήσια αλλαγή %	Θέση Εισαγωγείς	Αξία	Μερίδιο	Ετήσια αλλαγή %
1 Germany	1112	9.2	15	1 UniTed STaTes	1920	15.5	11
2 UniTed STaTes	1037	8.6	14	2 Germany	910	7.4	17
3 China	969	8.0	27	3 China	792	6.4	20
4 Japan	647	5.4	9	4 UniTed Kingdom	601	4.9	17
5 France	490	4.1	6	5 Japan	577	4.7	12
6 NeTherlands	462	3.8	14	6 France	533	4.3	6
7 UniTed Kingdom	443	3.7	15	7 ITaly	436	3.5	13
8 ITaly	410	3.4	10	8 NeTherlands	416	3.4	14
9 Canada	388	3.2	8	9 Canada	357	2.9	11
10 Belgium	372	3.1	11	10 Belgium	356	2.9	12
11 Korea, Republic of	326	2.7	15	11 Hong Kong, China reTained imporTs a, b	336 36	2.7 0.3	12 ...
12 Hong Kong, China domesTic exporTs b re-exporTs b	323 23 300	2.7 0.2 2.5	10	12 Spain	319	2.6	10
13 Russian FederaTion	305	2.5	25	13 Korea, Republic of	309	2.5	18
14 Singapore domesTic exporTs re-exporTs	272 143 129	2.3 1.2 1.1	18 15 22	14 Mexico b	268	2.2	15
15 Mexico	250	2.1	17	15 Singapore reTained imporTs a	239 110	1.9 0.9	19 16
16 Taipei, Chinese	224	1.9	13	16 Taipei, Chinese	203	1.6	11
17 Saudi Arabia b	209	1.7	16	17 India	174	1.4	25
18 Spain	206	1.7	7	18 Russian FederaTion	164	1.3	31
19 Malaysia	161	1.3	14	19 SwiTzerland	141	1.1	12
20 SwiTzertand	147	1.2	13	20 AusTralia b	140	1.1	11
21 Sweden	147	1.2	13	21 AusTria	139	1.1	9
22 UniTed Arab EmiraTes	139	1.2	21	22 Turkey	137	1.1	17
23 AusTria	138	1.1	11	23 Malaysia	131	1.1	14

24 Brazil	137	1.1	16	24 Thailand	129	1.0	9
25 Thailand	131	1.1	19	25 Sweden	126	1.0	13
26 Australia	123	1.0	16	26 Poland	124	1.0	22
27 Norway	122	1.0	17	27 United Arab Emirates	95	0.8	17
28 India	120	1.0	21	28 Czech Republic	93	0.8	22
29 Ireland	113	0.9	3	29 Brazil	88	0.7	14
30 Poland	110	0.9	23	30 Denmark	86	0.7	14
Total of above c	10033	83.2	-	Total of above c	10340	83.5	-
World c	12062	100.0	15	World c	12380	100.0	14

a Οι διατηρημένες εισαγωγές έχουν οριστεί ως εισαγωγές λιγότερο εξαγωγίμες

b Εκτιμήσεις από την Γραμματεία του ΠΟΕ.

c Περιέχουν σημαντικές εξαγωγές ή εισαγωγές για εξαγωγές

Πηγή : ΠΟΕ

Παράρτημα Πίνακα 4

Οι κυριάρχοι εισαγωγείς και εξαγωγείς στο παγκόσμιο εμπόριο (αποκλείοντας το εμπόριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 25),

(Δισεκατομμύρια δολάρια και ποσοστιαίες αλλαγές)

Θέση	Εξαγωγείς	Αξία	Μερίδιο	Ετήσια αλλαγή %	Θέση	Εισαγωγείς	Αξία	Μερίδιο	Ετήσια αλλαγή %
1	Extra-EU (25) exports	1480	16.4	11	1	United States	1920	20.6	11
2	United States	1037	11.5	14	2	Extra-EU (25) imports	1697	18.2	15
3	China	969	10.7	27	3	China	792	8.5	20
4	Japan	647	7.2	9	4	Japan	577	6.2	12
5	Canada	388	4.3	8	5	Canada	357	3.8	11
6	Korea, Republic of	326	3.6	15	6	Hong Kong, China	336	3.6	12
7	Hong Kong, China	323	3.6	10	reTained imports a, b	36	0.4	...	
domestic exports b	23	0.3	...		7	Korea, Republic of	309	3.3	18
re-exports b	300	3.3	...						
8	Russian Federation	305	3.4	25	8	Mexico b	268	2.9	15
9	Singapore	272	3.0	18	9	Singapore	239	2.6	19
domestic exports	143	1.6	15		reTained imports a	110	1.2	16	
re-exports	129	1.4	22						
10	Mexico	250	2.8	17	10	Taipei, Chinese	203	2.2	11
11	Taipei, Chinese	224	2.5	13	11	India	174	1.9	25
12	Saudi Arabia b	209	2.3	16	12	Russian Federation c	164	1.8	31
13	Malaysia	161	1.8	14	13	Switzerland	141	1.5	12
14	Switzerland	147	1.6	13	14	Australia b	140	1.5	11
15	United Arab Emirates	139	1.5	21	15	Turkey	137	1.5	17
16	Brazil	137	1.5	16	16	Malaysia	131	1.4	14
17	Thailand	131	1.4	19	17	Thailand	129	1.4	9
18	Australia	123	1.4	16	18	United Arab Emirates b	95	1.0	17
19	Norway	122	1.3	17	19	Brazil	88	0.9	14
20	India	120	1.3	21	20	Indonesia	78	0.8	5
21	Indonesia	104	1.2	21	21	South Africa b	77	0.8	24
22	Turkey	85	0.9	16	22	Saudi Arabia b	65	0.7	9
23	Iran, Islamic Rep. of b	75	0.8	34	23	Norway	64	0.7	15
Bolivarian Rep. of									
24	Venezuela b	63	0.7	14	24	Philippines b,	52	0.6	10
25	Chile	59	0.7	45	25	Romania	51	0.5	26

26 South Africa	58	0.6	13	26 Iran , Islamic Rep. of b	51	0.5	34
27 Kuwait b	54	0.6	21	27 Israel b	50	0.5	6
28 Algeria	53	0.6	15	28 Ukraine	45	0.5	25
29 Nigeria b	52	0.6	23	29 Viet Nam	44	0.5	20
30 Philippines	47	0.5	14	30 Chile	38	0.4	18
ToTal of above c	8160	90.5	-	ToTal of above	8513	91.2	*
World (excl. inTra-EU (25))	9015	100.0	16	World (excl. inTra-EU (25))	9333	100.0	15

a Οι διατηρημένες εισαγωγές έχουν οριστεί ως εισαγωγές λιγότερο εξαγωγίμες

b Εκτιμήσεις Γραμματείας του ΠΟΕ

Πηγή : ΠΟΕ.

Παράρτημα Πίνακα 5

Οι κυρίαρχοι εξαγωγείς και εισαγωγείς στο παγκόσμιο εμπόριο των υπηρεσιών, 2006

(Δισεκατομμύρια δολάρια και ποσοστιαίες αλλαγές)

Θέση	Εξαγωγείς	Ετήσια			Θέση	Εισαγωγείς	Ετήσια		
		Αξία	Μερίδιο	%			Αξία	Μερίδιο	%
Αλλαγή				αλλαγή					
1	UniTed STaTes	387	14.3	9	1	UniTed STaTes	307	11.7	9
2	UniTed Kingdom	223	8.2	9	2	Germany	215	8.2	7
3	Germany	164	6.1	11	3	UniTed Kingdom	169	6.5	6
4	Japan	121	4.5	12	4	Japan	143	5.5	8
5	France	112	4.1	-2	5	France	108	4.1	3
6	ITaly	101	3.7	13	6	ITaly	101	3.9	14
7	Spain	100	3.7	8	7	China	100	3.8	...
8	China	87	3.2	...	8	NeTherlands	78	3.0	7
9	NeTherlands	82	3.0	4	9	Ireland	77	3.0	11
10	India	73	2.7	34	10	Spain	77	2.9	18
11	Hong Kong, China	71	2.6	15	11	Canada	72	2.7	12
12	Ireland	67	2.5	17	12	India	70	2.7	40
13	Singapore	57	2.1	12	13	Korea, Republic of	69	2.7	20
14	Belgium	57	2.1	7	14	Singapore	61	2.3	12
15	Canada	56	2.1	7	15	Belgium	54	2.0	6
16	Korea, Republic of	51	1.9	16	16	Russian FederaTion	45	1.7	17
17	Denmark	50	1.9	19	17	Denmark	44	1.7	17
18	Luxembourg	50	1.9	25	18	AusTria	40	1.5	...
19	AusTria	50	1.8	...	19	Sweden	39	1.5	12
20	Sweden	50	1.8	17	20	Hong Kong, China	35	1.3	7
21	SwiTzerland	50	1.8	8	21	Taipei, Chinese	33	1.2	3
22	Greece	36	1.3	5	22	Thailand	32	1.2	18
23	AusTralia	32	1.2	6	23	AusTralia	32	1.2	6
24	Norway	32	1.2	10	24	Norway	31	1.2	7
25	Russian FederaTion	30	1.1	22	25	Luxembourg	31	1.2	23
26	Taipei , Chinese	29	1.1	13	26	SwiTzerland	27	1.0	5
27	Thailand	24	0.9	18	27	Brazil	27	1.0	20
28	Turkey	24	0.9	-8	28	Indonesia	27	1.0	...
29	Poland	21	0.8	28	29	Malaysia	23	0.9	6
30	Malaysia	21	0.8	5	30	Mexico	23	0.9	8
	ToTal of above	2305	85.1	-		ToTal of above	2185	83.5	-
	World	2710	100.0	11		World	2620	100.0	10

Σημείωση: Κι ενώ τα προσωρινά δεδομένα του έτους ήταν διαθέσιμα στις αρχές του Μαρτίου και για τις 33 χώρες, που υπολογίζονται περισσότερο από 60% του παγκόσμιου εμπορίου των υπηρεσιών, εκτιμάται ότι για τις υπόλοιπες χώρες είναι βασισμένα σε δεδομένα των τριών πρώτων τετραμήνων (και το πρώτο εξάμηνο στην περίπτωση της Κίνας)

Πηγή : ΠΟΕ

Παράρτημα 2

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΔΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (GATT)

Συμφωνίες περιφερειακής ολοκλήρωσης

Οι συμφωνίες περιφερειακής ολοκλήρωσης γνωστοποιημένες στην GATT, καταγράφονται από την ίδρυσή της με χρονολογική σειρά, ανάλογα με την ημερομηνία υπογραφής τους. Για κάθε εγγραφή περιέχονται επτά στήλες πληροφοριών:

- i. Όνομα συμφωνίας
- ii. Χώρες που μετέχουν
- iii. Η μορφή στην οποία διατυπώθηκε η συμφωνία (π.χ. ζώνη ελεύθερου εμπορίου, τελωνειακή ζώνη ή προτιμησιακή εμπορική συμφωνία)
- iv. Ημερομηνία υπογραφής
- v. Η ημερομηνία έναρξης ισχύος

Ο πίνακας αναφέρεται σε συμφωνίες κοινοποιημένες βάσει του Άρθρου XXV

Οι εμπορικές συμφωνίες του Άρθρου XXIV

Σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου της 25^{ης} Οκτωβρίου 1972 (19S/13), τα Συμβαλλόμενα μέρη που υπογράφουν μια συμφωνία που εμπίπτει στους όρους του Άρθρου XXIV εγγράφουν το θέμα στην ατζέντα της πρώτης συνάντησης του Συμβουλίου μετά την υπογραφή της. Τα μέλη της συμφωνίας διαβιβάζουν το κείμενο της στα συμβαλλόμενα μέρη προκειμένου να μπορέσουν να την μελετήσουν. Η τρίτη στήλη του πίνακα περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάστηκε η συμφωνία από τα μέλη της στην GATT (ζώνη ελεύθερου εμπορίου, τελωνειακή ένωση). Η πληροφορία αυτή αντανάκλα της προβλέψεις της GATT και συνεπώς μπορεί να μην συνοδεύει άλλες όψεις της συμφωνίας (π.χ. φιλελευθεροποίηση των υπηρεσιών, δεσμεύσεις σχετικά με τα πρότυπα εργασίας ή την πολιτική ανταγωνισμού). Γενικά συγκροτείται ομάδα εργασίας που υποβάλλει έκθεση και συστάσεις, αν υπάρχουν, προς το Συμβούλιο. Η εγγραφή δεν περιέχει αναφορά στην απαίτηση για διετή έκθεση που καθιερώθηκε για τις περιφερειακές συμφωνίες βάσει της Απόφασης της 26^{ης} Νοεμβρίου 1971 (L/3641). Τα συμβαλλόμενα μέρη που ισχυρίζονται ότι έχουν ολοκληρώσει την εφαρμογή των ζωνών ελεύθερου εμπορίου ή των τελωνειακών ενώσεων 9π.χ. Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η ΕFTA, η Συμφωνία Στενότερων Οικονομικών Σχέσεων Αυστραλίας-Νέας Ζηλανδίας) δεν έχουν υποβάλλει εκθέσεις, ενώ η ημερομηνία των εκθέσεων αυτών δεν έχει ανανεωθεί από

Όνομα	Μετέχουσες Χώρες	Μορφή	Υπογραφή	Έναρξη Ισχύος
1. Συμφωνία τελωνειακής ένωσης Ν. Αφρικής-Ν. Ροδεσίας	Ν. Αφρική και Ζιμπάμπουε (Ν. Ροδεσία)	Ενδιάμεση συμφωνία για τον σχηματισμό της τελωνειακής ένωσης	6 Δεκεμβρίου 1948	1 Απριλίου 1949
2. Ελ. Σαλβαδόρ – Νικαράγουα Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου	Ελ Σαλβαδόρ και Νικαράγουα	Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου	9 Μαρτίου 1951	21/8/1951
3 Ε.Ο.Κ. και Κοινότητα Ευρωπαϊκής Ατομικής Ενέργειας	Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία	Τελωνειακή ένωση και κοινή αγορά για πυρηνικά προϊόντα	25/3/1957	1/1/1958
4. Συμμετοχή της Νικαράγουα στην Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου της Κ. Αμερικής	Κόστα Ρίκα, Ελ Σαλβαδόρ, Γουατεμάλα, Ονδούρα και Νικαράγουα	Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου	10/6/1958	2/6/1959
5 Τελωνειακή Ένωση Ισημερινού και Καμερούν	Καμερούν, Δημοκρατία Κεντρικής Αφρικής, Τσαντ, Κονγκό και Γκαμπόν	Τελωνειακή ένωση	23/6/1959	1/7/1962
6 Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (EFTA)	Αυστρία, Δανία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ελβετία και Ηνωμένο Βασίλειο	Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου	4/1/1960	3/5/1960
7. Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Λατινικής Αμερικής (LAFTA)	Αργεντινή, Βραζιλία, Χιλή, Περού και Ουρουγουάη	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	18/2/1960	2/6/1961
8. Συμμετοχή της Νικαράγουα στην Γενική Συμφωνία για την Οικονομική Ολοκλήρωση της Κεντρικής Αμερικής	Κόστα Ρίκα, Ελ Σαλβαδόρ, Γουατεμάλα, Ονδούρα και Νικαράγουα	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου και εξίσωσης των δασμών και επιβαρύνσεων	13/12/1960	Ιούνιος 1961
9. Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου του Βόρνεο	Sarawak και Β. Βόρνεο	Ελεύθερη ζώνη	1961	1/1/1962
10. Συμφωνία Σύνδεσης EFTA-Φιλανδίας (FINEFTA)	Κράτη μέλη της EFTA (Αυστρία, Δανία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ελβετία, και Ηνωμένο Βασίλειο) και Φιλανδία	Ενδιάμεση συμφωνία για τον σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	27/3/1961	26/6/1961
11. Συμφωνία Γκάνα – Άνω Βόλτα	Γκάνα και Μπουρκίνα Φάσο (Άνω Βόλτα)	Ελεύθερη ζώνη συναλλαγών	28/6/1961	9/5/1962

12. Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ο.Κ. – Ελλάδας	Κράτη μέλη της Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ελλάδα)	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό τελωνειακής ένωσης	9/7/1961	1/11/1962
13. Αφρικανική Κοινή Αγορά	Αλγερία, Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία, Γκάνα, Γουινέα, Μάλι και Μαρόκο	Τελωνειακή ένωση	1/4/1962	1/7/1963
14. Σύνδεση Ε.Ο.Κ. – Αφρικανικών Κρατών Malagasy (Γιαουντέ 1)	Κράτη μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Μπουρουντί, Καμερούν, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία Τσαντ, Κονγκό, Ακτή του Ελεφαντοστού, Μπένιν, (Δαχομέη), Μπουρκίνα Φάσο (Άνω Βόλτα), Γκαμπόν, Μαδαγασκάρη (Δημοκρατία Μαλαγκάσι), Μάλι, Μαυριτανία, Νιγηρία, Ρουάντα, Σενεγάλη, Σομαλία και Τογκό	Ενδιάμεση συμφωνία σχηματισμού διμερών ζωνών ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ Ε.Ο.Κ. και έκαστου κράτους-μέλους	20/7/1963	1/1/1964
15. Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ο.Κ. > - Τουρκίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Τουρκία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό τελωνειακής ένωσης	12/9/1963	1/12/1964
16. Σύνδεση Ε.Ο.Κ. με τις ευρωπαϊκές χώρες και επικράτειες που διατηρούν ειδικές σχέσεις με Γαλλία και Ολλανδία (Ε.Ο.Κ. – PTOM 1)	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Αρχιπέλαγος Comoros, Γαλλική Πολυνησία, Γαλλική Σομαλία, Περιοχές του Νότου και της Ανταρκτικής, Mayotte, Νέα Καληδονία και Εξαρτήσεις St. Pierre και Miquelon, Σουρινάμ, Νησιά Wallis και Fortuna και Ολλανδικές Αντίλλες	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	25/2/1964	1/6/1964
17. Αραβική Κοινή Αγορά	Αίγυπτος, Ιράκ, Ιορδανία και Συρία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελευθέρου εμπορίου με στόχο την τελωνειακή ένωση	13/8/1964	1/1/1965
18. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου	Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία	Ενδιάμεση Συμφωνία για σχηματισμό ζώνης	31/8/1965	1/1/1966

Αυστραλίας – Ν. Ζηλανδίας		ελεύθερων συναλλαγών		
19. Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Ιρλανδίας – Ην Βασιλείου	Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	14/12/1965	1/7/1966
20. Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών Καραϊβικής (CARIFTA)	Αντίγκουα, Μπαρμπάντος, Γουιάνα, Τρίνιδαδ και Τομπάγκο	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	15/12/1965	
21. Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ο.Κ. - Τυνησίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Τυνησία	Ενδιάμεση συμφωνία σχηματισμού ζώνης ελεύθερων συναλλαγών	28/3/1969	1/9/1969
22. Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ο.Κ. - Μαρόκου	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Μαρόκο	Ενδιάμεση συμφωνία σχηματισμού ζώνης ελεύθερου εμπορίου	31/3/1969	1/9/1969
23. Σύνδεση Ε.Ο.Κ. – κρατών Αφρικής και Malagasy (Γιαουντέ 1)	Κράτη-μέλη Γιαουντέ 1 και Μαυρίσιος	Ζώνη διμερούς ελεύθερου εμπορίου Ε.Ο.Κ. και κάθε κράτους-μέλους	29/7/1969	1/1/1971
24. Συμφωνία σύνδεσης Ε.Ο.Κ. με κράτη της Αν. Αφρικής (Anusha 2)	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Τανζανία, Ουγκάντα και Κένυα	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	24/9/1969	1/1/1971
25. EFTA και FINEFTA Ένταξη της Ισλανδίας	Κράτη – μέλη της EFTA (Αυστρία, Δανία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ελβετία, και Ηνωμένο Βασίλειο) και Φιλανδία και Ισλανδία	Ενδιάμεση συμφωνία σχηματισμού ζώνης ελεύθερου εμπορίου	4/12/1969	1/5/1970
26. Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Ισραήλ	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Ισραήλ	Ενδιάμεση συμφωνία σχηματισμού ζώνης ελεύθερου εμπορίου	4/12/1969	1/10/1970
27. Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Ισπανίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Ισπανία	Ενδιάμεση συμφωνία σχηματισμού ζώνης ελεύθερων συναλλαγών	29/6/1970	1/10/1970
28. Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ο.Κ. με μη Ευρωπαϊκές χώρες και περιοχές (Ε.Ο.Κ. – PTOM 2)	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. - PTOM 1	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	29/9/1970	1/1/1971
29. Ε.Ο.Κ. – Τουρκία Πρωτόκολλο της	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία,	Πρόσθετο Πρωτόκολλο και Ενδιάμεση	23/11/1970 17/7/1971	1/1/1973 1/9/1971

Συμφωνίας Σύνδεσης και Ενδιάμεση Συμφωνία	Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Τουρκία	Συμφωνία για μεταβατικά στάδια σχηματισμού τελωνειακής ένωσης		
30 Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ο.Κ. – Μάλτας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Μάλτα	Ενδιάμεση συμφωνία σχηματισμού τελωνειακής ένωσης	5/12/1970	1/4/1971
31. Ε.Ο.Κ. – Συμφωνία ένταξης Δανίας, Ιρλανδίας και Ην. Βασιλείου	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) και Δανία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο	Τελωνειακή ένωση	22/1/1972	1/1/1973
32. Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Αυστρίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Αυστρία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου και κάλυψη προϊόντων ECSC	22/7/1972 (Ε.Ο.Κ. - Αυστρία) 22/7/1972 (ECSC-Αυστρία)	1/10/1972 (Ε.Ο.Κ. - Αυστρία) 1/1/1974 (ECSC- Αυστρία)
33 Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Ελβετίας και Λιχτενστάιν	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Λιχτενστάιν	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου κάλυψη προϊόντων ECSC	22/7/1972 (Ε.Ο.Κ. - Ελβετία και Λιχτενστάιν) 22/7/1972 (ECSC- Ελβετία και Λιχτενστάιν)	1/1/1973 (Ε.Ο.Κ. - Ελβετία και Λιχτενστάιν 1/1/1974 (ECSC- Ελβετία και Λιχτενστάιν)
34. Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Ε.Ο.Κ. – Πορτογαλίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Πορτογαλία	Ενδιάμεση συμφωνία σχηματισμού ζώνης ελεύθερων συναλλαγών	22/7/1972	1/1/1973 (Ε.Ο.Κ. – Πορτογαλία 1/1/1974 (ECSC – Πορτογαλία)
35. Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Σουηδίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Σουηδία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου κάλυψη προϊόντων ECSC	22/7/1972 (Ε.Ο.Κ. – Σουηδία) 22/7/1972 (ECSC – Σουηδία)	1/1/1973 (Ε.Ο.Κ. – Σουηδία) 1/1/1974 (ECSC – Σουηδία)
36 Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Ισλανδίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Ισλανδία	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών προϊόντων ECSC	22/7/1972 (Ε.Ο.Κ. – Ισλανδία) 22/7/1972 (ECSC – Ισλανδία)	1/4/1973 (Ε.Ο.Κ. – Ισλανδία) 1/1/1974 (ECSC – Ισλανδία)
37. Ε.Ο.Κ. – Λίβανος	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο)	Ενδιάμεση συμφωνία για ζώνη ελεύθερων συναλλαγών. Πρωτόκολλο για ένταξη νέων μελών στην Ε.Ο.Κ. (Δανία,	18/12/1972 6/11/1973	1/1/1975

	και Λιβανος	Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο)		
38. Ε.Ο.Κ. – Αίγυπτος	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Αίγυπτος	Ενδιάμεση συμφωνία για ζώνη ελεύθερων συναλλαγών. Πρωτόκολλο για ένταξη νέων μελών στην Ε.Ο.Κ. (Δανία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο)	18/12/1972 19/12/1972	1/11/1973
39. Συμφωνία σύνδεσης Ε.Ο.Κ. – Κύπρου	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Κύπρος	Ενδιάμεση συμφωνία για σηματισμό τελωνειακής ένωσης	19/12/1972	1/6/1973
40. Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Νορβηγίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Νορβηγία	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών κάλυψη προϊόντων ECSC	14/5/1973 (Ε.Ο.Κ. - Νορβηγία) 14/5/1973 (ECSC -Νορβηγία)	1/7/1973 (Ε.Ο.Κ. - Νορβηγία) 1/1/1975 (ECSC – Νορβηγία)
41. Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Τουρκίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Τουρκία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου κάλυψη προϊόντων ECSC. Επέκταση της 30/6/1973 (συμφωνίας σύνδεσης σε προϊόντα ECSC και σε νέα μέλη της Ε.Ο.Κ.)	30/6/1973 (ECSC – Τουρκία) 30/6/1973 (Ε.Ο.Κ. - Τουρκία)	1/3/1986 (ECSC – Τουρκία) 1/3/1986 (Ε.Ο.Κ. - Τουρκία)
42. Καραϊβική Κοινότητα και Κοινή Αγορά (CARICOM)	Μπαρμάντος, Γουιάνα, Τζαμάικα και Τρινιδάδ και Τομπάγκο	Ενδιάμεση συμφωνία για σηματισμό τελωνειακής ένωσης	4/7/1973	1/8/1973
43. Συμφωνία Ε.Ο.Κ. – Φιλανδίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Φιλανδία	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών, κάλυψη προϊόντων ECSC	5/10/1973 (Ε.Ο.Κ. - Φιλανδία) 5/10/1973 (ECSC – Φιλανδία)	1/1/1974 (Ε.Ο.Κ. - Φιλανδία) 1/1/1975 (ECSC – Φιλανδία)
44. Συμφωνία Βουλγαρίας – Φιλανδίας	Βουλγαρία και Φιλανδία	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	26/4/1974	1/1/1975
45. Συμφωνία Φιλανδίας – Ουγγαρίας για Αμοιβαία Εξάλειψη Εμπορικών Φραγμών	Φιλανδία και Ουγγαρία	Ενδιάμεση συμφωνία για σηματισμό ζώνης ελεύθερων συναλλαγών	2/5/1974	1/1/1975
46. Συμφωνία Τσεχοσλοβακίας – Φιλανδίας	Τσεχοσλοβακία και Φιλανδία	Ενδιάμεση συμφωνία για σηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	19/9/1974	1/1/1975

47. Σύμβαση Λομέ, ACP- E.O.K. (Πρώτη Σύμβαση Λομέ)	Κράτη-μέλη E.O.K. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Μπαχάμες, Μπαρμπάντος, Μποτσουάνα, Μπουρούντι, Μπουρκίνα Φάσο, (Ανω Βόλτα), Καμερούν, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, Τσαντ, Κονγκό, Ακτή Ελεφαντοστού, Μπενίν, (Δαχομέη), Αιθιοπία, Φίτζι, Γκαμπόν, Γκάμπια, Γκάνα, Γρανάδα, Γουινέα, Γουινέα Μπισάου, Ισημερινή Γουινέα, Γκουάνα, Τζαμάικα, Κένυα, Λεζότο, Λιβερία, Μαλάουι, Μαδαγασκάρη, (Δημοκρατία Μαλαγκάσι), Μάλι, Μαυρίκιος, Μαυριτανία, Νίγηρ, Νιγηρία, Ρουάντα, Σενεγάλη, Σιέρα Λεόνε, Σομαλία, Σουδάν, Σουαζιλάνδη, Τανζανία, Τόγκο, Τόνγκα, Τρινιδάδ και Τομπάγκο, Ουγκάντα, Δυτική Σαμόα, Ζαΐρ και Ζάμπια	Προτιμησιακή χωρίς αμοιβαιότητα πρόσβαση στην αγορά της E.O.K. (Μέρος 4 ^ο)	28/2/1975	1/4/1976
48. Συμφωνία Φιλανδίας Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας	Φιλανδία και Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερων συναλλαγών	4/3/1975	1/7/1975
49. Επέκταση της συμφωνίας σύνδεσης της E.O.K. - Ελλάδας	Κράτη-μέλη E.O.K. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Ελλάδα	Επέκταση της συμφωνίας σύνδεσης σε νέα μέλη E.O.K. (Δανία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο)	28/4/1975	1/7/1975
50. Συμφωνία E.O.K. - Ισραήλ	Κράτη-μέλη E.O.K. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Ισραήλ	Συμφωνία για εφαρμογή της ρύθμισης της ζώνης ελεύθερων συναλλαγών, κάλυψη προϊόντων ECSC	11/5/1975 (E.O.K. - Ισραήλ) 11/5/1975 (ECSC - Ισραήλ)	1/7/1975 (E.O.K. - Ισραήλ) 1/5/1978 (ECSC - Ισραήλ)

51. Συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Τυνησίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Τυνησία	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°) Κάλυψη προϊόντων ECSC	25/4/1976 (Ε.Ο.Κ.- Τυνησία) 25/4/1976 (ECSC - Τυνησία)	1/7/1976 (Ε.Ο.Κ.- Τυνησία) 1/11/1978 (ECSC - Τυνησία)
52. Ενδιάμεση συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Αλγερίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Αλγερία	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°) Κάλυψη προϊόντων ECSC	26/4/1976 (Ε.Ο.Κ.- Αλγερία) 26/4/1976 (ECSC - Αλγερία)	1/7/1976 (Ε.Ο.Κ.- Αλγερία) 1/11/1979 (ECSC - Αλγερία)
53. Συμφωνία Συνεργασίας Ε.Ο.Κ. - Μαρόκου	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Μαρόκο	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°) Κάλυψη προϊόντων ECSC	27/4/1976 (Ε.Ο.Κ.- Μαρόκο) 27/4/1976 (ECSC - Μαρόκο)	1/7/1976 (Ε.Ο.Κ.- Μαρόκο) 1/11/1978 (ECSC - Μαρόκο)
54. Ενδιάμεση συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Πορτογαλία	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Πορτογαλία	Επέκταση της συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου	20/9/1976	1/11/1976
55. Συμφωνία Φιλανδίας - Πολωνίας	Φιλανδία και Πολωνία	Ενδιάμεση συμφωνία σηματισμού ζώνης ελεύθερων συναλλαγών	29/9/1976	1/4/1978
56. Συμφωνία εμπορίου Αυστραλίας - Παπούα, Νέας Γουινέας (PATCRA)	Αυστραλία και Παπούα Νέα Γουινέα	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αυστραλιανή αγορά	6/11/1977	1/7/1977
57. Ενδιάμεση συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Ιορδανίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Ιορδανία	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°)	18/1/1977	1/7/1977
58. Ενδιάμεση συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Συρίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Συρία	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°)	18/1/1977	1/7/1977
59. Ενδιάμεση συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Αιγύπτου	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία,	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°)	18/1/1977	1/7/1977

	Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Αίγυπτος				
60. Ενδιάμεση συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Λιβάνου	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Λίβανος	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°)	3/5/1977		1/7/1977
61. Ένταξη Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ.	Κράτη- μέλη των ΕΦΤΑ Ελλάδα	Τελωνειακή ένωση	28/5/1979		1/1/1981
62. Συμφωνία ΕΦΤΑ - Ισπανίας	Κράτη- μέλη των ΕΦΤΑ (Αυστρία, Ισλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία και Ελβετία) και Ισπανία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	26/6/1979		1/5/1980
63. Δεύτερη Σύμβαση Λομέ ACP- Ε.Ο.Κ.	Κράτη-μέλη της πρώτης σύμβασης Λομέ	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°)	31/10/1979		1/1/1981
64. Συμφωνία Ε.Ο.Κ.- Γιουγκοσλαβίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Γιουγκοσλαβία	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°)	6/5/1980		1/7/1980
65. Εμπορική Συμφωνία Αυστραλίας - Νέας Ζηλανδίας (ANZCERT)	Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	28/3/1983		1/1/1983
66. Τρίτη Συμφωνία Λομέ ACP- Ε.Ο.Κ.	Κράτη- μέλη της δεύτερης σύμβασης Λομέ και Μοζαμβίκης	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4°)	8/12/1984		1/3/1986
67. Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου Ισραήλ - Η.Π.Α.	Ισραήλ και Ηνωμένες Πολιτείες	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	22/4/1985		1/9/1985
68. Ένταξη στην Ε.Ο.Κ. της Πορτογαλίας και της Ισπανίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Ισπανία και Πορτογαλία	Τελωνειακή ένωση	12/6/1985		1/1/1986
69. Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Καναδά - Η.Π.Α.	Καναδάς και Ηνωμένες Πολιτείες	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	2/1/1988		1/1/1989
70. Τέταρτη Συμφωνία της Λομέ ACP- Ε.Ο.Κ.	Κράτη-μέλη τρίτης σύμβασης Λομέ συν Δομινικανική	Προτιμησιακή μη αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά της	15/12/1989		1/3/1992

	Δημοκρατία, Αϊτή και Σεντ Κρίστοφερ και Νέβις	Ε.Ο.Κ. (Μέρος 4 ^ο)		
71. Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου ΕΦΤΑ - Τουρκίας	Κράτη-μέλη των ΕΦΤΑ (Αυστρία, Ισλανδία, Φινλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, , Σουηδία και Ελβετία) και Τουρκία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	10/12/1991	30/4/1992
72. Ενδιάμεση συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Πολωνίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Πολωνία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου κάλυψη προϊόντων ECSC	16/12/1991	1/3/1992
73. Ενδιάμεση συμφωνία Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας Τσεχίας και Σλοβακίας - Ε.Ο.Κ.	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Τσεχία και Σλοβακία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου κάλυψη προϊόντων ECSC	16/12/1991	1/3/1992
74. Ενδιάμεση συμφωνία Ε.Ο.Κ. - Ουγγαρίας	Κράτη-μέλη Ε.Ο.Κ. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και Ουγγαρία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου κάλυψη προϊόντων ECSC	16/12/1991	1/3/1992
75. Πρωτόκολλο Εσθονίας - Φιλανδίας σχετικά με ρυθμίσεις Για το εμπόριο και την οικονομική συνεργασία	Εσθονία και Φιλανδία	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	13/12/1992	1/5/1993
76. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Λιθουανίας - Σουηδίας	Λιθουανία και Σουηδία	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	17/3/1992	15/8/1992
77. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου ομοσπονδιακής δημοκρατίας Τσεχίας Σλοβακίας - ΕΦΤΑ	Κράτη-μέλη των ΕΦΤΑ (Αυστρία, Ισλανδία, Φινλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, , Σουηδία και Ελβετία) και Ομόσπονδη Δημοκρατία Τσεχίας και Σλοβακίας	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	20/3/1992	1/7/1992
78. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Εσθονίας - Σουηδίας	Εσθονία και Σουηδία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	31/3/1992	1/7/1992
79. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Λετονίας	Λετονία και Σουηδία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	31/3/1992	1/7/1992

- Σουηδίας				
80. Πρωτόκολλο Λιθουανίας – Φιλανδίας για το εμπόριο και την οικονομική συνεργασία	Φιλανδία και Λιθουανία	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	5/6/1992	1/5/1993
81. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Λετονίας – Νορβηγίας	Λετονία και Νορβηγία	Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	15/6/1992	Προσωρινή εφαρμογή από 1/7/1992
82. Ζώνη ελεύθερου εμπορίου Εσθονίας - Νορβηγίας	Εσθονία και Νορβηγία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	15/6/1992	Προσωρινή εφαρμογή από 1/7/1992
83. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Λιθουανίας- Νορβηγίας	Λιθουανία και Νορβηγία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	15/6/1992	Προσωρινή εφαρμογή από 1/7/1992
84. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου ΕFTA - Ισραήλ	Κράτη-μέλη των ΕFTA (Αυστρία, Ισλανδία, Φινλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, , Σουηδία και Ελβετία) και Ισραήλ	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	17/9/1992	1/1/1993
85. Συμφωνία τελωνειακής ένωσης Δημοκρατίας Τσεχίας- Δημοκρατίας Σλοβακίας	Δημοκρατία Τσεχίας και Δημοκρατία Σλοβακίας	Τελωνειακή ένωση	28/10/1992	1/1/1993
86. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Λιθουανίας – Ελβετίας	Λιθουανία και Ελβετία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	24/11/1992	Προσωρινή εφαρμογή από 1/4/1993
87. Πρωτόκολλο Φιλανδίας – Λετονίας σχετικά με την συμφωνία εμπορίου και οικονομικής συνεργασίας	Φινλανδία και Λετονία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	26/11/1992	1/7/1993
88. Ζώνη ελεύθερου εμπορίου ΕFTA - Ρουμανίας	Κράτη-μέλη των ΕFTA (Αυστρία, Ισλανδία, Φινλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, , Σουηδία και Ελβετία) και Ρουμανία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	10/12/1992	1/5/1993
89. Ζώνη ελεύθερου εμπορίου ΕFTA- Πολωνίας	Κράτη-μέλη των ΕFTA (Αυστρία, Ισλανδία, Φινλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, , Σουηδία και Ελβετία) και Πολωνία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	10/12/1992	15/11/1993
90. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Βόρειας	Καναδάς, Μεξικό και Ηνωμένες Πολιτείες	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	17/12/1992	1/1/1994

Αμερικής (NAFTA)				
91. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Εσθονίας - Ελβετίας	Εσθονία και Ελβετία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	21/12/1992	Προσωρινή εφαρμογή 1/4/1993
92. Συμφωνία για ζώνη ελεύθερου εμπορίου Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA)	Δημοκρατία της Τσεχίας, Ουγγαρία, Πολωνία και Δημοκρατία της Σλοβακίας	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	21/12/1992	Προσωρινή εφαρμογή 1/3/1993
93. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Ελβετίας - Λετονίας	Λετονία και Ελβετία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	22/12/1992	Προσωρινή εφαρμογή 1/4/1993
94. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου EFTA - Ουγγαρίας	Κράτη-μέλη των EFTA (Αυστρία, Ισλανδία, Φινλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, , Σουηδία και Ελβετία) και Ουγγαρία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	29/3/1993	1/10/1993
95. Ζώνη ελεύθερου εμπορίου Βουλγαρίας - EFTA	Κράτη-μέλη των EFTA (Αυστρία, Ισλανδία, Φινλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, , Σουηδία και Ελβετία) και Βουλγαρία	Ενδιάμεση συμφωνία για σχηματισμό ζώνης ελεύθερου εμπορίου	29/5/1993	1/7/1993
96. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Δημοκρατίας της Τσεχίας - Σλοβενίας	Δημοκρατία της Τσεχίας και Σλοβενία	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	4/12/1993	Προσωρινή εφαρμογή 1/4/1994
97. Συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Σλοβακίας - Σλοβενίας	Δημοκρατία Σλοβακίας και Σλοβενίας	Ζώνη ελεύθερου εμπορίου	22/12/1993	Προσωρινή εφαρμογή 1/4/1994
98. Ένταξη Αυστρίας, Φινλανδίας και Σουηδίας	Κράτη-μέλη της E.O.K. (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ελλάδα, Πορτογαλία) και Αυστρία, Φινλανδία και Σουηδία	Τελωνειακή ένωση	1/7/1994	1/1/1995

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Γκόρτσος Χ. Β. (2001) : Σημειώσεις στο μάθημα Διεθνές Τραπεζικό και Νομισματικό Δίκαιο, Διεθνές Τραπεζικό Δίκαιο (1) , σελ 2-24
- Γκόρτσος Χ. Β. (1999) : Το θεσμικό πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, ά τριμηνία, σελ 135-143
- Κατράνης Α. Κ. (1995) : Θεσμική διάσταση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, στον συλλογικό τόμο: Οι συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης για το διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, Φατούρος, Α-Στεφάνου, Κ. (επιμέλεια), Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ 15-77
- Σπαθόπουλος, Φ. Μ. (1995) : Η Γενική Συμφωνία Συναλλαγών στον Τομέα των Υπηρεσιών, στον συλλογικό τόμο : Οι συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης για το διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, Φατούρος, Α-Στεφάνου, Κ. (επιμέλεια), Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ 343-390
- Στάγκος Π. Ν. (1995) : Το καθεστώς επίλυσης διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου στον συλλογικό τόμο : Οι συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης για το διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, Φατούρος, Α-Στεφάνου, Κ. (επιμέλεια), Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ 121-165
- Τσελίκη, Α. (1998): Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, β τριμηνία, σελ 44-53
- Φατούρος, Α. – Στεφάνου, Κ. (επιμέλεια) (1995) : Οι Συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης για το Διεθνές Εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, συλλογικός τόμος, Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα
- Νάσκου Π.-Περράκη (2002) : Το Δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών, Η θεσμική διάσταση, σελ 233-241
- Κωνσταντίνος Α. Στεφάνου-Χρήστος Βλ. Γκόρτσος (2005) : Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Σειρά μελετών Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, σελ 39-51, 55-83, 99-117, 143-151
- Κότιος, Α. (2005) : Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου στο νέο διεθνές περιβάλλον, στο συλλογικό τόμο: Διεθνής Πολιτική Οικονομία-Θεωρία, δομή και προκλήσεις της παγκόσμιας οικονομίας, επιμέλεια Αντ. Κόντης και Χ. Τσαρδανίδης, Αθήνα : Παπαζήσης
- Μαραβέγιας, Ν. Κ. Δ. Μουτσάτσος (1995) : Ο Γύρος της Ουρουγουάης : Η Συμφωνία για την Γεωργία, στον συλλογικό τόμο : Οι Συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης για το Διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, επιμέλεια Α. Φατούρος- Κ. Στεφάνου, Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, Αθήν-Κομοτηνή : εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σελ 15-77
- Γκόρτσος Χ. Β. (2002) : Σημειώσεις στο μάθημα Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο (2), Το πολυμερές θεσμικό πλαίσιο για το Διεθνές εμπόριο των τραπεζικών υπηρεσιών, σελ 7-41

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.wto.org
- www.BBCGreek.com
- www.genoa2001.org
- www.indymedia.org
- www.guardian.com